

Buku 'Ba CCCT

Gomč 'Ba Yisarele Di Ezipeto

- 1 Kole 'ba Yakoba tönë ga kari ti bo Ezipeto, mətə nü ti bə bəyi 'bī ga ne möyī lijë na me.
- 2 Rubēnii ti Simona ti Lëwë ti Yuda
- 3 ti Yisakara ti Zebolona ti Benyimona ti
- 4 Dana ti Napatali ti Gada ti Asera.
- 5 Kupö Yakoba ame ga kari ti bo kömö yayi ne èdi pili kuluku kətə kədə dəmo 'butë riyö. Tine Yesepa èdi 'ba bo 'deni məlo yayi.
- 6 Kina ədə lijë koloma 'deni Ezipeto yayi kömə kəc mo konzi tine tölə ari kupö Yesepa ni ti löndö bo naga nima ɳgi kpaki ti ya ma kako tinni tönë ga.
- 7 Tine kupö lijë ara 'deni ɳgi konzi kogba mi dəyayi 'ba Ezipeto.

Tu'du Kole 'Ba Yisarele Gə Mini

- 8 Kina bə dəlinjə mətə 'ba Ezipeto ame 'beri kinza kikali Yesepa də ne na 'deni də kütü.
- 9 Bə dəlinjə mo nima kideki gbə rə Paro 'benni mo ne ènyi kilende zi bilaka abo ga, iya te, "Onjəke te, Yisarele naga nima lijë na ma kara 'deni ɳgi konzi rə ma kənyə rə lende rəze.
- 10 O'dəkə zize 'də tonjə bi dənni do'dəke a mətə zinni römöyi lijë èdi koto tara ɳgi nduwə rə mbəmbə kina ədə ya na kömö yə na lijë kədə kodə'bə rönni ɳgi ti bə ya kileki 'böwu tupö ze gə lijë kənyi kirinja ë'benni ɳgi."

¹¹ Kina Ezipeto naga nima ki'di turu 'ba tonjgo go Yisarele ɳgi kota kpamo ti ndəbə ma küründi tüdiri mo timo. I'di lijë ko'ba gawo 'ba Pitomo ni ti Ramese rɔ bi 'ba tikeki wa abo 'ba bɔ dəlinjɔ 'ba Ezipeto mo nima.

¹² Tine gomo lōbu nime këdi kodə pele rönni rɔ mbëmbë te nime na lijë kara ɳgi rɔ də kiteli nati kogba mi døyayi 'ba Ezipeto nima ti rönni ki'di Ezipeto ɳgi rɔ tikere.

¹³ Kina kodə ɳgi zi Ezipeto nati rɔ tupö Yisarele ti ndəbə ma kinza kiya naga.

¹⁴ Ari kömö ɳgi mi lende ma kata kulowö mo zi Yisarele ki'di ye 'beye ɳgi rɔ bɔ to'də ndəbə 'ba to'ba rö 'benni ga ti nyaka 'benni ga ko'də ye dë kpe ɳgi nati ko'de bilaka lesi.

¹⁵ Kina bɔ dəlinjɔ mo nima ényi kilende zi bɔ buli ma lōbu riyö mɔtɔ ga 'ba Ebere kidekii möyi mo rɔ Sipora ni ti Powa, iya te,

¹⁶ "Ođə këddi kinda'bake kole 'ba Ebere naga nima, ođə ko'jake köyö rɔ bɔtɔni upöke yaga tine ođə këdi rɔ nyiti na kolake."

¹⁷ Tine bɔ buli naga nima ere ë'benni Boko'ba gbi lijë ari dë ɳgi ko'də kɔzɔ lende nima bɔ dəlinjɔ kiya zinni ne. Ođə köyö pele rɔ kole bɔtɔni lijë ola ɳgi.

¹⁸ Tine na bɔ dəlinjɔ kidekii bɔ buli riyö naga nima kititi, iya te, "Wa'di na këddi ko'dəke tara këddi kolake kpa kole bɔtɔni 'ba Ebere naga nima këdi gba 'biri kunzi ne?"

¹⁹ 'Ja tönë ga ileki kiya te, "Nere, 'ja 'ba Ebere naga nime inza kɔzɔ 'ja 'beye ga 'ba Ezipeto. Löyö 'benni idësi dë. Ođə dëdi dömö pele dako do'ja köyö 'deni mɔlo."

20-21 Bəko'ba ti mii këyii rə bə buli naga nima römöyi lijë ere bo. Kina bo ki'di kupö ɳgi gbii zinni lijë kara konzi. Kina Yisarele koto tara ɳgi nduwë rə mbembë.

22 Kina bə dəlinçə ki'di kö'du mo ɳgi zi bilaka abo ga pili, iya te, "Kole 'ba Ebere ame ga ko'jake köyö rə kole bətəni ne, ogbake ku'duke gə yöpö. Tine ədə këdii rə nyiti olake."

2

Tøyö Musa

1 Mii kada mo naga nima na bə mətə di mii kupö e'be Lëwë, 'ja abo gbii di mii kupö lijë kətə nima

2 köyö ɳgi rə kole bətəni. Kina ədə ləko koŋgə kole 'bəni nima kele ɳgi kulowö tara tine na ləko kogba ɳgi koloma rə tusu dəmo ɳbö nyepə mota.

3 Kina ədə kole kari kandi 'deni ləko kə'bə də kpe tusu dəmo tara tine na ləko ko'de kee ma ku'jö di mii məli rüti ɳgi ləko kora kəmə mo teyi ti zibiti. Na ləko ko'ba kole tönë ɳgi yimo ləko kari kutə mii liya mii yöpö.

4 Tine lëmi mo ərə caki yaga rə ma kəwə tonğə wa ma këdii ko'də tömö də kole nima.

5 Kina nyiti 'ba bə dəlinçə kari ɳgi kpa yöpö yayi turögö röni. Kina ko'ja bə laja 'bəni ga këdii kilingere kebe də kpa götö yayi yə na köməni kila'ba ɳgi rə kee tönë. Na ləko koja nyiti ma rə bə laja 'bəni mo ɳgi kari ko'de.

6 Nyiti nima ari ko'de zinii na ləko kombi dəmo kina ko'ja ɳgi rə kole na yimo këdii kudu ko'de lisa ɳgi köməni. Ləko iya te, "Kole 'ba Ebere naga nime na."

⁷ Lëmii mo tönë ako kititi loko iya te, “Də moma bə ki'di mba kpamo ziye di mī lön̄gö 'ja 'ba Ebere ya?”

⁸ Nyiti 'ba bə dəlinjə mo tönë iya te, “Yëe, ari ko'de.” Kina loko kari ŋgi ko'de ko rə ma mo.

⁹ Nyiti 'ba bə dəlinjə iya zi 'ja nima te, “Ogba kole nime kulu ama zö. Mëdii mopi gürisi ziyi gomo.” Kina 'ja nima kogba kole nima ŋgi kari timo kulu.

¹⁰ Kina ədə kole kiliŋgere 'deni kandi tine na loko kogba ŋgi koto ki'di zi nyiti 'ba bə dəlinjə rə kole 'bëni. Loko i'di möyi mo rə Musa. 'Jə 'ba lende mo tégë, “Motə ama di yi mini.”

Musa Irija Midiyana

¹¹ Mī kada ma də kətə motə yayi ko'ja Musa kiyöbu 'deni na bo kënyi kari tonjə bilaka 'bënni ga Yisarele. Bo ari ko'ja lijë këdii mī ndəbə kırındii. Tine na bo kari ko'ja bə Ezipeto motə ŋgi këdii rə tomba bə Yisarele motə, bilaka 'bënni ga.

¹² Bo ongə bətə inza ŋgəsi yayi yə na bo kupö bə Ezipeto nima ŋgi bo kusu də töku mo mī yayi lida.

¹³ Mī bi këzə ma di pötö mo na bo kari ko'ja Yisarele ma rïyö motə ga këdii bi 'dürü. Bo ènyi kititi bə ma koma 'dürü mo nima, bo iya te, “Eddii komba Yisarele lëpi yi tara gə wa'di?”

¹⁴ Bə nima ileki dəmo zi Musa, iya te, “Nii, yë na ko'də yi rə ŋere dəze to'də burë ze? Eddii ko'də 'də kupö ma gbii kəzə ma tönë kupö bə Ezipeto nima bine ne?”

Kina Musa ŋgi rə tikere. Bo omeri iya te, “Wa nime mo'də ne èdii kinda yaga.”

¹⁵ Kina ədə lende mo kömö mbili bə dəlinjə tine bo iteri ŋgi 'də tupö Musa yaga. Tine na Musa kényi kirinja ŋgi kari Midiyana. Bo ari kömö yayi bo koloma kpa daa.

¹⁶ Tine bə akumu mətə 'ba Midiyana yayi édi ti yitötü modəmoriyö. Kina yitötü naga nima kömö ŋgi tunö mini gbü todə mini mii wörü zi kamölö 'ba 'bu nnii ga tuwë mo.

¹⁷ Bə koda kamölö mətə ga ömö ŋgi gbü yayi koloma rə toga yitötü tönë ga yaga. Kina Musa kako ŋgi ko'də kpéri gönüi kunö mini zi kamölö ma 'bənni ga.

¹⁸ Kina ədə yitötü naga nima kuyi dönni ŋgi kömö welo liŋjə zi 'bu nnii Yetoro tine bo ényi kititi lijé iya te, "Ma təne ömöke ŋgi məlo te gə wa'di?"

¹⁹ Lijé iya te, "Bə Ezipeto mətə na kokənyi ze bo kunö mini zize gbü zi kamölö ze ga."

²⁰ Bo ileki kititi yitötü abo naga nima, bo iya te, "Ne bo édi yala? Olake bo mökö gə wa'di? O'deke bo kako liŋjə gə bo konyo kpa bo."

²¹ Musa uti ŋgi dəmo toloma ti bulöbu nima. Kina bo kogba nyiti abo mətə rə Zipora ŋgi ki'di rə 'ja zi Musa.

²² Zipora öyö rə kole bətoni zi Musa kina bo ki'di möyi mo ŋgi rə Geresomo, ame kiya te "Bə löwö", römöyi bo omeri bo iya te, "Ma 'deni rə bilaka mii dəyayi löwö nime."

Mono 'Ba Yisarele

²³ Di pötö kəmə kəc konzi 'deni yayi tine na bə dəlinjə 'ba Ezipeto mo tönë kari kələ ŋgi. Tine pele Yisarele gba nduwë mii ndəbə kırındı nima

tileri di kpamo topapa kənyi. Kina monə 'bənni di kpa közï lisa ma këdï ko'də rönni ne kömö ŋgi mbili Bəko'ba.

²⁴ Bəko'ba uwö monə 'bənni na bo komeri lömu abo ma tönë bo ko'də məlo ti Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ne ŋgi.

²⁵ Bo ongə lisa 'ba bilaka abo ga Yisarele kina lende mo kə'cə ŋgi rə bo.

3

Dëki 'Ba Musa

¹ Mi kada ma də kətə mətə ko'ja Musa këdï rə toda kamölö 'ba Yetoro bə lanzo bo bə akumu 'ba Midiyana nima tine, na bo kona kamölö ŋgi kari timo rə ma kəwə ŋbö yī mökö ndi döku koro mətə yayi kidëki möyī mo rə Sinayı.

² Di yayi na malayika 'ba Bəko'ba kədə ŋgi zi bo rə pa'do köbö mi zana morogo. Musa ongə lende nima pa'do nima öbö pele tara tine morogo mo ilanjma dë gbi yo.

³ Bo omeri bo iya te, "Sëgë wa'di ga na te? Morogo mo ilanjma dë rə ma totondo mo ga tara? I'di mari te ŋçosi tonjə mo."

⁴ Kina ədə ŋere Bəko'ba koŋə bo kese 'deni ŋçosi tonjə mo tara tine, na kidëki bo ŋgi di mi morogo yayi iya te, "Musa, Musa."

Musa iya te, "Ma na me."

⁵ Bəko'ba iya te, "Kinza kese dë kpe kulöwö 'de. Oto warı yaga di ndiyi römöyi bi nima këddi kərə teyi, yayi koro na."

⁶ Bəko'ba ënyi kileki 'böwu gbi kiya te, "Ma na rə Bəko'ba 'ba 'bu yī löbu Abarayama ni ti

Yisika ti Yakoba." Kina Musa kusu kəmə bo ɳgi bəri römöyi bo ere di bi tonjə Bəko'ba.

⁷ Nere Bəko'ba iya te, "Rə ma laka mo'ja lisa 'ba bilaka ma ga 'deni di Ezipeto. Muwö 'deni ma lijə kədi kudu di kpa közə gomo 'ba turu bə konjə gönni ga. Kina lende 'bənni o'c 'deni rəma.

⁸ Kina me mako 'deni bəri tomo lijə di közə Ezipeto naga nima 'də mo'de lijə kako yaga di mi dəyayi nima kako mi yayi ma laka ame tagi ni ti wī sa kambi di teyi kəzə səgə ne. Bi nima Kanana naga nima ti Ete ti Amora ti Pereze ti Iwa ti Yebusa kədi koloma teyi ne.

⁹ Mono 'ba bilaka ma ga Yisarele ömö 'deni mbili ma kina mo'ja kpoṇi ame Ezipeto kədi ko'də rönni ne 'deni.

¹⁰ Kina me ari, mədi moja yi kari zi bə dəlinjə 'bənni 'ba Ezipeto mo nima 'də ko'de lijə bilaka ma ga yaga di mi dəyayi abo nima."

¹¹ Tine Musa ënyi kileki dəmo zi Bəko'ba iya te, "Ma yē na gə mari zi bə dəlinjə mo'de Yisarele yaga di Ezipeto?"

¹² Bəko'ba iya te, "Ti mədi tiyi. Akileme 'ba ame ma na mədi moja yi ne ti kədi kəzə a nime te, ədə kari ko'de lijə 'deni ti kako kumötuke ma də döku nime bine."

¹³ Musa iya te, "Ne ədə mari zünni miya te, 'Bəko'ba 'ba 'bu ye löbu ga ma məlo na me koja ma ziye,' ne ədə lijə kənyi kititi ma kiya te, 'Möyi bo rə yē?' gə miya tondo ga zünni?"

¹⁴ Bəko'ba iya te, "Ma na rə bə ame rə ma mo ne. Kina 'də kiya zünni kəzə a nime te, 'Bə ame kədəkə rə ma mo ne, bo na me koja ma ziye.'

15 Kina 'də kiya gbü zünnü Yisarele, 'Bə ma kütəkə rə ma mo tönə, nere Boko'ba 'ba 'bu ye löbu Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba na me koja ma ziye.' Möyi nime na 'də də kupö pili ame ga këdə köyö pele kəwə yayi ne kütəkə ma nduwə timo rə nəburunəburu.

16 Ari kotətə də löbu 'ba Yisarele kilende zünnü kiya te, 'Nere Boko'ba 'ba 'bu ye löbu ga Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ədə kileme rönü zö kiya te, "Moŋgə ye 'deni kina mo'ja wa ame Ezipeto këdə ko'də ziye ne 'deni.

17 Ne momeri 'deni gə mo'de ye yaga di mii kpənji nima Ezipeto këdə ko'də kulöwö rəye ne mo'de ye kako mii dəyayi 'ba Kanana 'ba Ete 'ba Amora 'ba Pereze 'ba Iwa ti 'ba Yebusa ni. Yayi ma laka ame wii sa ni ti tagi kambi nəgii di teyi kəzə səgə ne."

18 Löbu 'ba Yisarele ti kuwö döyi. Kina 'də karike tünnü zi bə dəlinjə 'ba Ezipeto mo nima kiyake zi bo te, 'Nere Boko'ba ze 'ba Ebere ədə 'deni kileme rönü zize. I'di ze dari yi mökö rə lingere 'ba tö'dö də mota tumu roma zi bo nere Boko'ba ze.'

19 Ne rə ma laka mikali bə dəlinjə nima inza kədə kpeye tarı, tine 'jaa nəbö ədə kpa közö Boko'ba na kədə 'deni rə bo.

20 Ti moja közö ti tigə ma modə karama də Ezipeto ti wa ame ga pili lende mo ga kigayı wa ne. Di pötö mo tine na bo ti kədə kpeye 'jaa karike.

21 Mii kada mo nima ti mi'di Ezipeto koro ye 'də ədə këddi kədəke kinza bilaka ma ga kari ra rə közü sari kinza a 'ba məri.

²² 'Ja 'ba Yisarele pili ti kari kokpasi yamo ma köbököbö ti sitéri ni ti bɔŋgɔ di zi 'ja 'ba Ezipeto ame ga liŋç mo ŋgəsi tinni ne ala ma këdi tinni liŋç koto. Kina ti ki'di ŋgi zinni. Kina 'dɔ ki'dike dɔ kole 'be ga ti yitötü 'be ga kombi a 'ba mɔri 'ba Ezipeto naga nime konake karike timo."

4

Toja Musa

¹ Musa ititi iya te, "Ne ɔdɔ lijé ki'di dönni dë gɔ lende ma kuwö lende ma dë gbü gɔ mo'dɔ tondo? ɔdɔ lijé kiya te, 'Bëti 'bì na ka, Boko'ba ɔtɔ ɔdɔ dë ziyi'?"

² Nere Boko'ba iya te, "Wa'di na ma kinda'ba köziyi ne?"

Bo iya te, "Përi na."

³ Boko'ba iya te, "U'du bëri."

Bo ogba ku'du bëri kina kuyi röni ŋgi rɔ murë na bo kiriňa ŋgi yaga di teyi.

⁴ Boko'ba iya te, "Oja köziyi kinda'ba di dɔ giliti mo."

Kina bo koja közi bo ŋgi gɔmo kinda'ba di dɔ giliti mo na kuyi röni ŋgi kileki yaga rɔ përi közi bo.

⁵ Boko'ba iya zi bo te, "Na 'dɔ kari ko'dɔ te zinni gɔ kileme zinni nere Boko'ba 'ba 'bu nnii löbu ga Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ɔdɔ 'deni ŋgi kileme röni ziyi."

⁶ Boko'ba iya 'böwu zi bo te, "Usu köziyi mi bɔŋgɔ 'bì."

Bo usu közi bo tine ɔdɔ bo kotɔ yaga dayi o'be'be 'deni ŋgi me yaga rɔ mönyu ma kinza kiya.

⁷ Bəko'ba iya te, "Usu köziyi kileki mii bənəgo 'ba röyi."

Bo usu tine ədə bo koto yaga dayi a tönə kora gə közə bo ne olə 'deni ɳgi pili yaga közə bo kileki gə bi mo kəzə yida rə bo ma laki.

⁸ Bəko'ba iya zi Musa te, "Ədə kiya te lijə ki'di dönni də lijə kuti də pele gə, gə koto ma dəndende nima ma mii riyö nime lijə ti ki'di dönni gomo.

⁹ Ne ədə lijə ki'di dönni də gəmo kpaki riyö lijə kuwö lende 'bə də, ogba mini di mii yöpö nima yayi kodo bəri də yayi ma kələ. Kina ti mini nima kuyi röni ɳgi rə roma."

¹⁰ Musa ənyi kileki zi Bəko'ba, iya te, "Yö, ɳere, ma mə'bə də tilende laka. Lende ma ndə. Kpama rə ma kilali. Məlo pele gba kinza kilende də zö ɳbö kömö mii kada nima təne ma bə kpa kitigo ətə na də."

¹¹ Bəko'ba iya zi bo te, "Yə na ki'di kpa də bilaka lesi? Kina yə na kədi ku'bə mbili bilaka ala kudodu kpamo teyi? Yə na ki'di kəmə də bilaka lesi ala kiyolu yaga? Tara ne ma ɳere Bəko'ba nime na də?"

¹² Ari ti mokənyi yi tilende kina ti miyandi yi ti wa ma 'də kiya."

¹³ Tine Musa iya te, "Yö, ɳere, moma'jo rəma ziyyi oja rə bilaka mətə na 'də kari to'də wa nime."

¹⁴ Döki'di Bəko'ba ənyi kata ɳgi rə Musa kiya te, "Ne bə löndö yi Arona kupö Lëwə mo nima tondo? Mikali bo rə bə kpa kikali lende. Bo ədi 'deni rə tako turə döyi, bo ti kədi ti döki'di kəyi ədə bo ko'ja yi."

¹⁵ Ti kilende zi bo ki'di lende kpa bo. Ti mokonyi ye kpaki riyö tilende kina ti miyandi ye gbi ti wa ma 'də ko'doke.

¹⁶ Bo na ti kilende zi bilaka naga nima tine ti kədə kəzə nü na kilende kina ti kəddi 'beyi kəzə Bəko'ba tilende zi bo.

¹⁷ Ogba pəri nime köziyi kari timo 'də koto to'də gə kotə nduwə timo."

Tileki 'Ba Musa Ezipeto

¹⁸ Kina Musa kənyi ŋgi kileki kari zi Yetoro bəlanzo bo kari kiya teyi te, "I'di mari tonjə ya e'be ze ga di Ezipeto, ɔdə lijə ədə ŋgi na ya."

Yetoro iya te, "Ari, kəri ti köbə ziyi."

¹⁹ Tine Bəko'ba iya 'deni zi Musa di Midiyana yayi iya te, "Enyi kileki kari Ezipeto. Bilaka tönə ga kiteri tupö yi ne lijə ölü 'deni pili."

²⁰ Kina Musa kogba 'ja abo ni ŋgi ti kole abo ga ki'di də akaca lijə kənyi dəmo tari Ezipeto. Bo ogba pəri 'ba Bəko'ba tönə közi bo.

²¹ Bəko'ba iya zi Musa te, "Odə kileki 'deni kömə Ezipeto gə kotə ame ga mi'di tigə mo 'deni ziyi ne o'də pili kəmo bə dəliŋə 'bənni mo nima. Ne ti mogbə dökü'də bo 'də bo kota gə bilaka ma ga Yisarele.

²² Ari kiya zi bo te, 'Yisarele na rə kole dəndende ma 'ba Bəko'ba.

²³ Kina me mədə miya ziyi, "I'di kole ma nime kari 'də bo kari kumötü ma." Ne nü ebe kota gə bo kina ti mupö kole dəndende ma 'beyi.' "

Arona Urə Də Musa

²⁴ Di bi ma Musa ni kö'dö teyi di gə kəri yayi na Bəko'ba kalo ya ŋgi də Musa ko'də tupö mo.

25 Tine na 'ja abo Zipora kogba döku ma kapa
ŋgi koke kpa 'bana 'ba kole abo timo loko kogba
kosa ndi Musa timo. Loko iya te, "Ro ma laka ni
ŋgi ro më'dë 'ba roma zo."

26 Loko iya tara römöyi go kö'du 'ba dölëti
'benni 'ba akilele. Kina Boko'ba kola Musa ngi.

27 Nere Boko'ba iya 'deni zi Arona te, "Ënyi
kari yi mökö turë dö Musa."

Kina bo kenyi ngi dönni kari kondosö ti Musa
dö döku koro mo tönë na lijë koloma ngi gbö ro
tumötö rönni ti tiramo rönni.

28 Kina Musa kiyeti go wa ame ga pili Boko'ba
kiya zi bo go tileki abo Ezipeto 'dö bo kari kiya
ne ngi pili zi Arona. Go kotö ame ga gbi Boko'ba
kose gömo 'deni zi bo 'dö bo kari ko'dö ne bo iya
gomo gbi pili zi Arona.

29 Kina Musa ni ti Arona kari kototö dö löbu
'ba Yisarele ngi pili béri.

30 Kina Arona kora go wa ame ga nere Boko'ba
kose zi Musa ne ngi pili zinni. Kina bo ko'dö go
kotö mo tönë ga ngi kɔmɔ lijë Yisarele naga nima
pili.

31 Kina lijë ki'di dönni ngi gömo. Kina odo
lijë kuwö 'deni Boko'ba ngi ti lende 'benni sowa
kongö lisa 'benni 'deni tara tine kina lijë kolodö
ngi béri tilélu Boko'ba.

5

Minyi 'Ba Bɔ Dɔlinjɔ

1 Di pötö mo 'deni na Musa ni ti Arona kenyi
ngi kari zi bɔ dɔlinjɔ 'ba Ezipeto mo nima, kiya
te, "Ame na ro lende ma nere Boko'ba ze 'ba

Yisarele kiya. ‘Ola bilaka ma naga nime kari ‘də
lijë ko‘də karama zö di yi mökö.’ ”

2 Bo dəlinjə iya ziñni te, “Nere Bəko‘ba mo bo
rɔ yē gō muwō də bo mola Yisarele kari? Mikali
a mōtə rɔ ɳere Bəko‘ba dē kina a mōtə ɳgi rɔ
Yisarele ‘də kombi ndinni di bine kari bitə inza.”

3 Musa ni ti Arona ileki kiya te, “Bəko‘ba ze ‘ba
Ebere ɔdə kileme rɔ bo ‘deni zize. Kina me ola ze
ŋge dari rɔ liñgere ‘ba tö‘dö də mota mi mökö
tumu roma zi bo ɳere Bəko‘ba ze kinza bo kote
dəze ti rəkə‘cə mōtəga ti ya.”

4 Bo dəlinjə ‘ba Ezipeto nima ileki ziñni iya te,
“Musa kpe ti Arona, o‘dəkəke totə bilaka naga
nime yaga di kpa ndəbə ‘bənni ga gō wa‘di? Kpe,
ilekike mi ndəbə ‘be ga.

5 Kpe nima kupö ye kara ‘deni ɳgi mi dəyayi
‘ba Ezipeto nime kəzə məli ne. Kina me kpe
kəddi kiterike ‘böwu ‘biri gō lijë kərə di mi
ndəbə.”

6 Mi kada kətə mo nima na bə dəlinjə ki‘di
kō‘du mo ɳgi zi turu ‘ba gönni ga ti makuŋgu
mo ga, iya te,

7 “Kinza ki‘dike ko‘de wuyö dē kpe ziñni to‘ba
tö‘bu timo. I‘dike lijë na kari koma wuyö ‘bənni
ga ziñni.

8 Tine i‘dike bə kətə ko‘ba ko kəzə ma məlo
tönē lijë koloma pa rɔ to‘ba mo ko‘ja kədī ko‘de
wuyö ziñni bine ne tara, kəmə mo kileke dē rɔ
cologaki. Ndəbə ɔ‘bə lijë dē rɔ to‘bə na ma lijë
kədī kititi ma təgē gō mi‘di lijë kari tumu roma
zi Bəko‘ba ‘bənni tə nima ne.

9 I'dike ndəbə ma kinza kiya na zünni kinza lijë kebe ra ti'di dönni gə bəti go'de'de mbəmbə tə naga nima."

10 Kina turu 'ba gönni mo naga nima ti makunju mo ga kari ŋgi kiya te, "Bə dəlinjə iya te kinza di'di ko'de wuyö də kpe ziye.

11 Kpe na 'də kari komake e'be di bi tə ame ga ko'jake di teyi. Tine ndəbə 'be ŋburu kəzə ma dəgba kola də rə cologaki."

12 Kina Yisarele naga tönə kita'ba ga ŋgi kpaya kote mii dəyayi 'ba Ezipeto nima toma a ma 'də ko'də rə wuyö.

13 Turu 'ba gönni mo ga ö'bö ŋgi ŋburu rə tembe dönni gə lijë ko'ba tö'bu konzi mii kada kətə kəzə ma tönə lijë koloma pa rə to'də mo ko'ja kədii ko'de wuyö zünni rə to'de ne.

14 Makunju 'ba də ndəbə ame ga ki'di di mii Yisarele ne ote də kömö kəzə ma kiya röni mo nima. Kina kombə ya ga ŋgi rə ma kənyə kititi kpənni, iya te, "I'dike də ko'ba tö'bu tipiyara ene kina gbii təne kömö gə ma məlo gə wa'di?"

15 Makunju naga nima ényi kari kititi bə dəlinjə, iya te, "O'də ze atəli 'bii ga kulöwö te gə wa'di?

16 Bətə o'de wuyö də gbii yə zize, ze na dədii doma eze gə dəze. Tine pele tara lijë iteri təgə gə do'ba tö'bu konzi kəzə ma dəgba tönə ga. Onjə lende nime te, kədii kombə ze atəli 'bii ga dəməba tine bilaka 'bii ga na dəmo kele də."

17 Bə dəlinjə ényi kiya zünni iya te, "Tikəpi. A nima na tönə kako kititike ma bine təgə gə mi'di ye karike tumu roma zi ŋere Bəko'ba 'be ne.

18 Tikëpi. Ilekike mi ndəbo. Bətə ko'de wuyö dë ziye. Ne a mətə rə kəmə tō'bu ma kətə kinza kö'bö dë rə cologaki."

19 Makunju 'ba Yisarele naga nima ari konjə ḥejj te wa ḫenyē 'deni ame kiteri 'deni zinni di mi wuyö nime ko'de dë pele zinni gə kəmə tō'bu 'ba mi kada də kətə mətə ame kose zinni ne kö'bö dë rə cologaki ne.

20 Kina ɔdə lijə kədə 'deni yaga di mi liŋə 'ba bə dəliŋə yayi tine lijə o'ja Musa ni ti Arona ḥejj yayi kədə rə toda lijə.

21 Na lijə kiya zi Musa ni te, "Kpe, lende 'be nima ḥere Bəko'ba o'ja 'deni. Bo ti kədə karama mo 'basi dəye. Ososoke bə dəliŋə ni ti turu abo ga 'deni ḥejj ko'ji ze le'jete kəzə ɔtə kədə kupö ze 'deni yaga nati."

22 Musa ḫenyi kileki zi ḥere Bəko'ba, iya te, "Yö ḥere, o'de gomə kulöwö də bilaka naga nime te go wa'di? Ne oja ma ka le mako go wa'di?

23 Məlo tönə gə mari milende zi bə dəliŋə ti möyi yi ne kina me bo kədə kədə gomə 'deni ḥejj rə ma kənyē rə bilaka 'bə ga. Ne ni 'də kokənyi lijə bilaka 'bə ga tə yo ne inza yo."

6

1 ḥere Bəko'ba ḫenyi kileki kilende zi Musa iya te, "Ti konjə wa ma mədə mo'də zi bə dəliŋə 'ba Ezipeto nima 'deni. Ti tigə ma bo ti kope közə bo di gönni 'də lijə kari. Ti tigə ma bo ti koga lijə yaga di mi dəyayi abo nima."

Ndose Zi Musa

2 Bəko'ba ḫenyi 'böwu gbə kiya zi Musa te, "Ma na rə ḥere Bəko'ba.

³ Mədə 'deni tönə ga bine mileme rəma zi Abarayama zi Yisika zi Yakoba rə Bəko'ba tığ də kiteli. Ne mii kada naga nima yayi mileme rəma də zünni ti möyi koro ma nime kidiči rə 'Ma na rə bə ame rə ma mo ne.'

⁴ Mo'də lömu ma 'deni gbi tinni gə mi'di dəyayı 'ba Kanana zünni ame lijə kedi koloma teyi kozə bə löwö ne.

⁵ Kina me gbi tine tileri 'ba Yisarele di kpa közə gomə 'ba Ezipeto ömö 'deni mbili ma. Kina ma momeri gə lömu ma tönə 'deni.

⁶ Ne ongə, ari kiya zünni Yisarele te, 'Ma na rə nere Bəko'ba 'be ti moja ye yaga di mii akirində nima Ezipeto kedi kidirri ye timo ne. Ti mope ye yaga rə də ngölö di mii atəli nima keddike yimo zünni ne. Ti moja közö ti tığ ma modə karama ma kinza kiya dönni məmə ye timo yaga.

⁷ Ti mogba ye rə 'bama ga moloma rə Bəko'ba 'be. Kina ti kikalike ma nəgi ma na rə nere Bəko'ba 'be ame ko'de ye yaga di mii akirində 'ba Ezipeto ame lijə koloma rə tüdirri ye timo ne.

⁸ Ti mo'de ye mii yayi ma tönə mombi közö tərə mulömu 'deni lipo ti'di mo zi Abarayama zi Yisika zi Yakoba ne. Ti mi'di ziye rə e'be. Ma na rə nere Bəko'ba.' "

⁹ Musa ari kora gə wa naga nime pili zi Yisarele tine lijə uwö də bo də kpe römöyi dökü'di nnü idaki 'deni nəgi di zi közö kenyə ame Ezipeto kedi ko'də rönni ne.

¹⁰ Bəko'ba iya zi Musa te,

¹¹ "Ari kiya zi bə dəlinçə nima 'də bo ki'di Yisarele kenyi yaga di mii dəlinçə abo."

¹² Tine Musa ileki kiya zi Boko'ba, iya te, "Yisarele mo ga na me 'deni bine kuwö döma dë, tine bɔ dəlinçɔ na ti kari kuwö 'ba bo lende ma totondo ko'ja mëdi milende rɔ kpa kilali?"

Kpa Goli 'Ba Yisarele

¹³ Boko'ba ose 'deni zi Musa ni ti Arona te, "Ari kiyake zi Yisarele ti bɔ dəlinçɔ 'ba Ezipeto nima te ma na mose ziye 'dɔ kojake Yisarele yaga di miï døyayi 'ba Ezipeto."

Yi Lïŋgi 'Ba Musa

¹⁴ Kpa goli 'bënni mo ga na me.

Rübëni kole döndende 'ba Yisarele édi ti kole bɔtɔni sowɔ, Anoka, Palo, Ezerona kina ti Karomi. Lijë na rɔ kpa goli 'ba e'be Rubëni ga.

¹⁵ Simona édi ti kole bɔtɔni modɔɔkɔtɔ, Yemowele, Yamina, Oda, Yakina, Zowara kina ti Sawola ame yitö 'ba Kanana na köyö ne. Lijë na rɔ kpa goli 'ba e'be Simona ga.

¹⁶ Lëwë édi ti kole bɔtɔni mota, Gerosona, Kowata kina ti Merari. Lijë na rɔ kpa goli 'ba e'be Lëwë ga. Kɔmɔ kɔɔ 'ba loma 'ba Lëwë pili kuluku rïyö kɔdɔ dəmo 'butë mota döömu dəmorïyö (137).

¹⁷ Gerosona édi ti kole bɔtɔni rïyö, Libini ni ti Simi, lijë gbì ti kpa goli 'bënni ga.

¹⁸ Kowata édi ti kole bɔtɔni sowɔ 'do, Arama, Yisara, Eborona kina ti Uziyëlë. Kɔmɔ kɔɔ 'ba loma 'ba Kowata pili kuluku rïyö kɔdɔ dəmo 'butë mota dəɔmota (133).

¹⁹ Merari édi ti kole bɔtɔni rïyö, Mali ni ti Musi. Lijë ya naga nime na rɔ kpa goli 'ba e'be Lëwë ga kari nduwë rɔ yï roba 'bënni.

20 Amarama ari kogbe Yəkobede ləmii 'ba 'bu nnii ni kina ma 'də köyö Arona ni ti Musa ne. Kəmə kəc 'ba loma 'ba Amarama pili kuluku rüyö kədə dəmo 'butə mota döömu dəmoriyö (137).

21 Yisara ödəti kole bətəni mota, Kora, Nepege kina ti Zikiri.

22 Uzïyélə ödəti kole bətəni mota, Misale, Elisapana kina ti Siteri.

23 Arona ari kogbe Eliseba nyiti 'ba Aminadaba ləmii 'ba Nasona ni. Ləko na köyö Nadaba ni ti Abīwu ti Elizara gbi ti Itomara.

24 Kora ödəti kole bətəni mota, Asira, Elikana ni ti Abisapa. Lijë na rə kpa gəli 'ba e'be Kora ga.

25 Elizara kole 'ba Arona ari kogbe nyiti 'ba Pitiyele ma kətə mətə kina ma 'də köyö Pinasa ne.

Kupö e'be Lëwë naga nima 'bu nnii löbu mo ga na kiyija rönü kəzə a nime te, mətə nü ti kpa gəli 'bi.

26 Arona ni lijë ti Musa kətə nime na me 'də Bəko'ba kiya zünni te, "Oja də kupö Yisarele yaga di mə dəyayi 'ba Ezipeto ne."

27 Arona ni lijë ti Musa kətə mo nime lijë na tönə kari kiya lende 'ba toja Yisarele yaga di mə dəyayi 'ba Ezipeto zi bə dəlinçə mo ne.

Közi Kakpa 'Ba Arona

28 Mə kada nima njere Bəko'ba kilende zi Musa di Ezipeto ne, iya te,

29 "Ma na rə njere Bəko'ba. İyëti wa ame ga miya ziyi ne pili zi bə dəlinçə 'ba Ezipeto nima."

30 Tine Musa ënyi kileki kiya te, “Ko'ja mëdi milende rɔ kpa kilali nime bɔ dəlinjɔ mo ti kuwö dəmo totondo mo ga?”

7

1 Nere Bəko'ba ilende zi Musa iya te, “Onjɔ, mo'dɔ yi 'deni kɔzɔ Bəko'ba tara zi bɔ dəlinjɔ. Kina Arona bɔ löndö yï na ti këdï kɔzɔ bɔ kumë lende tara tilende zi bo.

2 İyëti gɔ wa ame ga mose zïyi ne pili zi Arona 'dɔ bo kari kiya zi bɔ dəlinjɔ 'dɔ ki'di Yisarele kɔdɔ yaga di mï døyayı abo nima.

3 Tine ti mi'di dökï'di bɔ dəlinjɔ këddi. Gɔ koto mbëmbë naga nime ɔdɔ mo'dɔ pele,

4 bo inza konyɔ lende mo bo kuti gɔ lende 'bi. Kina ti mutu'bö közö dɔ Ezipeto ti tigo ma moja bilaka ma ga Yisarele yaga rɔ dɔtumu mï kpa gɔli mo ga di mï døyayı 'bënni nima.

5 Kina ti lijë Ezipeto kikali ŋgi ma na rɔ nere Bəko'ba go ame mileme kpa közö 'deni zinni moja bilaka ma ga Yisarele yaga di mï døyayı 'bënni nime ne.”

6 Musa ni ti Arona ari ko'dɔ kɔzɔ ma Bəko'ba kose gɔmo zinni tara.

7 Mï kada naga nima lijë këdï kilende zi bɔ dəlinjɔ ne, kɔmɔ kɔɔ 'ba Musa ëdi 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë mota, 'ba Arona 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë mota dɔcmota.

Përi 'Ba Arona

8 Bəko'ba iya zi Musa ni ti Arona te,

9 “Ođa bɔ dəlinjɔ kiya ziye te, ‘O'dɔke gɔ koto te,’ iya zi Arona kogba përi abo ku'du bëri kɔmɔ bɔ dəlinjɔ. Kina ti kuyi röni ŋgi rɔ murë.”

¹⁰ Kina Musa ni ti Arona kari ko'də ŋgi kozə ma Boko'ba kose zinni. Arona ogba pəri abo ku'du bəri kəmə bə dəlinjə ni lịjə ti turu abo ga kina pəri nima kuyi roni ŋgi rə murə.

¹¹ Bə dəlinjə i'di kototo bə kata 'ba mii dəyayi 'ba Ezipeto yayi ko'de kako kina lịjə ko'də ŋgi gbi kozə 'ba Arona tara ti dəngala ma 'benni ga.

¹² Lịjə u'du pəri ma 'benni ga bəri na kuyi roni ŋgi gbi rə murə. Tine pəri ma 'ba Arona tönə ēnyi kindiyi ma 'benni naga nima ŋgi pili yaga.

¹³ Pele tara, döki'di bə dəlinjə eddi ŋgi bo kuwö lende 'benni də kozə kö'du tönə Boko'ba kiya məlo zi Musa ne tara.

Roma

¹⁴ Boko'ba iya zi Musa te, "Bə dəlinjə döki'di mo eddi kulowö bo o'dəkə də tope közi bo di go Yisarele 'də kari.

¹⁵ Ēnyi ŋbə kurə də bo kori mini. Ari koda bo kpa yopö yayi. Ogba pəri kuyi roni rə murə tönə tiyi.

¹⁶ Kina 'də kiya zi bo te, 'Nere Boko'ba 'ba Yisarele na me koja ma tiya mo ziyyi te, "Ola bilaka ma ga kari 'də lịjə kari kumötü ma di yi mökö. Ne məlo nime ni, uwö dəmo də yo."

¹⁷ Ne ni, nere Boko'ba iya te ti kikali bo 'deni ŋgi rə nere Boko'ba mo go wa ma bo kədi ko'də ziyyi. Kina me ongo mədi momba də mini ti pəri nime. Ti mini pili 'ba mii yopö nime kuyi roni yaga rə roma.

¹⁸ Ti kenze ni kələ, mini kato, Ezipeto inza kə'bə kpe tuwə mini 'ba yopö nime."

¹⁹ Boko'ba iya zi Musa te, "Ilende zi Arona bo kombi pəri nima tərə də yopö kpaki ti gbögə

mo ga ti putü ni rö gə mini ame ga pili mii döyayi 'ba Ezipeto ne. Kina ti mini kuyü röni me rö roma ma mii 'bərə kpaki ti ma mii bi ŋgaŋi 'ba döku."

20 Musa ni ti Arona ari ko'də ŋgi kəzə ma Bəko'ba kose zünni. Arona ombi pəri tönə tərə komba də mini 'ba mii yöpö nima timo di kəmə bə dəliŋə ni ti turu abo ga te kina mini kuyü röni ŋgi rö roma.

21 Kenze 'ba mii yöpö kələ ŋgi pili mini kato kənyü bətə kə'bə də kpe tuwē mo. Roma ŋgi kote gə bi pili mii döyayi 'ba Ezipeto yayi.

22 Tine bə kata 'ba Ezipeto yayi ako ko'də gbi tara ti dəngala ma 'bənni ga. Kina döki'di bə dəliŋə kö'bə ŋgi rö ma kəddi. Bo uwö lende 'ba Musa ni ti Arona də kpe nati kəzə ma tönə Bəko'ba kiya 'deni məlo zi Musa ne tara.

23 Bo ənyü abo za kusə kileki kari liŋə abo bo konyo lende mo də.

24 Kina Ezipeto kebe ŋgi rö tiyagba mini di mii yayi lida römöyi mini 'ba yöpö ele də kpe.

Nyc'də

25 Kina ədə tö'dö mo kiteli 'deni də modəmoriyö di pötö a löbu nime Bəko'ba ko'də mii yöpö nima ne tine,

8

1 na Bəko'ba kənyü kilende zi Musa iya te, "Ari zi bə dəliŋə kiya zi bo te, 'Nere Bəko'ba iya te, "Ola bilaka ma ga kari 'də lijë kumötu ma.

2 Ədə kilagi mədi modə karama də dəliŋə 'bii nime pili ti nyə'də koso lə yimo.

³ Nyɔ'dɔ ti koso lɔ mï yöpö kpaki kebe mï linjɔ 'bï pili kebe rö 'bï kebe dɔ a tö'dö 'bï ga kote mï linjɔ 'ba turu 'bï naga nima rɔ gɔ bilaka 'bï ga pili kpaki kebe mï akirisi wa 'ba 'ja 'bï kebe mï sele ni kpaki.

⁴ Lijë ti kö'bö töpu röyï rɔ bilaka 'bï ga ti turu 'bï ga pili." "

⁵ Kina Bɔko'ba kilende zi Musa iya te, "Iya zi Arona kombi përi abo tɔrɔ dɔ yöpö ni ti gbögbö ti putï mo ga pili koja nyɔ'dɔ mï dɔyayi 'ba Ezipeto."

⁶ Kina Arona koja kɔnyɔ bo ŋgi kombi tɔrɔ dɔ mini pili 'ba mï Ezipeto. Kina nyɔ'dɔ ŋgi setiyi kote mï dɔyayi nima.

⁷ Tine bɔ kata ni ako gbï ko'dɔ dɔngala ma 'bënni ga lijë koja nyɔ'dɔ gbï tara.

⁸ Bɔ dɔlinjɔ idëki Musa ni ti Arona kilende teyi, iya te, "Ilendeke zi ŋere Bɔko'ba kogba nyɔ'dɔ naga nime yaga di rɔma ti bilaka ma ga. Kina ti mola bilaka 'be ga ŋgi kari tumu roma zi bo Bɔko'ba."

⁹ Musa ileki zi bɔ dɔlinjɔ, iya te, "Ma ti mï këyi 'dɔ tititi Bɔko'ba gɔ lende 'bï gbï ti turu 'bï ga kpaki ti bilaka 'bï ga. Tine kada mo na koza zö. Nyɔ'dɔ naga nima ti kölu ŋgi pili liwo yaga kola ŋge rɔ ma mï yöpö."

¹⁰ Bɔ dɔlinjɔ ileki dɔmo, iya te, "Ilende zi Bɔko'ba tilëndö."

Musa iya te, "Ti mo'dɔ ŋgi tara kɔzɔ ame kititi ne kina nü ti kikali ŋgi rɔ ma laka Bɔko'ba 'beri mɔtɔ inza kɔzɔ ŋere Bɔko'ba ze 'ba Yisarele.

¹¹ Ni, kpe ti turu 'bï ga ti bilaka 'bï ga pili inza ko'jake kïnë a mõtõ rö nyɔ'dɔ kpe ñgila ye, tine ñge rö ame ga mõlo mï yöpö ne."

¹² Kina Musa ni ti Arona kënyï ñgi di yayi. Tine na Musa kari kilende ñgi zi Boko'ba 'dɔ kona nyɔ'dɔ tönë ga bo ko'de dɔ bɔ dɔlinç ne yaga.

¹³ Kina Boko'ba ko'dɔ ñgi kɔzɔ ame Musa kititi ne tara. Nyɔ'dɔ tönë ga ma kebe rö ti ma kpa linç ni ti ma mï nyaka naga ölé ñgi me yaga.

¹⁴ Kina bilaka koloma ñgi rö tulu dəmo kɔzɔ kurugumu tara kato kogba mï dɔyayi.

¹⁵ Tine ɔdɔ bɔ dɔlinç kongɔ nyɔ'dɔ tönë ga kölë 'deni tara tine dökï'di bo ileki këddi ñgi 'böwu yaga kɔzɔ lende tönë Boko'ba kiya mõlo zi Musa ne tara.

Duru Gɔ Banya

¹⁶ Nere Boko'ba iya zi Musa te, "Iya zi Arona kombi përi abo tɔrɔ komba lupu timo. Kina lupu 'ba mï dɔyayi 'ba Ezipeto nime pili ti kuyï rönü ñgi rö duru gɔ banya."

¹⁷ Musa ni ti Arona o'dɔ kɔzɔ a nime te. Arona ombi közï bo tɔrɔ komba lupu ti përi kina duru gɔ banya kədɔ ñgi setiyi tonyo bilaka kpaki ti yeri mo ga. Lupu 'ba mï dɔyayi 'ba Ezipeto nima pili ényi kuyï rönü ñgi yaga rö duru gɔ banya.

¹⁸ Tine ɔdɔ bɔ kata ni kako gbi kiyɔzɔ to'dɔ mo ti dɔŋgala ma 'bënni ga tine pele lijë ɔ'bɔ dë. Kina duru gɔ banya koloma ñgi rö tonyo bilaka kpaki ti yeri mo ga.

¹⁹ Bɔ kata naga nima ileki kiya zi bɔ dɔlinç te, "Ako'dɔ 'ba Boko'ba na." Tine bɔ dɔlinç dökï'di mo éddi ñgi kuwö dɔ Musa ni dë kɔzɔ lende tönë Boko'ba kiya mõlo zi Musa ne tara.

Kənç

20 Kina Bəko'ba kənyi kilende zi Musa, iya te, "Ənyi məlo mii dənbə kurë də bə dəlinç kori mini kiya zi bo te, 'Bəko'ba iya te, "Ola bilaka ma ga kari 'də lijə kumötü ma.

21 Ədə kope köziyi də di gönni kola lijə kari mədi moja kənç döyi ni kpe ti turu 'bi naga nima ti bilaka 'bi ga pili. Mii linç 'be ga 'ba Ezipeto ti koso lo rə kənç me'de kote dəyayi.

22 Tine minza mi'di lijə kömö Gosene gə bi 'ba bilaka ma ga Yisarele 'də kikali ɳgi om̄ba ma ɳere Bəko'ba mədi ɳgi mii dəyayi nime.

23 Ti mo'də gelı löngö ye ti bilaka ma ga. Kənç nime miya ne ədə kodowe bi tılendö." "

24 Kina Bəko'ba koja səyi 'ba kənç ma kinza kiya ɳgi mii dəyayi 'ba Ezipeto koso kebe mii linç 'ba bə dəlinç mo ti 'ba turu abo ga kənç kirasi mii dəyayi nima ɳgi.

25 Kina bə dəlinç kidəkī Musa ni ti Arona ɳgi kilende teyi, iya te, "Ari kumuke roma zi Bəko'ba 'be tə nima mii dəyayi 'ba Ezipeto bine."

26 Tine Musa ileki zi bo, iya te, "Tara inza kako römöyi yeri ame dədə dumu rə roma zi Bəko'ba ze ne inza ko'də döki'di bilaka 'bi ga 'ba Ezipeto laka. Ədə lijə kari ko'ja ze dədə to'də wa ame ko'də döki'di nnü də laka kəzə a nime te mətəga lijə ti ku'du ze gəmo ti döku kupö ze yaga.

27 To'də mo o'dəkə gə dari ɳbö mii zana mökö rə lingere 'ba kada də mota na gə dari dumu roma zi ɳere Bəko'ba ze di yayi kəzə ame mo bo kose zize ne tara."

28 Bə dəlinç iya te, "Ti mi'di ye karike tumu roma zi Bəko'ba 'be nima yi mökö yayi. Tine

kinza karike dë kowɔ. Kina ititi Bəko'ba ti gɔma."

²⁹ Musa iya te, "Tari ma di bine na ti mititi njere Bəko'ba göȳi 'dɔ kɔŋɔ kita'ba yaga t̄iləndö di røȳi gb̄i di rɔ turu 'b̄i ga ti bilaka 'b̄i ga pili. Tine kinza kebe kündənd̄e dɔze dë kpe gb̄i rɔ t̄indənd̄e kebe 'böwu kota ḡo bilaka ze ga di bi tari tumu roma zi njere Bəko'ba ze."

³⁰ Kina Musa k̄enȳi n̄ḡi di yayi kari kititi Bəko'ba.

³¹ Kina Bəko'ba ko'dɔ n̄ḡi zi bo kɔzɔ a ma bo kititi. Kɔŋɔ tön̄e ga ita'ba n̄ḡi di rɔ bo dɔlin̄ɔ ni ti turu abo ga ti bilaka abo ga pili. Kin̄e kɔŋɔ ma gɔkɔ 'dɔ ko'ja te, ari kinza kpe.

³² Tine bɔ dɔlin̄ɔ ebe kogbɔ dök̄i'd̄i bo 'böwu gb̄i kebe kilagi tola ya naga nima kari.

9

Tölə 'Ba Yēr̄i

¹ Kina Bəko'ba kilende zi Musa iya te, "Ari kilende zi bɔ dɔlin̄ɔ, iya te, 'Nere Bəko'ba 'ba Ebere iya te, "Ola bilaka ma ga kari ḡo l̄ij̄e kumötü ma.

² Ədɔ kö'bö nduw̄e tota gönn̄i kope köziyi dë di gönn̄i,

³ ti tigɔ ma 'ba Bəko'ba ti mo'de rɔkɔ'ɔ ame n̄ḡi rɔ s̄eȳi ma kinza kiya ne dɔ yēr̄i 'ba m̄i d̄ɔyayi 'b̄i nime. Rɔkɔ'ɔ nima ti kila'ba dɔ kosani 'be ga ti akaca 'be ga ti gamele ti sa ti kamölö gb̄i ti banya 'be ga.

⁴ Ti mo'dɔ gel̄i m̄i löngö yēr̄i ma 'ba Yisarele ti ma 'beye 'ba Ezipeto. Yēr̄i 'ba Yisarele ma kɔtɔ mɔtɔ te inza köl̄e.

⁵ Ma ñere Bəko'ba mi'di kada mo 'deni 'də kisaki röni di mü tiliendö." "

⁶ Kina mü bi këzë mo nima yo na Bəko'ba ko'də ñgi ko tara. Yeri 'ba Ezipeto pili ölü tine 'ba Yisarele ma koto te ölü dë.

⁷ Bə dəliŋə oja bilaka kari liŋə 'ba Yisarele tonqə lende nima, tine lijə ari ko'ja yeri 'ba Yisarele ma koto te kölə dë. Pele tara döki'di bə dəliŋə o'də dë gbi yo ma kpiti bo kola ya naga nima kari.

Kurékurë

⁸ Kina Bəko'ba kilende zi Musa ni ti Arona iya te, "Unzöke kötu ma këdi kululu röni kumu rö naga lə köziye 'də Musa kuli tərə mü lili di komə bə dəliŋə te.

⁹ Ti kanyo kozə lupu tara kote mü dəyayi 'ba Ezipeto. Kina ti kuyi röni ñgi rə kurékurë ame 'böňö mo kunyölö kozə otə ne rə bilaka lesi kpaki ti yeri mo ga."

¹⁰ Kina lijə kunzö buruku ñgi di komə pa'do lijə kərə timo komə bə dəliŋə. Musa uli tərə mü lili kina kurékurë kebe ñgi to'be bilaka lesi kpaki ti yeri mo ga.

¹¹ Bə kata mo ga tönə ömö dë kpe nati komə Musa römöyi kurékurë naga nima ko'be bilaka 'ba Ezipeto pili ne o'be lijə 'deni gbi.

¹² Tine Bəko'ba ogbə döki'di bə dəliŋə kuwö də Musa ni dë kozə a tönə Bəko'ba kiya 'deni zi Musa ne tara.

'Dë'di

¹³ Kina Bəko'ba kilende zi Musa iya te, "Ënyi mölo ñbə kurë də bə dəliŋə 'də kiya zi bo te, 'Lende ma ñere Bəko'ba 'ba Ebere kiya na kozə a

nime te, "Ni, ola bilaka ma ga kari gō lijē kumötu ma.

¹⁴ Dëne ame mo tine ti modə karama ma kürindi döyi gbī dō turu 'bī naga nima rō gō bilaka 'bī ga pili ti tigo ma 'dō kikali ḥgi rō ma laka bətə ma kozə ma te inza mī dəlinç nime.

¹⁵ Dëne ma mëdi mombi közö ra mokəsə ye kpe ti bilaka 'bī naga nima ti rəkə'c ma kinza kiya naga mona ye 'deni 'doyi yaga di mī dəlinç nime.

¹⁶ Ne mogbō yi 'deni töti gō mileme tigo ma ziyi 'dō möyī ma kilebī kote mī dəyayi nime.

¹⁷ Ne ni ēddi kogbō röyi gba dō bilaka ma ga ko'dəkə dē tola lijē kari.

¹⁸ Tiləndö ḥgi kabate ti moja 'dē'dī ti pīwu ma kinza kiya ame ko'dō röni dē məlo mī dəyayi 'ba Ezipeto nime di bi tisaki mo ne.

¹⁹ Iya 'dō ko'de yeri ame ga yaga mī löwu ne ti wa pili ma yaga naga kako rö. Römöyi 'dē'dī nime ēdī ko'be bilaka kpaki ti wa ame ga pili kola yaga ne kólë 'doyi." "

²⁰ Turu 'ba bə dəlinç mo nima mətə ga ma rō ma koro lende 'ba Bəko'ba naga ari ḥgi welo ko'de yeri ti atəli 'bənni ga ame ga kədī yaga ne kako rö.

²¹ Tine ya ma kudöli lende 'ba Bəko'ba naga ola wa ma 'bənni ga ḥgi yaga.

²² Kina Bəko'ba kiya zi Musa te, "Oja köziyi kari mütərə 'dō 'dē'dī ka'di te mī dəyayi 'ba Ezipeto nime dō bilaka lesi mo ga kpaki ti yeri mo ga ti a 'ba mī nyaka ni."

²³ Kina ədə Musa kombi pəri tönə koja tərə tine, na Bəko'ba koja tərə kəbī ḥgi ti 'dē'dī tərə

kunyi kapi ko'be mi yayi.

²⁴ Nere Boko'ba oja piiwu ma kinza kiya ngii ti 'de'dii ti toro kapi kunyi kilaka kote bi toko. Ame na ro piiwu ma kinza kiya ma ko'do roni mi doyayi 'ba Ezipeto.

²⁵ Kote mi doyayi 'ba Ezipeto pili 'de'dii nima o'be wa ame ga kola yaga ne ngii 'doyi, bilaka lesi kpaki ti yeri mo ga. Omiba nyonyu 'doyi beri di mi nyaka kurö ngeri me.

²⁶ Gosene ame Yisarele kedi koloma teyi ne na nge koto piiwu lobu nima komo de teyi.

²⁷ Kina bo dolinjo mo tonë koja laja go Musa ni ti Arona, iya te, "Ame mo tine ma na mo'do lende kenyé 'deni. Lende 'ba Boko'ba na ro ma laka. Ma mo gbi ze ti bilaka ma ga dolu lende 'deni.

²⁸ Ititi Boko'ba goze. Toro kapi ti 'de'dii lobu nime o'bbo ze 'deni. Miya 'deni ngii medii mi'di ye karike. Olomake de kpe bine."

²⁹ Musa iya te, "Odo medii modoo 'deni yaga kpa reki tine ti mombi közö 'jaa milende zi Boko'ba. Kina ti toro kapi nima ti 'de'dii mo koro ngii 'do ni kikali ngii dolinjo nime a 'ba Boko'ba na.

³⁰ Ne ro ma laka mikali ngii ni kpe ti turu 'bi ga erekere nere Boko'ba de gba."

³¹ Kirilewo ni ti mana 'de'dii nima irasi ngii mi koto yaga. Römöyi ota mana köyö 'deni tine kirilewo kumoru 'beni 'deni.

³² Tine tala ni ti déri na komo römöyi lijë edi 'beni gba kiyöbu.

³³ Musa enyi di mi lijo 'ba bo dolinjo yayi bo kodo 'deni yaga kpa reki na bo kombi közi bo ngii

tərə kititi Bəko'ba. Kina tərə kapi tönə ti 'dë'di mo ti tərə ma këdii ka'di koya ɳgi wiñi yaga.

³⁴ Tine ɔdə bə dəlinçə koŋçə tərə koya 'deni ɔtə kinza kpe tara tine, lijé ebe ko'də lende kënyë 'böwu ti turu abo ga lijé kogbə döki'di nnü.

³⁵ Döki'di bo ebe kitigç ɳgi 'böwu gə Yisarele bo kope közii bo dë di gəmo gə kari kozə lende tönə Bəko'ba kiya 'deni məlo zi Musa ne.

10

Mömi

¹ Nere Bəko'ba ënyi kilende zi Musa iya te, "Ari zi bə dəlinçə. Mi'di döki'di nnü lijé ti turu abo naga nima 'deni këddi 'də mo'də gə koto ma naga nime mii löŋgö lijé

² 'də kiyëtii röni 'jaa zi kole 'be ga gbii zi kole 'ba kole 'be ga ma, ma ɳere Bəko'ba mileme wa zi Ezipeto mo'də gə koto ma mii löŋgö lijé 'də kikalike ɳgi ma na rə ɳere Bəko'ba."

³ Kina Musa ni ti Arona kënyi ɳgi kari zi bə dəlinçə kiya te, "Ame na rə lende ma ɳere Bəko'ba 'ba Ebere kiya, 'Ni, ti kö'bö ɳbö kinza tileki röyi béri zö nyanya ga? Ola bilaka ma ga kari gə lijé kumötü ma.

⁴ ɔdə kota gönni di bi tari mëdii moja mömii kako mii dəlinçə 'bii nime tiliendö.

⁵ Ti mömii kora dəyayi miyöwö kïnë yayi kinda dë. Ti lijé kitene kəsə wa ame ga kəmə di kpa 'dë'di tönə ti ɳgeri ma kunzi mii nyaka 'be ga 'doyi yaga.

⁶ Mömii ti koso lə mii rö 'bii ti rö 'ba turu 'bii naga nime rə gə rö 'ba bilaka 'bii ga 'ba Ezipeto pili. Wa ame məlo 'bu yi ni ti 'bu yi löbu ga ko'ja

dë ti ko'ja mii kada ma təne.' " Kina Musa kënyii
ŋgi di ŋila bɔ dəlinç yayi kari abo.

⁷ Ya ma mii turu 'ba bɔ dəlinç mo nima ēnyii
kilende zi bo iya te, "Bɔ nima 'dɔ bo kö'bö togba
dɔ bilaka nduwë tara ŋbö nyanya ga? I'di lijë
kari tumötü ŋere Boko'ba 'bënni nima. Døyayi
'ba Ezipeto nime kirasi rönü 'deni ne ikali dë
gba?"

⁸ Kina ko'de Musa ni ti Arona 'böwu kileki kako
zi bɔ dəlinç. Na bo kiya zinni te, "Ari kumötuke
ŋere Boko'ba 'be nima." Tine bo ileki kiya te,
"I'di mititi ye titi, yé ga na këdi kari?"

⁹ Musa iya te, "Dëdi dəlc 'doyi ti bɔ bɔyi ze
ga ti bulöbu kpaki ti yɔbi mo ga ti yütötü pili ti
yéri ze ga römöyi 'dɔ dari do'dɔ karama zi ŋere
Boko'ba."

¹⁰ Bɔ dəlinç iya te, "Ee, ti mulömu ziye ti möyi
Boko'ba, minza mola ye karike ti 'ja 'be ga ti bɔ
bɔyi 'be ga. Mikali 'deni éddi ko'doke tənyi mökö
to'dɔ ya.

¹¹ Ədə ko'dokke, bətəni na ŋge ti kari tumötü
ŋere Boko'ba."

Lende nime na lijë koga Musa ni ti Arona ŋgi
timo yaga di kəmə bɔ dəlinç.

¹² Kina Boko'ba kiya zi Musa te, "Ombi közii
tɔrɔ dɔ døyayi 'ba Ezipeto 'dɔ mömii kokpayi rönü
mii døyayi 'bënni nima 'dɔ kitene kəsə wa ame
ga kəmə di kpa 'dë'di a ma kunzi naga nima me
'doyi yaga."

¹³ Musa ombi közii bo yɔ na Boko'ba ki'di lili ma
kembe ŋgi kebe tome di yibii kako mii døyayi kote
kada nima kpaki ti korondo mo. Mii dənjbɔ mo
tine lili nima o'de mömii 'deni ŋgi rɔ ma kënyē.

14 Ako ŋgi rə dətumu ma konzi rə tündi koso lə mii dəyayi nima. Ame na rə dətumu 'ba mömii ame bətə ko'ja də məlo kina inza ko'ja gbi kpe di go ame.

15 Ora də yayi ŋgi mii kətə kiyölu kİNƏ yayi yaga. Kina ljjə kitene kəsə wa ame ga kəmə di kpa 'də'di ne ŋgi 'doyi yaga kpaki ti döngəri ma kana ni. KİNƏ a mətə rə ma kunzii rə ma ka'ji te kari kinda də kpe ma kətə te mii dəyayi 'ba Ezipeto.

16 Kina bə dəlinjə kürəngə ŋgi welo kİdékü Musa ni ti Arona kiya teyi te, "Mirasi lende 'deni kenyē zi ŋere Bəko'ba 'be gbi ziye.

17 Ne olake ma go lende kenyē ma ame mii kətə 'böwu. Ititike ŋere Bəko'ba 'be goma 'də bo kombi gomo löbu küründi nime yaga di dəma."

18 Musa ni ẽnyi di ŋgilə bə dəlinjə yayi na ljjə kititi Bəko'ba.

19 Kina Bəko'ba ki'di lili tönə ŋgi kuyi tome 'bato rə ma kembe kako di də tərə. Kina kome mömii tönə ga ŋgi kote kona koto kari mii mini löbu kola mi dəyayi 'ba Ezipeto ŋgi nati rə ma sari kİNƏ mömii ma kətə te kinda də kpe.

20 Tine Bəko'ba i'di dök'i'di bə dəlinjə kö'bö rə ma këddi ko'dəkə də tope közii bo di go Yisarele 'də kari.

Mandölu

21 Kina Bəko'ba kilende zi Musa iya te, "Oja köziiyi mütərə 'də mandölu kako mii dəyayi 'ba Ezipeto nime rə mandölu ame komomo te kikali ŋgi te."

22 Musa ombi közï bo tərə na mandölu ma kinza kiya kutu'bö dəyayi 'ba Ezipeto ŋgi ŋbö tö'dö mo də mota.

23 Bətə ko'ja kİNË lƏPİ nİ dË ala koja ndiyi mbowa kari bi mƏtə ŋbö tö'dö mo də mota. Tine bi ame Yisarele kƏdİ teyi ne le rə ma kƏpo.

24 Kina bə dəlinjə kİdékİ Musa kilende teyi iya te, "Arike pili ti 'ja 'be ga ti bə bɔyi 'be ga tumötü Bəko'ba. Tine yƏrİ 'be ga pili rə gƏmo olake kileke bine."

25 Musa ileki dəmo iya te, "Ola ze dogba yƏrİ tize gə dari doňma rə akumu zi Bəko'ba ze.

26 YƏrİ ze ga pili rə gƏmo kari tize ma kƏtə mƏtə kileke də bine. Römöyİ mƏtə mo ga na dƏdİ dari dumötü ŋere Bəko'ba ze timo. Tine Ədə dari dƏmö 'deni yayı tine, na 'jaa dƏdİ dikali ma yala ga na gə dumötü ŋere Bəko'ba timo."

27 Tine Bəko'ba i'di dökİ'di bə dəlinjə ŋgi kÖ'bö rə ma kƏddİ ko'dəkə də tola Yisarele kari.

28 Bo ēnyi kiya zi Musa te, "Ēnyi yaga di kƏmə ma bine. KİNË yİ nima kinza ki'di mo'ja də kpe kƏmə ma. Mİ kada mo tə nima kƏddİ ko'ja kƏmə ma tölə 'bİ na 'deni."

29 Musa iya te, "Ngİ kƏzə lende kiya 'bİ, minza mako kpe kƏmøyİ bine."

11

Rə Kilejo 'Ba Yisarele

1 Nere Bəko'ba iya 'deni zi Musa te, "MƏdİ moja gomo ŋge mİ kƏtə nati də bə dəlinjə 'ba Ezipeto nima lijé ti bilaka abo ga. Di pötö mo na ti bo kola ye ŋgi karike. Bo ti koga ye yaga di bine ŋburu mİ kƏtə.

² Ari kiya zi Yisarele, bətəni mo ga kpaki ti 'ja kokpasi wa ma kileño di mii sitéri ni ti yamo ma köbököbö naga di zi pəri 'bənni ga."

³ Bəko'ba i'di döki'di Ezipeto pili ŋgi rə ma konjmi rə Yisarele. Turu 'ba Ezipeto ti bilaka ma sari mo ga pili onjə Musa ŋgi rə a löbu.

⁴ Kina Musa kiya zi bə dəlinç te, "Ame na rə lende kiya 'ba ŋere Bəko'ba, bo iya te, 'Mii zana korəndə 'deni ti milaki kote mii Ezipeto toko.

⁵ Kole dəndende pili ma mii Ezipeto ti kölə yaga kisaki di də kole dəndende 'bii 'ba bə dəlinç ame 'də kinda'ba kütü 'ba bə dəlinç ne ŋbö kömö də kole dəndende 'ba atəli bə lisa ame kədi kuwu ndöwu 'bəni ti közinii ne gbii ti dəndende kole 'ba yeri ni pili.

⁶ Birə ti kuwu ma kinza kiya ti kogba mii Ezipeto, kuwu ame kinza te məlo di bi tisaki mo kina mətə kinza kpe gbii te ne.

⁷ Tine ma mii löngö Yisarele bii pele inza kugbö ala lijə ti yeri 'bənni ga kudu. Kina ti kikalike ŋgi om̄ba ma ŋere Bəko'ba mo'də gelı löbu 'deni mii löngö Ezipeto di rə Yisarele.'

⁸ Musa ileki gbii kiya te, "Turu 'be naga nima pili ti kako kolədə bəri kəmə ma kiya te, 'Arike ti bətə 'bii ame pili kəsö göyi ne.' Kina ti mənyi mari ŋgi."

Lende nima ata 'deni ŋgi döki'di Musa sowa na bo kənyi ŋgi di yayi kari abo.

⁹ Bəko'ba iya 'deni məlo zi Musa te, "Bə dəlinç nima ti kö'bö tilagi lende 'bii tara 'də mo'də gə koto ma mii konzi mii dəyayi 'ba Ezipeto."

¹⁰ Musa ni ti Arona o'də gə koto naga nime pili kəmə bə dəlinç, tine Bəko'ba i'di döki'di bo kö'bö

rə ma këddi. Bo o'dəkə də tope közü bo di gə Yisarele kola kari yaga di mii dəyayi abo.

12

Pasaka

¹ Bəko'ba ose zi Musa ni ti Arona di Ezipeto yayi iya te,

² "Nyepe nime na 'də këdə rə nyepe ma dəndende mii kəmə kəc ziye.

³ Ari kiyake ndose nime zi Yisarele pili. Mii tö'dö də 'butə 'ba nyepe nime nii mətə ogba kamölö 'bə'bi ala banya ziye də kulumutu 'bii.

⁴ Ne ədə kiya te konzike də di kpa kulumutu 'be odo'bəke rəye ti ya ma əngəsi əngila ye naga nima. Ame ədə konjəke də 'bə mo koriya 'deni laka ziye 'də konyoke yərə nima pili kə'bə ye ne.

⁵ Yərə ma 'də konjəke mo ga rə ma kəmə kəc mo 'deni kətə naga rəmo piyəpiyə kinza a mətə rəmo. Tine 'də këdə ənge rə banya ti kamölö.

⁶ Ongəke gəmo laka ənbö kömə mii tö'dö də 'butə dəmosowə mo. Kina gə Yisarele pili kumu ədə kada kəsö 'deni kpəki bərə nima.

⁷ Tine go lijə kogba roma mo kosa gə kpadörəti ti lə'bərə 'bənni ga ame lijə këdə konyo yida nima yimo ne.

⁸ Mii korəndə mo nima lijə konyo yida nima rə ma kilaŋma ti akaŋga gəmo ti manjolo'bə ame kinza laŋga gəmo ne.

⁹ Kinza bətə mətə konyo yida nima də rə ma kidiidə ala ku'di rə tu'di ti tələ gəmo. Tine ənəma ənge rə toŋma də pa'do, dəmo ga ti koləŋbə mo ga pili ti a 'ba yimo koŋma rə toŋma.

¹⁰ Kinza kola kəsə mo dë bi këzə dəmo. Ədə kəsə mo kola gba omə pa'do dəmo kilañma kulötö yaga.

¹¹ Ədə këddi konyoke 'deni nima mətə nü ti bəngə 'bii ga ndö röyi kusu a ndiyi ga 'deni pəri 'bii köziyi. Kina 'də konyoke welowelo. Karama ma kidički rə Pasaka 'ba toro ma, ma ɳere Bəko'ba timo na.

¹² Mî korəndə kətə mo nima mədi milaki kebe mî Ezipeto pili tupö kole dəndende 'bənni ga ti 'ba bilaka lesi kpaki ti 'ba yeri mo ga. Kina ti modə karama də akoro 'bənni 'ba Ezipeto naga nima pili rə gəmo. Ma na rə ɳere Bəko'ba.

¹³ Roma nima na ti këdii rə akileme zö tikali rö 'be ga timo. Ədə mo'ja roma yo na ti miteli ɳgi nduwē dəgba. Gomə kénye nime mədi modo də Ezipeto ne inza kosa röye.

¹⁴ Ame na ti këdii rə kada ma löbu ziye toro mo nduwē kala gə kole 'be ga ma kowə yayi ko'dəke karama mo nduwē rə ɳburuɳburu zö ma ɳere Bəko'ba.

¹⁵ Mî tö'dö də modəmoriyö nima onyoke nge rə mangolə'bə ame kinza laŋga gəmo ne. Mî dəndende 'ba kada mo nima otətəke laŋga pili yaga di mî rö 'be ga. Bətə ame konyo a ma ti laŋga gəmo mî tö'dö də modəmoriyö nime koga yaga di mî löŋgö Yisarele bo këdii rə bə löwö.

¹⁶ Mî dəndende 'ba kada mo nima akoke pili mî mötu ma löbu kina gbii mî tö'dö də modəmoriyö mo. Mî kada də riyö naga nime kinza ko'dəke a mətə rə ndəbə dë, tine nge rə ndəbə 'ba akonyo 'ba kpeye.

¹⁷ O'dəke karama nime këdii konyo mangolə'bə

mo kinza laŋga gəmo ne nduwē römöyi bo na rɔ kada ame moja dɔ kupö ye yaga di mii Ezipeto yimo. O'dəke karama nime nduwē kala zi dɔ kupö ye ga ma kowɔ yayi ɳbö rɔ ɳburuɳburu.

¹⁸ Mii dəndende 'ba nyepo mo nima onyoke ɳge rɔ mangolo'bɔ ma kinza laŋga gəmo, kisaki di mii tö'dö dɔ 'butə dəmosowɔ ɳbö kömö mii tö'dö dɔ 'butə riyö dəokoto mo.

¹⁹ Də modəmoriyö nime pili a mɔtɔ rɔ laŋga kudö dë mii rö 'be ga. Bətɔ mɔtɔ ame konyo a ma ti laŋga gəmo di miye ala rɔ bɔ loma 'be koga ɳgi yaga di mii kupö Yisarele ɳburu rɔ bɔ löwö.

²⁰ Ədə kəddi koloma pele ɳbö rɔ ma kowɔ bitɔ tɔ ne, a ma ti laŋga gəmo kinza konyo dë."

Karama 'Ba Pasaka

²¹ Kina Musa kototo dɔ löbu 'ba Yisarele ɳgi pili kiya teyi te, "Nii mɔtɔ ari konjɔ kole yeri ziye kpa kulumutu 'bi 'də kumuke karama 'ba Pasaka.

²² O'də roma mo mii lebe. Ogba kuyu kusu yimo 'də kosa roma nima kpadörü 'bi ti rɔ lë'bërë mo ga. Kina kinza bətɔ mɔtɔ kədɔ dë yaga mii korəndə mo nima ɳbö bi kəzə titi.

²³ Römöyi ədə ɳere Boko'ba kədi kozi tupö kole dəndende 'ba Ezipeto, bo ko'ja roma kpadörü 'be ga yo na bo ti kiteli ɳgi dəgba. Bo inza ki'di malayika 'ba tölə nima kpe kədɔ rö 'be ga kupö ye.

²⁴ Kö'du ki'di nime ziye toro mo nduwē kala go kupö ye ga rɔ ɳburuɳburu.

²⁵ Kina ədə kiya te kari kömöke 'deni mii dəyayi ame bo Boko'ba kulömu ti'di mo ziye ne, o'dəke lende koro nime.

²⁶ Kina ədə kole 'be ga kititi ye kiya te, 'Lende 'ba wa'di na?'

²⁷ iyëtiké zünni te, 'Lende 'ba toro nere Boko'ba na. Römöyi mii kada nima bo kote də kole dəndende 'ba Ezipeto ne bo onye ze kiteli di dəze.' "

Kina Yisarele naga nima kolədə ɳgi bəri kıləlu Boko'ba.

²⁸ Kina lijë kari ko'də wa nima Boko'ba kose zi Musa ni ti Arona ne ɳgi.

Tölə 'Ba Kole Dəndende

²⁹ Mii zana korəndə mo nima na Boko'ba kote də kole dəndende 'ba Ezipeto ɳgi pili yaga kisaki di də kole 'ba bə dəlinjə ame mo ɳgi ko gə na kinda'ba kütü di pötö 'bu bo ne ɳbö kömö də kole 'ba ya ma kudödu 'deni ku'du mii maboso naga ti kole 'ba yeri 'bënni ga pili.

³⁰ Kina bə dəlinjə ni ti turu abo ga ti bilaka 'ba mii Ezipeto pili kindinjı ɳgi mii korəndə mo nima kuwu kudu ɳgi kogba mii Ezipeto pili. Römöyi liŋjə ma kətə te ileke də kinza töku teyi.

³¹ Mii korəndə mo nima na bə dəlinjə kïdëki Musa ni ti Arona ɳgi kilende teyi iya te, "Enyi ti Yisarele 'bi naga nima yaga di mii dəyayi ma nime kari kumötuke Boko'ba 'be nima kəzə ame kiteri ne.

³² Ogbake yeri 'be ga pili tiye karike timo. Tine ititi Boko'ba ko'də yeyi zö."

³³ Ezipeto ututu ɳgi kpa bici ya naga nima 'də kenyi welo kədə yaga di mii dəyayi 'bënni. Lijë iya te, "Arike, kinza dölə kote."

³⁴ Kina Yisarele ɳgi gõligölö, mɔtɔ otope lagini 'bì ame kodɔ laŋga dë gba gɔmo ne ɳgi mì kole sele kudödu mì bɔŋgɔ kukölö dɔkɔnyɔ yi.

³⁵ Yisarele o'dɔ 'deni kɔzɔ ma tönë Musa kiya zinni ne kidéki yamo ma köbököbö ti sítéri ni ti bɔŋgɔ di zi Ezipeto naga nima.

³⁶ Bɔko'ba i'di mì bilaka naga nima ɳgi këdi rɔ ma konjmi rɔ Yisarele. Kina ki'di wa ame ga lijé kidéki ne ɳgi pili zinni. A nime na 'dɔ ki'di Yisarele kombi wa 'ba mɔri 'ba mì dɔyayi 'ba Ezipeto ɳgi kari timo ne.

Tényi 'Ba Yisarele

³⁷ Yisarele ényi ɳgi dɔmo ti ndinni di Ramese tari Suköta. Bɔtoni 'beri rɔ dönni édi kɔzɔ kuluku kpa mota bi sowɔ kɔdɔ dɔmo kuluku kpa riyö bi 'butë sowɔ (600,000) kola 'ja ni ma ti kole titi kitêtë dë yimo.

³⁸ Bilaka ma konzi mɔtɔ ga ame kinza rɔ kupö Yisarele ne ti yéri ma konzi kɔzɔ ɔtɔ ɔlɔ ɳgi kɔtɔ tinni.

³⁹ Lagini kinza laŋga gɔmo tönë ga na lijé koloma rɔ to'bɔ mo rɔ maŋgolɔ'bɔ römöyi toga lijé di Ezipeto yayi nima ömö ɳgi tugu'du kinza ma lijé kileño rönni togba akonyo ma laka zinni.

⁴⁰ Loma 'ba Yisarele mì Ezipeto yayi nima ɳbö kɔmɔ kɔɔ kuluku modɔɔmota kɔdɔ dɔmo 'butë mota (430).

⁴¹ Di pötö kɔmɔ kɔɔ nime kote röni 'deni mì kada mo nima na bilaka 'ba Bɔko'ba kënyi ɳgi dɔmo di Ezipeto rɔ dɔtumu gɔ kpa gɔli mo ga.

⁴² Korɔndɔ nima na rɔ ame Bɔko'ba koda lijé yimo koja yaga di Ezipeto. Kina kulömu korɔndɔ

nima ɳgi ɳburu zi Yisarele rɔ korɔndɔ 'ba bi koda.

Kö'du Ki'di 'Ba Pasaka

⁴³ Nere Boko'ba iya zi Musa ni ti Arona te, "Kö'du ki'di 'ba karama 'ba Pasaka nime na kɔzɔ a nime te. Bilaka ame ga rɔ bɔ lōwō ne konyo akonyo mo dë.

⁴⁴ Tine atɔli ame ga ɔdɔ kpe na kugöke e'be 'deni ne ti konyo ɔdɔ kilele bo 'deni.

⁴⁵ Bilaka ame kako rɔ ɳba ala mii ndɔbɔ ne konyo dë.

⁴⁶ Akonyo mo konyo aa mii rö mo ame ku'di yümo ne kombi dë kari timo yaga bi mɔtɔ. Yida mo tɔ nima kinza kodowe mii kiliŋba mo ma kɔtɔ te dë.

⁴⁷ Kupö Yisarele pili rɔ gɔmo ko'dɔ karama nime.

⁴⁸ Tine bilaka ame kilele dë gba ne konyo akonyo mo dë. ɔdɔ bɔ lōwō ma koloma 'deni mii lōŋgö ye naga nima kiteri to'dɔ karama nime, ileleke bɔtɔni mo ga titi dɔgba yaga gɔ lịjɛ kędzi yaga rɔ kupö Yisarele gɔ lịjɛ kako ti tonyo karama 'ba Pasaka.

⁴⁹ Lende nime ziye kupö Yisarele kpaki ti bɔ lōwō ma koloma 'deni mii lōŋgö ye naga."

⁵⁰ Yisarele pili rɔ gɔmo uwö dɔ lende ame ga pili Boko'ba kose zi Musa ni ti Arona ne ɳgi koro ko'dɔ ko tara.

⁵¹ Mii kada nima na Boko'ba ko'de Yisarele ɳgi yaga di mii Ezipeto rɔ dɔtumu gɔ kpa gɔli mo ga.

¹ Nere Bəko'ba iya zi Musa te,

² "Kole dəndende ame ga rə bətoni ne pili kulömu zö. Kole də tapi 'ba Yisarele pili ama ga na, di mii bilaka lesi kpaki ti yéri mo ga."

³ Kina Musa kilende zi bilaka 'ba Yisarele iya te, "Kada 'ba tədə di mii Ezipeto di mii loma rə atəli nime ziye ti'di mo kədi ɳburu dəye. Römöyi Bəko'ba na koja ye di yimo ti tigə də kiteli abo. Wa ame ti laŋga gəmo ne kinza konyoke də mii kada mo nima.

⁴ Təne mii nyepə ma dəgəba nime kidekə möyə mo rə Abibi ne tənyi 'be na 'deni.

⁵ Bəko'ba ti koto ye mii yayi 'ba Kanana ni ti Ete ti Amora ti Iwa ti Yebusa yayi ma tönə bo kulömu 'deni məlo ti'di mo zi 'bu ye löbu ga 'də ti'di mo ziye ne, yayi ma laka ame tagi ni ti wü sa kambi di teyi kəzə səgə ne. Ədə bo koto ye 'deni yayi ziye to'də karama nime mii nyepə mo nima.

⁶ Mii tə'dö də modəmoriyö mo naga nima onyoke ɳge rə manqolo'bə ame kinza laŋga gəmo ne. Mii kada ame mo 'deni rə də modəmoriyö mo na 'də ko'dəke karama mo zi Bəko'ba.

⁷ Mii tə'dö də modəmoriyö mo nima onyoke ɳge rə wa ma sari kinza laŋga gəmo naga. Wa ame ga ti laŋga gəmo ne kİNƏ mo kinda də mii rə 'be ga ala mii dəyayi 'be.

⁸ Mii kada mo nima iyake zi kole 'be ga te, 'Mo'də a nime te go wa ma ɳere Bəko'ba ko'də zö go tədə ma yaga di mii Ezipeto.'

⁹ Lende koro nime i'dike kədi dəye kəzə mberə ame kore dəyi ala köziyi kö'bö kinza kölu də ne tara. 'Də kö'du ki'di abo kö'bö ɳburu də

kpeye. Römöyiñ ñere Boko'ba na koja ye yaga di mii Ezipeto ti tigo dō kiteli abo.

¹⁰ Karama nime ziye nduwë to'də mo rə kəmə kəcə mii kada mo ame Boko'ba koza 'deni.

¹¹ Di pötö ma Boko'ba ko'de ye 'deni mii døyayi 'ba Kanana ki'di ziye kəzə ame bo kulömu 'deni ziye ti 'bu ye löbu ga ne,

¹² ziye ti'di kole dō tapi pili ame ga rə bətəni ne zi bo. Dō tapi 'ba yéri 'be ga ame ga rə bətəni ne gbii pili rə abo 'ba Boko'ba.

¹³ Dō tapi 'ba akaca ziyi tutë gəmo ti kole kamölö. Ne ədə kutë gəmo dē upö yaga. Kole ma dəndende 'be ga gbii tara tutë gəmo rə tutë.

¹⁴ Tine kəwə kada mətə yayi ədə kole 'be ga kititi ye, kiya te, 'Wa'di mo ga na tara?' Iyake te, 'Nere Boko'ba na ko'de ze dədə yaga di mii Ezipeto ti tigo dō kiteli abo di mii loma rə atəli.

¹⁵ Mii kada nima bə dəlinçə 'ba Ezipeto kota gəze təgə kinza dari dē ne na ñere Boko'ba kupö kole dəndende ñgi 'doyi yaga di mii Ezipeto, 'ba bilaka lesi kpaki ti 'ba yéri mo ga. Gə kö'du mo na me 'də ki'di dədə dumu kole dəndende 'ba wa pili zi bo ñere Boko'ba rə roma ne. Tine ma rə bilaka lesi mo ga dutë gəmo yaga.'

¹⁶ Kina 'də kö'bö kəzə mberö köziye ala kpa dəye naga tara ame lende mo kudölu dē ne, Boko'ba na koja ze yaga di mii Ezipeto ti tigo dō kiteli abo."

Pɔli Pa'do

¹⁷ Mii kada mo nima bə dəlinçə 'ba Ezipeto kope közi bo di gə Yisarele kola kari ne, Boko'ba oto lijə dē kudö kebe gə kəri ma ñgəsi ame kebe mii døyayi 'ba Pilisitiya ne. Römöyiñ Boko'ba iya te,

“Ədə ya naga nime kari konqo ya kënyë 'deni tündi llijé ti kënyi kebe 'böwu kuyi dönni kileki Ezipeto.”

¹⁸ Kina Bəko'ba koto llijé ɳgi koga tündi za te rə mii mökö kari kpa Yöpö Kasi. Yisarele mii tənyi 'bënni di Ezipeto llijé ndö ti jama 'ba közinni ga.

¹⁹ Musa i'di kombi kiliŋba Yesepa teyi römöyi Yesepa i'di bilaka 'bënni ga 'deni kulömu rönni molo gə llijé kombi kiliŋba bo kileki timo. Bo iya zünni te, “Rə ma laka ɳere Bəko'ba ti kako kokönyi ye. Kina gə kombike kiliŋba ma di mii döyayi nime karike timo.”

²⁰ Tənyi 'bënni di Suköta llijé ari koga taya Etama ɳgəsi də kpa mökö.

²¹ Rə mii kada Bəko'ba ösö dəgba zünni rə pəli kakpa tokəkə llijé mii lingere nima. Tine ma rə mii korəndə bo ösö dəgba zünni rə pa'do ma kakpa toyi bi zünni. O'də tara zünni römöyi gə llijé kiliŋgere kote kada kpaki ti korəndə mo gəmo.

²² Pəli kakpa rə mii kada ti pa'do mo ma rə mii korəndə nima oloma ɳgi nduwə kö'bö ɳburu dəgba kömönni.

14

Tumu Də Yöpö Kasi

¹ Kina Bəko'ba kiya zi Musa te,

² “Iya zi Yisarele kileki koga taya ɳgəsi ɳgilə Pirota mii löŋgö Migidola ni ma ti Yöpö Kasi. Lijé koga taya 'bënni yayi rə ma koriya ti Bala Zepona.

³ Römöyï bə dəlinç 'ba Ezipeto ti komeri kiya te, 'Yisarele tönë ga ödï kılıkö dönni 'deni konyɔpi rönni bina yayi lida ukpë kpënni 'deni.'

⁴ Kina ti mi'di mï bə dəlinç nima këddi bo ki'di koga gɔye. Tine ma na ti mo'də a löbu zi bo ti bə ya abo naga nima. Kina ti lijë Ezipeto kikali ɳgi ma na rə ɳjere Bəko'ba." Kina Yisarele ko'də ɳgi kɔzɔ a nime te.

⁵ Tine ədə kari kiya zi bə dəlinç 'ba Ezipeto mo nima kiya te Yisarele iriŋa 'deni tine na lijë ti turu abo ga kuyi meri mɔtɔ ɳgi. Lijë iya te, "Wa'di ga na me do'dəke te dolake Yisarele naga nime kari? Yē ga na ti ko'də ndəbə zize?"

⁶ Kina bo kiyija aribiya 'ba ya ɳgi ndö bo kogba bə ya abo ga ti bo.

⁷ Bo igeli rə aribiya ma laka naga kuluku 'butë dəmoriyö (600) gbü ti aribiya mɔtɔ ga 'ba Ezipeto ti bə kəlu pili dəmo.

⁸ Bəko'ba i'di mï bo këddi kebe toga gə Yisarele ko'ja ya naga nima këdï kari ẽ'bënni 'deni yaga rə də məri.

⁹ Bə kanya 'ba Ezipeto naga nima ma də aribiya ti ma də kosani gbü ti bə kanya ma ti ndinni mo ga ari kota go Yisarele ko'ja lijë koga taya 'deni Pirota kəmə Bala Zepona ɳgəsi kpa yōpō yayi.

¹⁰ Tine ədə bə dəlinç ni kömö 'deni ɳgəsi yayi tine na Yisarele ko'ja lijë ɳgi këdï rə tozi gönni. Kina tikere kinda'ba Yisarele ɳgi kebe tudu zi Bəko'ba.

¹¹ Lijë iya zi Musa te, "Dögö na kinza mï dəyayi 'ba Ezipeto na me ko'de ze tölə yi mökö bine? Go

wa'di na ko'do lende nime te zize ko'de ze bine
di Ezipeto?

¹² Diya dë du tönë molo ziyi diya te ola ze do'do
ndəbə ka zi Ezipeto? To'do ndəbə zinni ti ame
'do dölə mökö bine ne, ma yala na laka?"

¹³ Musa iya zinni te, "Kinza kereke dë. Ogboke
döki'di ye. Ti konjōke tōne ma Boko'ba këdi
komo ye. Ezipeto naga nima inza ko'jake kinë
mo kpe.

¹⁴ Boko'ba na këdi ko'do ya tinni goye. 'Beye
ogboke le rō döki'di ye."

¹⁵ Tine na Boko'ba kileki zi Musa iya te, "Ëddi
kuduke zo go wa'di? Iya zi Yisarele lijë kari
nduwē dəgba.

¹⁶ Ombi përi nima köziyi ne tərə koja kari
də yopö nima 'də mini koza mën'i yaga riyyö go
Yisarele kumu kebe mi dəyayi ma këlē.

¹⁷ Mëdi mogbə döki'di Ezipeto naga nima go
lijë kozi nduwē goye. Kina ti mileme tigo 'ba
aka'da ma ti bo dəlinjə ni ti bo kanya abo naga
nima bo kona ti bo ne kpaki ti kosani mo ga.

¹⁸ Kina ti lijë Ezipeto kikali njii ma na rō njere
Boko'ba ɔdə kiya te mileme tigo ma 'deni njii
zinni ti bo dəlinjə 'benni mo kpaki ti aribiya 'ba
ya abo naga nima ti worota ma də kosani mo ga."

Yisarele Ti Ezipeto

¹⁹ Kina malayika 'ba Boko'ba mo tönë kösö
dəgba komo Yisarele ne kuyi röni njii kileki kebe
gönni yi'böwu. Pəli kakpa mo tönë dəgba ne
ileki njii gbii kebe gönni

²⁰ kuruwö röni mi löngö lijë ti Ezipeto. Mi
korəndə nima pili pəli nima o'də mandölu kapa

ma zi Ezipeto tine kiyçopɔ bi zi Yisarele. Kina ki'di ɳgi bɔtɔ bɔ ya mɔtɔ kese dë ɳgɔsi rönni mii korɔndo nima.

²¹ Musa ombi közï bo tɔrɔ dɔ yöpö kina mii korɔndo mo nima na Boko'ba ki'di lili ma kembe ɳgi kënyi tome kako di yibü kulöku mini nima tö yaga kola dɔyayi rɔ ma këlë.

²² Mini löbu nima oza münii ɳgi riyö Yisarele kumu kebe dɔyayi sari. Kpa mini këdi ɳgëñji te kapa dɔ gali gbi dɔ dörü.

²³ Ezipeto tönë ga oga gönni ɳgi nduwë. Kina kosani 'ba bɔ dɔlinjɔ tönë ga ti aribiya mo ga kpaki ti worota mo ga kɔdɔ ɳgi go Yisarele mii zana mini löbu nima yayi.

²⁴ Molo mii kano bi na Boko'ba kuyii kɔmɔ bo ɳgi dɔ bɔ kanya 'ba Ezipeto naga nima di mii poli pa'do tönë kilikö dɔmo yaga.

²⁵ Boko'ba i'di ndi aribiya 'bënni ga kiŋgi'dɔ dɔ yayi tari koloma yaga zinni rɔ gomo. Ezipeto naga nima iya te, "Dënyike yaga di rɔ Yisarele naga nime Boko'ba na këdi ko'dɔ ya 'deni tize gönni."

²⁶ Kina Boko'ba kiya zi Musa te, "Ombi közii'y tɔrɔ 'dɔ mini nima kileki kutu'bö röni dɔ Ezipeto naga nima ti aribiya 'bënni ga kpaki ti worota 'ba dɔ kosani mo naga nima."

²⁷ Kina Musa kombi közï bo ɳgi tɔrɔ dɔ mini nima. Kina ko'ja bi këzë 'deni yaga nima na mini kileki ɳgi pi'di bi 'bëni ma molo. Ezipeto tönë ga 'deni ɳgi nziki dɔ mini ɳere Boko'ba ona lijë 'deni pili gɔ mini löbu nima.

²⁸ Mini ɔlo ɳgi ko'boli dɔ aribiya 'bënni tönë ga kpaki ti worota mo ga. Ezipeto naga nima kozi

gə Yisarele ɳbö mii zana mini yayi ne ma kətə
mətə mo te ɔmə dē.

²⁹ Tine Yisarele umu ma 'bənni le kebe mii
dəyayi sari ko'ja mini kədii ɳgənji də gali nnii gbi
kapa də döri.

³⁰ Mii kada nima na ɳere Bəko'ba kəmcə Yis-
arele ɳgi di zi Ezipeto lijə ko'ja ti kömönni te,
ma Ezipeto kələ ɳgi kote dənni mii mini kiyökö
'jaa kebe kpa götö.

³¹ Kina ɔdə Yisarele ko'ja tigə löbu nima ɳere
Bəko'ba ko'də zi Ezipeto ne 'deni tara tine, lijə
pili ɳgi rə ma kere Bəko'ba ki'di dənni gəmo gbi
ti Musa bə laja abo.

15

Ngala 'Ba Musa

¹ Kina Musa ni ti Yisarele pili koloma ɳgi rə
toba ɳgala nime zi ɳere Bəko'ba, kiya te,
"Ti moba ɳgala zi Bəko'ba gə aka'da ti tigə də
kiteli abo.

Kosani ni ti bə dəmo ga bo ululu 'deni mii
mini löbu.

² Bəko'ba na rə tigə ma gbii rə ɳgala zö.

Bo ako 'deni bo kəmcə ma. Bo na rə ɳere
Bəko'ba ma.

Kina ti miləlu bo.

Nere Bəko'ba 'ba 'bu ma ti moba rə löbu də
kiteli abo.

³ Bəko'ba na rə bə ya.

Möyi bo na rə ɳere Bəko'ba.

⁴ Bo ululu aribiya 'ba bə dəlinjə 'deni ti bə kanya
mo ga gə mini löbu.

Bə kəlu ma lakałaka mo ga ari 'deni ɳgi pili
gə mini.

⁵ Mini kalo nima indiyə dönni 'deni.

Lijə önzə ɳgi bici mini bəri kəzə kulugbi
döku.

⁶ Yə, njere Bəko'ba, dörə yə embe sowa.

Dörə yə iyeyi mə bə ko'də ya tiyi ga ɳgi
kətəkətə.

⁷ Ti tigə də kiteli 'bə na kütijə bə ɳbörə 'bə ga 'deni
bəri.

Okpekpe kpa ya 'bə 'deni rönni köbə konma
lijə yaga kəzə wuyö.

⁸ Tawo 'bə i'di mini löbu ɳgi kərə kulu dəni bi
kətə kəzə təli.

Mi zana mini ma kalo kulowö tönə ileki ɳgi
kələ yaga.

⁹ Kuruku bə ya ze naga nima ögö iya te,
'Dədi doga gönni dota kpenni.'

Ti doza mə a 'ba məri 'bənni ga dogba kəzə ma
do'dəkə togba mo.

Ti doto mbele ze ga dotətə ə'bənni ga 'doyi.'

¹⁰ Ne ongo Bəko'ba, tawo 'bə ma mə kətə le te na
kona Ezipeto ɳgi go mini löbu.

Lijə önzə ɳgi kəzə yamo mə mini löbu.

¹¹ Bəko'ba ma yala na kədə kəzə ni njere Bəko'ba?

Ni ma koro rə mbembə nime.

Yə na ti kə'bə to'də gə koto kəzə 'beyi?

¹² Ombi köziyi tərə

na yayi kindiyə bə ya ze ga ɳgi.

¹³ Ti akə'cə 'bə ame lipə mə kətə ne ti kokəkə bilaka
ame ga kutə gəmo ne ɳgi.

Ti kogbə lijə ɳgi ti tigə 'bə koto lijə mə dəyayi
ma laka 'bə.

¹⁴ Laki ti kuwö kina ti rönni kılə'di ɳgi

tikere kinda'ba Pilisitiya ɳgii.

15 Nere 'ba Edome ti këdii dō tikere.

Ro kılé'dii ti kinda'ba ɳere 'ba Mowaba.

Bilaka ame ga rō Kanana mo ga ne ti koləkpə ɳgi yaga.

16 Tikere ni ti rō kılé'dii ti kinda'ba lijé ɳgi.

Ti tigɔ 'bii lijé ti koro ɳgi te kɔzɔ döku ɳbö bilaka 'bii ga kiteli,

ɳbö bilaka 'bii ga ame kutē gəmo 'deni ne kiteli lijé.

17 Kina ti ko'de lijé bilaka 'bii ga kako koloma dō döku koro 'bii,

gɔ bi ame nii na kileño 'deni rō bi 'ba loma 'bii ne.
Bi 'ba mötu mo köziyi na kileño.

18 Rō löbu 'bii 'ba ɳere Bəko'ba ti kö'bö rō ɳburunjburu."

Ngala 'Ba Miriyama

19 Mi kada nima ko'ja kosani 'ba Ezipeto ti aribiya mo ga kədɔ 'deni mi zana mini löbu yo na Bəko'ba ki'di mini löbu kileki ɳgi ko'boli dönni. Tine Yisarele umu 'bënni 'deni kari kebe mi døyayı ma këlë.

20 Kina Miriyama bɔ kumë lende 'ba Bəko'ba lëmii 'ba Arona ni kogba kaliseye ɳgi 'ja mətɔ ga kulölü göni toba ɳgala tomba kaliseye tusi mo.

21 Ləko oba iya te,
"Oba ɳgala zi Bəko'ba gɔ aka'da ti tigɔ dō kiteli abo.

Kosani ni ti bɔ dəmo ga bo ululu 'deni mi mini löbu."

Mini Kata

22 Kina Musa kokoko Yisarele ɳgi di kpa Yöpö Kasi yayi lijë kari mii mökö 'ba Surö. Lijë ilingere ɳbö kada dō mota ko'ja a mōtō rō mini dē.

23 Lijë ari kömö Mara, tine mini mo rō ma kata bōtō kō'bō tuwē mo dē. Gō kö'du mo na ma 'dō ki'di kidéki möyï mo rō Mara ne ama kiya te "Ata".

24 Kina bilaka naga nima kebe ɳgi tilende rō Musa, iya te, "Wa'di na gō duwē?"

25 Musa udu zi Bōko'ba na Bōko'ba kileme ɳgéri mōtō ɳgi zi bo. Bo ogba ɳgéri tönë ku'du mii mini nima na këyï ɳgi yaga.

Kina Bōko'ba ki'di kö'du ki'di ɳgi zi Yisarele toloma gōmo, bo kiyɔzɔ lijë gbì di yayi.

26 Nere Bōko'ba ose zünni te, "Ođo kuwöke dōma laka ma njere Bōko'ba 'be koroke kö'du ki'di ma ame ga mose ziye ne pili a mōtō rō rōkɔ'cō ma tönë ga mo'de dō Ezipeto ne minza modō dɔye. Römöyï ma na rō Bōko'ba bō yèyi 'ba yida rɔye."

27 Di yayi na lijë kënyï kari Elimä bi ma ti daa teyi 'butë dōmoriyö ɳgéri mbere kuluku kɔtɔ kōdō dōmo 'butë riyö kɔrɔ kpamo yayi. Kina lijë koga taya 'bënni ɳgi yayi ɳgɔsi kpa mini nima.

16

Mani

1 Mii tö'dö dō 'butë döömu 'ba nyepe ma mii riyö di pötö tədə 'ba dətumu 'ba Yisarele naga nima yaga di mii Ezipeto na lijë kënyï ɳgi pili dōmo di Elimä yayi kari mii mökö 'ba Sini mii löngö Elimä ni ma ti Sinayi.

² Di yi mökö 'deni yayi na bilaka naga nima pili kebe ga tilende rō Musa ni ma ti Arona.

³ Lijë iya te, "Ma këddi kolake ze ra dölë eze di kpa közi Boko'ba mi Ezipeto dëne édi kele sowa. Doloma ñgosi te dëngila kete 'ba yida donyo akonyo ame ga pili do'dökö ne. Ne kpe ari kugbë'duke gëze ko'deke ze mi mökö bine zi 'bö tote döze."

⁴ Kina Boko'ba kiya zi Musa te, "Ti mi'di mañgolo'bɔ ka'di kako ziye di mítörö. Kina 'dö bilaka pili kódɔ kari kutö'du akonyo 'ba mi kada dö koto nima ñge zinni. Ti miyɔzɔ lijë kɔzɔ a nime te gó móñgo cđɔ lijë ti kuwö döma na ñgi ya.

⁵ Mi tö'dö dö modɔɔkötö lijë ti kutö'du kebe ma mi kada ma laki naga nima pili ñbö mi riyö."

⁶ Kina Musa ni ti Arona kari kiya ñgi zi Yisarele pili iya te, "Ti dököpiyari ti kikalike ñgi nere Boko'ba na ko'de ye di Ezipeto.

⁷ Mi döñbo dayi ti ko'jake tigo 'ba Boko'ba ñgi römöyi bo uwö lende 'be ame këddi kilendeke rō bo ne 'deni. Ze yé na 'dö kebeke tilende rōze?"

⁸ Musa ileki gbii zinni iya te, "Ti kikalike ñgi rō ma laka nere Boko'ba édi ki'di yida ziye mi dököpiyari tonyo mo. Kina bo ti ki'di mañgolo'bɔ ziye mi döñbo kɔzɔ ma ko'dököke. Römöyi bo uwö lende 'be ame këddi kilendeke rō bo ne 'deni. Ze yé na? Lende 'be nima inza kilendeke rōze, tine éddi kilendeke rō bo nere Boko'ba."

⁹ Kina Musa kiya zi Arona te, "Iya zi Yisarele pili kako kómɔ nere Boko'ba römöyi bo uwö lende 'bënni ma lijë këddi kilende rō bo 'deni."

10 Ko'ja Arona këdi gba rə tilende zi Yisarele naga nima na lijé kombi kömönni kari yɔki mökö te na lijé ko'ja bi nzari 'ba rə Bəko'ba ŋgi kiycop mii poli 'deni.

11 Bəko'ba iya zi Musa te,

12 "Muwö lende 'ba Yisarele ma lijé këdi kilende rɔma 'deni. Iya zinni, mii bi pípíri lijé ti konyo yida. Tine rə mii dɔŋbo lijé ti kítækpe ti manjolo'bə. Kina ti lijé kikali ŋgi ma na rə njere Bəko'ba 'benni."

13 Mii dökəpiyari mo nima na matikpiri kako ŋgi kutu'bö taya ŋbuku. Tine mii dɔŋbo mo solɔrɔ na köyü 'deni ŋgi kuru də taya 'benni nima toko teyi.

14 Kina ɔdɔ solɔrɔ nima koya 'deni na kola ŋgi rə a mɔtɔ kɔzɔ kulötü naga tara kora də yayi 'deni.

15 Tine ɔdɔ lijé ko'ja tara lijé ebe tititi rönni iya te, "Wa'di ga na te?" Römöyi lijé ikali dë wa'di mo ga na tara.

Kina Musa kiya zinni te, "Manjolo'bə mo töönë njere Bəko'ba ki'di ziye tonyo mo ne na.

16 Lende ma bo kose mo na te, 'Ni bə mɔtɔ utö'du kɔ'bə gə miyi. ɔdɔ këddike ndö kpa liŋɔ 'be utö'duke gbérë me rə kɔtɔkɔtɔ koriya ti gɔye.' "

17 Yisarele o'də ŋgi kɔzɔ ma kiya rönni zinni nima tara. Mɔtɔ ga utö'du ŋbanji tine ya mɔtɔ ga utö'du 'benni ŋge mbowa.

18 Tine ɔdɔ kebe 'böwu tiyari mo ti gbérë nii mɔtɔ ame 'beyi pele mbiri oriya aa ti 'ba bə ame kutö'du 'benni ŋge mbowa ne. Mɔtɔ utö'du ŋgi kɔzɔ a ma miyi ko'doko.

19 Kina Musa kose gəmo zünni pili iya te, "Kinza ni mətə kikeki kəsə mo də kö'dö ɳbö koda ɳbəcə."

20 Tine ya mətə ga uwö də ikeki kəsə mo ɳbö koda ɳbə. Kina ədə bi kəzə ɳbə dayi öyö kuru 'deni kato də kpe kele. Kina dök'i'di Musa kata ɳgi rönni kəzə ətə.

21 Rə kəmə ləndö löbu nime pili, mətə ari kutö'du ə'bı ɳgi ziyyi kəzə ma müyi ko'dəkə. Tine ədə kada kata 'deni kəsə ma kileke mökö naga ebe kara ɳgi yaga.

22 Mİ tö'dö də modəəkətə tine na bə kətə kutö'du ɳgi ɳbö gbərə riyö ziyyi. Kina bə dönni mo ga kako kiya lende mo zi Musa.

23 Kina bo kileki zünni, iya te, "Lende kiya 'ba ɳere Bəko'ba na te, 'Tiləndö kada 'ba rə kindawo na, kada ma koro rə də kiteli zə Bəko'ba. Wa ame ga rə 'ba tiləndö ne u'dike məlo təne. Kəsə mo ame ga kədi ne olake koda tiləndö.' "

24 Kina lijə kola ɳgi kö'dö koda bi kəzə mətə kəzə ame Musa kiya zünni ne tara. Tine ato də gbi ala köyö kuru.

25 Mİ dəŋbə mo nima na Musa kiya zünni te, "Onyoke ti yaga təne römöyi təne kada 'ba rə kindawo na zi Bəko'ba inza ko'jake ətə kpe bəri.

26 Ziye tutö'du mo ɳge mİ tö'dö də modəəkətə. Tine mİ tö'dö də modəmoriyyö ame rə kada 'ba rə kindawo ne inza ko'jake ətə."

27 Tine pele ya mətə ga ənyi 'biri mİ tö'dö də modəmoriyyö mo nima kari tonğə bi mo. Tine lijə ari ko'ja ətə kinza.

28 Kina Bəko'ba kiya zi Musa te, "Ti kö'böke tilagi kö'du ki'di ma ti ndose ma ɳbö nyanya?

29 I'dike këdï döye ma Bəko'ba moza kada 'ba rɔ kindawo 'deni yaga ziye na ma 'dɔ mï tö'dö dɔ modɔɔkɔtɔ mi'di ye kutö'duke akonyo 'ba kada dɔ rïyö 'do ne. Mï kada 'ba rɔ kindawo nï mötɔ ziyi toloma gɔ bi 'bï ma këddi teyi. Bɔtɔ kɔdɔ dë yaga."

30 Mï tö'dö dɔ modɔmoriyyö na bilaka kindawo rönni ŋgi.

31 Yisarele iidëkï möyï maŋgolo'bɔ 'bënni nima rɔ mani. Wa aŋmi ŋgi kɔzɔ kölu kaŋmi naga tara tine rɔ ma kindili kɔzɔ lëmbérë ma koŋma ti tagi gomo.

32 Musa iya te, "Ame na rɔ ndose 'ba Bəko'ba, 'Ogba gbérë kɔtɔ 'ba mani 'dɔ kikeki zi dɔ kupö ye ma di yi'böwu naga nima 'dɔ lijë ko'ja kinë maŋgolo'bɔ ma, ma Bəko'ba moloma ti'di mo ziye di yi mökö mï kada ma mo'de ye di Ezipeto.' "

33 Kina Musa kilende zi Arona iya te, "Ogba kete kodo gbérë 'ba mani yïmo 'dɔ kutë gɔ bi 'ba tumötü nere Bəko'ba 'dɔ kikeki koda dɔ kupö ze ga ma di yi'böwu."

34 Kina kɔzɔ wa ame Bəko'ba kose 'deni zi Musa ne tara, Arona ogba mani nima ŋgi kïdëyi kɔmɔ sandu koro 'ba kö'du ki'di yayi tikeki mo.

35 Yisarele onyo mani ŋbö kɔmɔ kɔɔ 'butë sowɔ ŋbö lijë kari kɔmö dɔyayi ma lijë këdï kari koloma teyi mo tönë. Lijë ako ti tonyo mani ŋbö lijë kɔmö timo kpa dɔ maga 'ba Kanana.

36 Gbérë 'bënni mo naga nima 'butë na këdï koso mï lö'di.

17

Mini Di Mī Döku

¹ Kina Yisarele pili kënyi ḥgi dəmo di mökō 'ba Sini yayi kari nduwē rō ma kololo kozə ma Boko'ba kose zinni. Lijé ari koga taya Rapidimi, tine mini ari kinza 'böwü bi mo.

² Kina lijé kebe ḥgi tamo ti Musa iya te, "I'di mini zize duwē."

Musa ileki dəmo zinni iya te, "Ëddi kamoke tö gō wa'di? Gō wa'di na këddi kiyozəke ḥere Boko'ba te?"

³ Tine koda o'də lijé 'deni ḥgi sowa na lijé koloma ḥgi rō tamo ti Musa, iya te, "Gō wa'di na kari kugbē'du goze ko'de ze di Ezipeto 'də dədi dölə 'deni dote dəze mī mökō te ti bɔyi titi ze ga kpaki ti yeri ze ga?"

⁴ Kina Musa kudu zi Boko'ba, iya te, "'Də mo'də tondo zi bilaka naga nime? Lijé 'deni ḥgi ndö 'də tu'du ma ti döku.'"

⁵ Boko'ba ḫnyi kileki dəmo zi Musa iya te, "Ari dəgba kəmə Yisarele naga nima. Ogbə bulöbu 'bənni mətə mo ga tii. Kina ogba pəri 'bə tönə kombə də yopö timo ne tii."

⁶ Ari. Ti mərə dəgba ziyi yayi ḥgilə döku mətə di Sinayi. Om̄ba yɔki mo kina ti mini kədə ḥgi di yimo zi bilaka tuwē mo."

Kina Musa kari ko'də ḥgi kozə a nime te di kəmə löbu 'ba Yisarele naga nima pili.

⁷ Kina Musa koyi möyii bi nima ḥgi rō Masa ame kiya te "Iyozo" gbi rō Meriba ame kiya te "Lamo" römöyii bi nima na Yisarele kamo ti Musa di teyi kiyozə Boko'ba koloma tititi mo, iya te, "Boko'ba ḫdi ḥgi tize na ala bo inza?"

Ya 'Ba Yisarele Ti Amaleke

⁸ Ko'ja Yisarele këdi koloma Rapidimi yayi na Amaleke kalo ya ŋgi dönni.

⁹ Musa iya zi Yësuwa te, "Ogba bilaka tiyi kari ko'do ya ti Amaleke naga nime tilendö. Mëdi mari ma 'bama mɔrɔ dɔ döku tɔrɔ ti përi tönë Boko'ba kose zö 'dɔ mombi ne."

¹⁰ Yësuwa o'do ŋgi kɔzɔ ma Musa kiya zi bo kari to'do ya ti Amaleke naga nima. Tine Musa ni ti Arona ti Uru ari kékí ga ma 'bënni tɔrɔ dɔ döku.

¹¹ Ədə Musa kombi közï bo tɔrɔ na Yisarele ki'di ŋgi ta'da bɔ ya 'bënni Amaleke naga nima. Tine ədə bo kileki közï bo bëri na Amaleke naga nima kuyi ŋgi 'böwu gburu tinni 'dɔ ta'da lijé.

¹² Kina ədə konyɔ Musa kidaki 'deni Arona ni ti Uru o'de döku ŋgi ki'di bo koloma dəmo lijé kɔrɔ 'bënni ŋgila bo togbɔ konyɔ bo kö'bö tɔrɔ ŋbö kada kösö.

¹³ Kina Yësuwa ka'da Amaleke naga nima ŋgi.

¹⁴ Kina njere Boko'ba kiya zi Musa te, "Aka'da nime ugu bëri 'dɔ kö'bö kinza kudölu. Iya gɔmo zi Yësuwa. Ma Boko'ba mëdi mote dɔ Amaleke naga nima pili yaga."

¹⁵ Musa o'ba bi 'ba akumu yayi bo ki'di möyï mo rɔ "Boko'ba na rɔ bero ma."

¹⁶ Bo iya te, "Ombike bero 'ba Boko'ba ŋbö tɔrɔ. Bo ti kö'bö to'do ya nduwë ti Amaleke rɔ ŋburunjburu."

¹ Yetoro bɔ akumu 'ba Midiyana bɔ lanzo Musa tönë uwö lende 'ba wa ame ga Bɔko'ba ko'dɔ zi Musa gbi ti bilaka abo ga Yisarele ne 'deni. Kina bo uwö 'deni gbi ma Bɔko'ba koja Yisarele 'deni yaga di mii dɔyayi 'ba Ezipeto.

² Kina bo kako ŋgi ko'de gɔ nyiti abo Zipora 'ja 'ba Musa mo tönë bo koja 'deni pa kari zi bɔ lanzo bo yayi bine ne

³⁻⁴ ti kole riyö mo tönë ga Geresomo ni ti Elizara. Musa i'di möyi kole abo mɔtɔ nima rɔ Geresomo ame kiya te "Bɔ lōwö" römöyi bo iya te, "Ma moloma 'deni rɔ bɔ lōwö mii dɔyayi lōwö." Kina bo ki'di möyi mɔtɔ mo nima rɔ Elizara ame kiya te "Bɔko'ba okɔnyi ma 'deni" römöyi bo omeri bo iya te, "Bɔko'ba 'ba 'bu ma ni na rɔ bɔ kɔnyi ma. Bo ɔmɔ ma 'deni di kpa kulu 'ba bɔ dəlinɔ 'ba Ezipeto."

⁵ Yetoro ni ti nyiti abo ti kole mo naga nima ako kota Musa ni koga taya 'deni mii mökö ŋgɔsi ŋgila döku koro 'ba Bɔko'ba.

⁶ Musa uwö gɔ kose 'ba Yetoro ni ma lijë këdii kako 'deni mɔlo na bo kari

⁷ ŋgi turë dönni. Bo ari kudë dɔ bo béri kɔmɔ bɔ lanzo bo, bo kiramo na lijë koloma ŋgi rɔ tumötö rönni. Kina bo ko'de lijë ŋgi linɔ mii bi loma ma 'ba bo.

⁸ Kina Musa koloma ŋgi rɔ tütüeti gɔ wa ame ga Bɔko'ba ko'dɔ zi Ezipeto gbi ti bɔ dəlinɔ 'bënni mo gɔ lende 'ba bilaka abo ga Yisarele ne ŋgi zi bɔ lanzo bo Yetoro kina gbi ti gomɔ ame ga ko'ja lijë di gɔ kori ti ma Bɔko'ba kokɔnyi lijë di yimo.

⁹ Yetoro ŋgi ti mii këyi di bi tuwö lende laka nime Bɔko'ba ko'dɔ 'deni zi Yisarele kɔmɔ, koja

yaga di mii Ezipeto ne.

¹⁰ Yetoro iya te "Akilēlu këdi zi bo Bəko'ba bə kəməc ye di kpa köz̄i Ezipeto ti bə dəlinç 'bənni mo. Akilēlu këdi zi bo Bəko'ba ame bo kəməc bilaka abo ga Yisarele 'deni di mii loma rə atəli ne.

¹¹ Rə ma laka mikali 'deni bo ŋere Bəko'ba na rə də kiteli kebe akoro ni pili. Römöyi bo ileme wa 'deni zi Ezipeto bə ko'də kpoŋi rə bilaka abo tönə ga."

¹² Kina Yetoro ko'de akonjma ŋgi gbii ti a mətəc ga tumu mo zi Bəko'ba. Kina Arona ni ti löbu 'ba Yisarele mətəc ga kari ŋgi tonyo akonyo koro nima kətəc ti bo kəməc Bəko'ba.

Ti'di Bo Burē

¹³ Mii bi këz̄e ma di gəmo na Musa kutə küt̄i abo ŋgi to'də burē 'ba bilaka ma kirasi lende naga. Kina bo koto ŋgi tara ŋbō kada kösö də bo.

¹⁴ Kina ədə bə lanzo bo Yetoro konjəc lende nima 'deni tara tine, bo ititi Musa iya te, "Wa'di ga na këddi ko'də tara? Gə wa'di na nü ŋge kətəc kutu yi bi to'də burē ki'di bilaka konzi naga nime këdi kolɔ'bə ŋbō kada kösö dəmo?"

¹⁵ Musa ileki zi bo, iya te, "Römöyi bilaka naga nime lij̄e ako zö tomaako'dəkə 'ba Bəko'ba.

¹⁶ Ədə mətəc ga këdi ti lende mbowa mii löŋgö nnii na ma ga këdi ko'de zö 'də modorəc ndimə zinni miyəti gə ndose ti kö'du ki'di 'ba Bəko'ba zinni."

¹⁷ Bə lanzo bo Yetoro ileki dəmo zi bo, iya te, "Wa nima këddi ko'də ne ele də.

¹⁸ Loma nima ödii kocə gomə röye kiyəndə ye. Ndəbə nima irində sowa. C'bə də ŋge zi bə kocə na 'də ko'də kutu ni.

¹⁹ Uwö lende 'bama ma mədi miya ziyyi. Bəko'ba koloma kocə tütü, ni 'beyi oloma ŋge rə bə kəmə bilaka naga nima mī löngö lijə ti Bəko'ba to'de lende 'benni kəmə bo.

²⁰ Iyandi bilaka naga nima ti ndose ti kö'du ki'di 'ba Bəko'ba kileme loma ma laka zinni ti a ma gə lijə ko'də.

²¹ Tine igeli ya mətə ga di mənni rə ya ame ga bilaka ki'di dönni gə lende mo gbi rə bə koro Bəko'ba ne ko'dəkə a mətə rə kəmə kugö də gbi, gə koza lijə kədii rə bə dətumu 'ba bilaka ma kuluku 'butə riyö ti ma kuluku riyö ti ma kuluku kocə ti ma 'butə.

²² Lijə na gə kədii rə bə ko'də burə 'ba bilaka, tine lende ma kürində ka'da lijə naga na 'jaa 'də ko'de ziyyi. Ma mbowa naga lijə kote yayi 'də ki'di röyi kawo. Lijə kokənyi yi kombi akirində nima mbowa yaga di döyi.

²³ Ədə ko'də ŋgi te kina ədə kədii rə ndose abo 'ba Bəko'ba mo gomə inza kocə kulowö röyi. Kina gbi bilaka pili ti kileki ŋgi liŋə 'benni ga ti mī kəyi."

²⁴ Musa uwö lende kiya 'ba bə lanzo bo nime na bo ko'də ŋgi tara.

²⁵ Bo ongə bilaka ma laka naga di mī löngö Yisarele koza rə bə dətumu 'ba bilaka ma kuluku 'butə riyö, ma kuluku riyö, ma kuluku kocə ti ma 'butə.

²⁶ Lijə na koloma nati rə bə to'də burə 'ba bilaka. Lende ma kitigə naga na 'jaa koto kari

dəgba zi Musa, tine ma mbowa naga lijë ote ŋgi yayi.

²⁷ Kina Musa koto gə bə lanzo bo Yetoro ŋgi kori bo kileki kari mī dəyayi 'bənni.

19

Sinayi

¹ Mī mota 'ba nyepe 'bənni 'ba Yisarele ma lijë kədə timo yaga di mī Ezipeto mī tö'dö ma dəndende 'ba nyepe mo nima na rə tömö 'bənni Sinayi.

² Di pötö tənyi 'bənni di Rapidimi kako mī mökö ŋgilə də döku Sinayi na lijë koga taya ŋgi yayi.

³ Kina Musa kékü ŋgi kari tərə də döku tilende ti Bəko'ba. Kina Bəko'ba kidékü bo di də döku tərə yayi, iya te, "Ari kiya kəzə a nime te zi Yisarele kupö e'be Yakoba naga nima,

⁴ 'Kpe, o'jake wa ma mo'də zi Ezipeto 'deni ti komçye. Kina o'jake 'deni gbi ma mombi ye kəzə yagi tara də kakala ma mo'de ye zö.

⁵ Ədə kiya te kuwöke dəma ŋgi kinda'bake lömu ma nime tiye ne, kpe na ti kəddikə rə a löbu zö di mī löngö bilaka konzi 'ba dəlinç nime. Dəlinç nime pili a ma na.

⁶ Tine kpe ti kəddikə zö rə 'bama ga ame moweli 'deni rə bə akumu ma.' Lende naga nime ari timo kiya zənni lijë Yisarele."

⁷ Kina Musa kileki ŋgi kako kotətə də bulöbu 'ba Yisarele pili bəri kora gə lende naga nime Bəko'ba kose ne teyi.

⁸ Kina lijë pili kutī ɳgī gəmo, iya te, “Wa ame ga pili ɳere Bəko'ba kose ne ti do'do ɳgī tara.” Kina Musa kuyī dō bo ti kpənnī nima kari kiyetī zi Bəko'ba.

⁹ Bəko'ba ileki zi Musa, iya te, “Mədī mako ziye yayi mī zana pɔ̄li ma kəddī, ‘dō bilaka naga nima kuwȫ ma mədī milende tiyī gō lijë ki'dī dönnī gō lende 'bī.”

Kina Musa kileki kiyetī gō wa ame bilaka naga nima kiya ne ɳgī zi Bəko'ba.

¹⁰ Kina Bəko'ba kiya zi bo te, “Ari kileño bilaka naga nima ndö rɔ̄ ma kɔ̄pō kisaki di mī təne gbī tiləndȫ. I'dī lijë kurögö bəŋgə̄ 'bənnī ga lijë kiyada rönnī ndȫ

¹¹ koda tö'dö dō mota mo nima. Römöyī mī kada mo nima ma ɳere Bəko'ba mədī mako bərī dō döku 'ba Sinayi kəmə̄ Yisarele pili te.

¹² Tine iya gəmo zinnī ko'dō maga zinnī kinza bətə̄ kese dē kulöwȫ ɳgəsī 'de ɳgila döku nime. Iya zinnī, kinza lijë kəkī dē dəmo ala kosa ndimo ma di bərī. Bətə̄ ame kosa rɔ̄ döku nima, kupȫ ɳgī yaga.

¹³ U'du bo yaga ti döku mətəga ko'be bo ti komo, kinza bətə̄ kosa rɔ̄ bo dē ti köziniī. Rɔ̄ gō wa ame ga pili kosa rɔ̄ döku nima, ala bo rɔ̄ yerī ala bilaka lesi, kupȫ ɳgī yaga. Tine ɔ̄də kiya te kome mī tətətī 'denī rɔ̄ ma kembe na 'jaa 'dō bilaka naga nima kəkī tərə̄ dō döku bine.”

¹⁴ Kina Musa kileki kari ki'dī bilaka tönə ga ɳgī kileño rönnī, lijë kurögö bəŋgə̄ 'bənnī ga.

¹⁵ Bo iya zinnī gō lijë kədī ndö rɔ̄ ma kɔ̄pō mī tö'dö ma rɔ̄ dō mota mo. Kinza bətə̄ kə'dȫ dē ti 'ja.

Bəko'ba Urə Də Musa Də Döku Sinayi

16 Mî dəñbə 'ba tö'dö ma rə də mota mo nima yo na birə tərə kəbə ti tərə kapi kudu ɳgi pəli ma kəddi ko'boli də döku tönə ɳgi. Kina kome tətəti ɳgi rə ma kembe, bilaka ame ga pili mî taya yayi ne rəmo kebe ɳgi tilə'di.

17 Kina Musa kösö ɳgi dəgba zünni tari turə də Bəko'ba lijə kari kərə ndi döku bəri yayi.

18 Döku kədəki rə Sinayi mo nima kötu utu'bö dəmo 'deni ɳgi ɳbuku römöyi Bəko'ba əki 'deni kako dəmo yayi mî pa'do. Kötu anyo ɳgi di dəmo kəzə kötu 'ba lində döku löbu nima kiyaya röni ɳgi pili rə ma kənyə.

19 Kina birə tətəti mo tönə konjbeki bi ɳgi nati nduwə rə də kiteli. Musa ilende, kina birə mugu Bəko'ba kudu ɳgi kileki dəmo.

20 Bəko'ba əki kako də döku 'ba Sinayi tərə yayi na bo kədəki Musa ɳgi kari zi bo. Musa əki kari tərə yayi

21 na Bəko'ba kiya zi bo te, "Əki kileki bəri kiya zünni lijə bilaka naga nima kinza bətə kese də kako ɳgəsi ndi döku təgə tonqə ma Bəko'ba. Ame kako ti kələ yaga.

22 Ya ame ga pele rə bə akumu kədə kese ɳgəsi ɳgila ma ne lijə kileño rönni kəpə kinza modə karama dönni."

23 Musa ileki zi Bəko'ba, iya te, "Lijə inza kəki tərə də döku bine römöyi ose gəmo 'deni məlo zünni ko'də maga 'deni məlo kpa bi 'bi ame koweli 'deni rə ma koro ne."

24 Bəko'ba iya te, "Əki kileki bəri kari ko'de Arona tiyə tərə bine. Tine kinza bə akumu ni

ti bilaka ma laki naga nima kumu də maga nima
dē tako zö bine kinza modə karama dönni."

²⁵ Kina Musa këki ngi kileki kari bëri zi bilaka
naga nima kiyëti gō wa ame njere Boko'ba kiya
zinni ne.

20

Kö'du Ki'di Ma 'Butë

¹ Kina Boko'ba koloma ngi rō tiya lende naga
nime zinni te,

² "Ma na rō njere Boko'ba 'be ame koja ye yaga
di mī Ezipeto di mī loma rō atcili.

³ Kinza ko'döke a mötə dē rō Boko'ba ziye 'beri
di göma.

⁴ Kinza ko'döke a mötə dē rō akoro ziye kozə
kinë a mötə ame mütərə ala mī døyayı bëri bine
ala mī mini löbu tara.

⁵ Kina kinza kolödöke dē bëri kulömuke kpeye
zinni. Römöyi ma njere Boko'ba 'be ma ti mī
kombi göye. Ti modə karama 'ba lende kenyë
də 'bu ma ko'ji ma naga kala gō kole mo ga ma
mī mota njöö kala gō ma mī sowə mo ga.

⁶ Tine ti mileme akə'cə ma zi də kupö ma konzi
ame ga ko'cə ma koro kö'du ki'di ma gbii ne.

⁷ Kinza kirasi möyï ma njere Boko'ba 'bi dē rō
ma sari mī lende kenyë. Römöyi bətə ame kirasi
möyï ma njere Boko'ba mī lende kenyë ne minza
mola du tara di bi todə karama dəmo.

⁸ Tö'dö 'ba kada 'ba rō kindawo i'di këdii döyi
ziyi rō tö'dö ma koro gbii koto laka.

⁹ O'də ndəbə 'bi ga njə mī tö'dö də modəkətə.

¹⁰ Tine tö'dö də modəmoriyö mo nima kada 'ba
rō kindawo na zö ma njere Boko'ba. Mī kada mo

nima kinza kosa ndəbə mətə dë. Ni gbagba yi mo ala kole 'bi ala nyiti 'bi ala atəli 'bi ga ala yéri 'bi ga ala bətə ma rə bə lōwō ame kədii tiyi liŋç ne kinza kosa ndəbə mətə dë.

¹¹ Römöyi mü tö'dö də modəökətə na ma Bəko'ba mote to'ba mütərə ni yimo ti dəyayi ti mini löbu ni pili ti wa mo ga ame yimo ne. Tine ma Bəko'ba mindawo rəma mü tö'dö ma rə də modəmoriyö mo. Kina me mulömu tö'dö də modəmoriyö 'deni mi'di kədii rə ma koro.

¹² Oro 'bu yi ni ti möyi. Römöyi 'də koloma göyi kowə mü dəyayi nime ma əjere Bəko'ba 'bi mi'di ziyyi ne.

¹³ Kinza ko'də röyi dë rə bə közə romə.

¹⁴ Kinza ko'də yéri dë.

¹⁵ Kinza ko'də 'bögö dë.

¹⁶ Kinza kunzö lende dë rə bətə kpa ləpiyi mətə.

¹⁷ Kinza kombi müyi dë rə liŋç 'ba ləpiyi mətə. Kinza kombi müyi dë rə 'ja abo ala rə atəli abo ala rə əngulö sa abo ala rə akaca abo ala rə ətə ame ga pili rə abo ne."

Bəko'ba Ilende Zi Yisarele

¹⁸ Kina ədə bilaka naga nima ko'ja tərə kəbə ti ma kapi mo nime 'deni lijə kuwö birə tətəti kötu kanyo kutu'bö də döku 'deni tara tine na rönni kebe əngi tilə'di di zi tikere. Lijə ərə ənbö rə ma kowə

¹⁹ kiya zi Musa te, "Ni mo na ənge do'dəkə go kilende zize, Musa. Ti duwö döyi. Tine kinza ki'di Bəko'ba na dë kpe kako kilende zize kinza dölə."

20 Musa ileki zünni te, "Kinza kereke dë. Boko'ba ako tiyozɔ ye gɔ tikere abo këdï miye kitata ye di mii to'dɔ lende kénye."

21 Bilaka naga nima ileke 'bënni ɲbö rɔ ma kowɔ. Musa na ŋge kese kari ŋgila bi kölu kɔzɔ poli nima Boko'ba këdï yimo ne.

22 Kina Boko'ba kilende zi Musa, iya te, "Ari kiya zünni Yisarele te, 'Kpe, o'jake 'deni ti komoye ma milende ziye di mütɔro.

23 Kinza ko'dɔke ɔtɔ mɔtɔ dë kpe rɔ Boko'ba ziye 'beri di gɔma di mii sítéri ala di mii yamo ma köbököbö.

24 Yayi na ko'bake rɔ bi 'ba toŋma akumu zö dɔ koŋmake akumu 'be ga dɔmo zö. Yeri ma këdï koŋma pili ko'do ti ma këdï koŋma ŋge rɔ bi koro mo naga gɔ koŋmake zö dɔmo. Gɔ bi ame pili migeli 'deni ziye tidiékü möyi ma di teyi ti mako ŋgi mo'dɔ yeyi dɔye.

25 ɔdɔ këddi ko'bake bi 'ba akumu zö ti döku kinza ko'bake dë ti döku ame ga kité'di dɔ kpamo ne. Römöyi ɔdɔ kosa rɔmo 'deni ti jama irasi 'deni yaga rɔ ti'da di zö.

26 Tine kinza ko'bake bi 'ba akumu dë zö ti bi tékü teyi. Römöyi ɔdɔ këddi kombi ndiyi tékü dɔmo a titi 'ba röyi ga ti kebe kinda za 'böwu yaga pili dɔmo.'

21

Atɔli Ebere

1 Ame na rɔ kö'du ki'di ma, ma Boko'ba, gɔ ni Musa ki'di zünni lijé Yisarele.

2 ɔdɔ ni mɔtɔ kugö Ebere rɔ atɔli ziyyi, i'di bo ko'ɔndɔbɔ ŋge ziyyi komɔ kɔ modɔɔkɔtɔ. Tine

mii modəmoriyö 'ba koo mo nima ope bo kari abo kinza topi otə ziyyi gəmo.

³ Ədə ko'de bo ənge kətə kutu bo, i'di bo gbii kileki kari abo kutu bo. Ne ədə bo kako məlo ti 'ja abo i'di bo kari timo.

⁴ Ne ədə kiya te nii na 'jaa kogbe 'ja zi bo, kole ti yiütö ma bo köyö nima kpaki ti 'ja mo ə'bii na, ogba yaga i'di bo kari abo ənge kutu bo.

⁵ Ne ədə bo kiya ti kpa bo te lende 'ba kole abo ga ti 'ja abo ɔ'c rə bo, bo ko'dəkə yi löbu abo nima gba nduwə.

⁶ nii bə də bo mo nima oto bo kari rə 'ba Bəko'ba ki'di bo kərə go kpadöri ala lə'bərə kumö mbili bo. Kina go bo kö'bö əngi nati ənburu rə atəli ziyyi.

⁷ Ni mətə ədə bə mo kugö nyiti abo ziyyi rə atəli kinza kope də kpe kola kari kəzə 'ba bətəni.

⁸ Tine ədə ləko na kari kele də kömöyi rə 'ja nii bə kugö nii mo nima i'di 'bu nii kutə gənəi yaga di ziyyi rə tutə. Kinza kebe kugö nii də zi bə ləwə rəməyi ədə ko'də tara irasi lende 'deni ti a nima ko'də zinii ne.

⁹ Tine ədə kiteri nii məlo rə 'ja zi kole 'bi, inda'ba nii laka kəzə nyiti 'bi tara.

¹⁰ Ni mətə ədə kebe kogbe 'ja mətə 'bəwu kinza ki'di 'ja 'bi ma dəgəba nima kileri otə mətə də pele rə akonyo ni ti bənəgo 'ba rənəi gbii ti ako'dəkə ame tönə koloma pa to'də mo zinii ne.

¹¹ Ədə ko'də a mota naga nime də zinii ləko kənyi ə'bəni yaga. Kina kinza kopi otə də gbii ziyyi.

Dəkolo

¹² Bətə ame kupö bilaka ne, kupö bo gbii yaga.

13 Ne ədə kiya te közï bo na kəmə rə təmə rəmo bo kiriňa abo kari mï bi ame ma Bəko'ba na mileme ziye ne.

14 Ne bə ame kupö bilaka ŋgi ti lende 'ba mï bo kinza közï bo na dë kəmə rəmo ne, otoke bo yaga ala pele di ŋila bi 'ba akumu ma kupöke bo yaga.

15 Bətə ame komba 'bu bo ni ti ma bo kupö bo yaga.

16 Bətə ame kinda'ba ləpi bo mətə rə 'bəki 'də tugö mo mökö ala kogba rə atəli ne kupö bo yaga.

17 Bətə ame kulömu 'bu bo ni ti ma bo ne, kupö yaga.

18-19 Ədə ya mətə ga kamo lijə komba rönni koga də bə ma kətə ti közï ala ti döku bə mo kölə dë, bə lamba nima inza ti a mətə 'də ko'də teyi. Tine bo koŋgə ŋge rə gə bə ma bo koga dəmo nima bo kopi də tö'dö ame ga bə nime ko'də bəri di kpa ndəbə ne. Bo koŋgə gə bə nima ŋbö rəmo kele kokökə röni.

20 Bətə ame komba atəli abo ti ŋgeri kulöku ŋgi kölə közï bo ne, ədə karama dəmo.

21 Ne ədə atəli mo nima kényi di də lamba nima mï tö'dö də kətə ala də riyyö kinza kodə karama dë də bo römöyi atəli abo na.

22 Ədə ya mətə ga ame kədə komba ga rönni ne közimo kəmə rə 'ja kəmə, na ədə 'ja mo nima koja kole ŋgi yaga tine ətə kosa röni dë, lijə bətə mo naga nima kopi wa ame më'də 'ba 'ja nima kiteri di zinni burə kuti 'deni gbə gəmo ne.

23 Ne ədə kiya te wëtö kədə rə 'ja nima topi mo kəzə wa ame lijə ko'də ne. Ala rə tölə dəmo konyo gbə ti tölə.

²⁴ Ədə kədə rə kəmə gbi ti kəmə, kiliŋba kpa gbi ti kiliŋba kpa, konyə dəmo konyo gbi ti konyo, ndi gbi ti ndi,

²⁵ tilaŋma gbi ti tilaŋma, wëtö gbi ti wëtö, kina tibə gbi ti tibə.

²⁶ Ədə bə mo kombə atəli abo kitikə kəmə mo bo kope ɳgi kola kari kpa dəkolo kəmə mo nima bo kitikə 'deni ne.

²⁷ Kina ədə bo kotə rə kpamo gbi tara bo kope ɳgi kola kari.

Wali

²⁸ Ədə ɳgulö sa 'bï 'ba mətə koga bilaka kupö ku'du ti döku kölə yaga. Kina kinza bətə konyo yida mo dë. Tine kinza ko'də ətə dë zi bo bə dəmo.

²⁹ Ne ədə ɳgulö mo nima kədə pa to'də ya ti bilaka bə dəmo kuwö lende mo tine bo na ko'dəkə dë tosi dəmo bərə, na ədə kari kupö bilaka tara u'du ɳgulö mo nima ti döku kupö yaga kina bo bə dəmo mo nima kupö bo gbi yaga.

³⁰ Ne ədə kiteri zi bo topi mo rə yamo bo kopi gə bo kəzə ame kiteri di zi bo ne tara.

³¹ Ədə ɳgulö sa mo nima koga pele rə kole ma titiyi ala nyiti kina 'də ko'də pili tara.

³² Ne ədə kiya te ɳgulö mo nima kari koga rə atəli bə dəmo kopi yamo 'butə mota zi bə də atəli nima. Kina ɳgulö mo nima ku'du ti döku kupö yaga.

³³ Ədə bətə mətə kari kombi toto yaga di də gö kola rə gböñjə ala bo na kole kola tara, ədə sa ala akaca 'ba bətə kila'ba yiimo

³⁴ bo kopi yamo zi bə də yëri mo nima. Tine yida ma kölə mo nima bo bə gö mo nima kogba abo.

³⁵ Ədə ŋgulö 'bï 'ba mətə kari koga 'ba lëpi yi kupö, ŋgulö ma koga wa mo nima ugöke mökö kozake mi yamo mo ti bə lëpi yi nima koga 'ba bo 'deni kölə ne. Kina yida ma kölə mo nima ozake yïmo kpe ti bo.

³⁶ Ne ədə ŋgulö mo nima këdi 'deni məlo rə bə 'diri, tine ni bə dəmo na ko'dəkə də tosi dəmo bëri opi ŋgulö mətə zi bə dəmo kpa 'ba bo nima kogba yida ma kölə nima zïyi.

22

Akopi

¹ Ədə bə mo kari ku'bögö sa 'ba bə mətə kugö mökö ala kumu bëri bo kopi sa muyi kpamo. Ne ədə bo ku'bögö rə kamölö bo kopi kamölö gbi sowə kpamo.

² Ədə ko'ja bə 'bögö këdi kodowe kpadörə 'bï rə mi korəndə na kombə ŋgi kölə, roma bo inza kileki rə lende kénye döyi.

³ Ne ədə kiya te këdi rə mi kada ti këdi ŋgi rə lende kénye zïyi.

Bə 'bögö kopi wa ame ga bo ku'bögö ne. Tine ədə etə kinza zi bo, bo mo na ko kugö bo mökö 'də kopi timo.

⁴ Ədə bo ku'bögö rə yëri na kari kota gba këdi rə ma kïdidi ədə këdi rə sa ala akaca ala kamölö bo kopi bi mo teyi rïyö.

⁵ Ədə bə mətə kola yëri abo ga kari konyo wa di mi nyaka 'ba bə mətə bo kopi ti a ma laka 'ba mi nyaka ma 'ba bo.

6 Ədə bə mətə kusu pa'do na kolələ kari koñma nyönyu 'ba bə mətə di bəri ala gba di mii nyaka bətə bə kusu pa'do mo nima kopi.

7 Ədə bə mətə ki'di yamo ala abo mətə ga gə ləpi bo mətə tikeki mo na kari ku'bögö, ədə kinda'ba bə 'bögö mo bo kopi mii riyö.

8 Ne ədə kinda'ba bə 'bögö mo də bə ma ku'bögö di zi bo mo nima kari rö 'ba Bəko'ba kulömu rə bo a nima bo na də konyo tine u'bögö əgii rə tu'bögö.

9 Wa ame ga pili kölu kəzə sa ala akaca ala kamölö ala bənqə, bə ama kiya te, 'Ama na,' llijə nima kpaki riyö kari rö 'ba Bəko'ba. Kina bə ame kari ko'ja kinza rə abo ne kopi mii riyö zi bə ma rə bə dəmo mo nima.

10 Ədə bə mətə ki'di yeri abo töti zi bə mətə tonqə gəmo, na kari kölu ala a mətə ko'də ala ku'bögö bətə ko'ja gəmo də,

11 lende mo kote röni lönqö nnü ti lömu kəmə Bəko'ba, kiya te, bo na də kö'dö də a 'ba ləpi bo nima. Kina bo kopi ətə də teyi. Kina kinza bə dəmo kititi də gbi kpe.

12 Ne ədə kiya te ku'bögö rə tu'bögö bo kopi zi bə dəmo.

13 Ne ədə kuruku na konyo, sənqə mo bo ko'de 'də ko'ja. Kina bo inza kopi ətə kpe gəmo.

14 Ne ədə nü mətə ko'de yeri 'ba ləpi yü mətə töti ziyi, ədə ətə mətə ko'də ala kələ kinza kəmə bo ko'ja də, ziyi topi mo zi bo bə dəmo nima.

15 Ne ədə bo bə dəmo mo kədi teyi, opı ətə də. Kina gbi tara ədə ko'de 'də topi tö'dö mo naga nima ti giriş, ədə ətə mətə kari kəmə dəmo giriş ma kopi nima na kote lende mo 'deni məlo.

Akolo Ni Ti Tata

¹⁶ Ədə bə mətə kari kirasi nyiti ame gba kılıbü dë ne kö'dö timo, i'di bo ko'də gbe mo ŋgi bo kogbe abo rə 'ja.

¹⁷ Ne ədə 'bu 'ba nyiti mo na ko'dəkə dë bə kö'dö ti nyiti abo nima kopi yamo zi bo kəzə gbe 'ba də nyiti tara.

¹⁸ 'Ja ame ko'də rönii rə bə kata ne, upöke yaga.

¹⁹ Bətəni ame kari kö'dö za ti yərə ne, upöke yaga.

²⁰ Bətə ame kari kumu roma za zi akoro kola ma ŋere Bəko'ba ne, odəke karama dəmo kupöke bo yaga.

²¹ Kinza ko'dəke kpənji dë rə bə lōwō. Römöyi kpe olomake gbi tönē bine rə bə lōwō mi Ezipeto.

²² Kinza ko'dəke kpənji dë rə makuru'bə ni ti kiri'bala mo ga.

²³ Ədə ko'dəke na lijə kudu zö ma ŋere Bəko'ba ti mileki də mono 'bənni

²⁴ mupö ye yaga mi ya 'də 'ja ma 'beye ga koloma gbi rə makuru'bə kole 'be ga kileki yaga rə kiri'bala.

²⁵ Ədə ki'di yamo rə töti zi bə lisa ma mətə kinza ki'di bo də kopi ziyyi ti a mətə dəmo.

²⁶ Ədə kinda'ba bəŋgə kolə rə bə mətə kpa wali 'bə ileki zi bo gba kota kada kinza kösö dë.

²⁷ Römöyi gomo na ma ŋge kətə zi bo tutu'bə mo də bo. Kina ədə kogba 'deni yaga bo ti kutu'bə wa'di də bo? Ədə bo kudu zö mədə muwō römöyi ma rə bə mi kəyə.

²⁸ Kinza kiya kpa kənyə dë rə ma Bəko'ba. Kina kinza kulömu bə ame rə löbu 'ba dəye ne dë gbi.

²⁹ I'di kpa közï zö di mï wa ame ga pili këddi kumu di mï nyaka 'bï kɔzɔ nyönyu ni ne. Kole bɔtɔni 'bï ame rɔ dəndende mo ne i'di zö.

³⁰ Kina kole ma rɔ dəndende 'ba yëri 'bï ga gbï tara. Kole bɔtɔni ame köyö rɔ dəndende ne ko'dɔ tö'dö ñge dɔ modɔmoriyü ti ma mo, tine mï tö'dö dɔ modɔmota mo nima ko'de zö.

³¹ Kpe 'deni rɔ bilaka ma koro ma ga. Kina kinza konyoke yida kpa kuruku dë. U'duke zi bï.

23

Burë Kodɔrɔ

¹ Kinza kebe dë tilaki ti lende rɔ bëti. Kina kinza kunzö bëti dë gbï tandi gɔ lende ti bɔ lende kënyë.

² Kinza kebe dë töso gɔ bilaka ma konzi ɔdɔ ljjë këdi ko'dɔ lende kënyé ala kpënni këdi kandi di mï burë.

³ Kinza ko'dɔ mï koñmi dë ñge rɔ bɔ lisa ni di kɔmɔ kitü 'ba burë.

⁴ ɔdɔ kari kömö dɔ sa ala akaca 'ba bɔ ya 'bï kòlu ra mökö ogba kileki zi bo.

⁵ Kina ɔdɔ ko'ja akaca abo kidaki ra di bici akirindi okonyi kombi dəmo tɔrɔ. Kinza kebe kiteli dë ñgi di dəngila mo kari ë'bï nduwë.

⁶ Kinza kandi dë gɔ lende laka 'ba bɔ lisa ɔdɔ bo kako 'deni kɔmɔ kitü 'ba burë.

⁷ Kinza kebe kususu bɔtɔ dë rɔ bëti. Kina kinza ki'di dë kupö bilaka ame abo ñgi rɔ ma sari kinza lende ɔtɔ ne. Römöyi ma ñere Bɔko'ba ti modɔ karama dɔ bɔtɔ ame pili këdi ko'dɔ kìnë lende kënyë ma kɔzɔ a naga nime te ne.

⁸ Kinza kutü dë dɔ kɔmɔ kugö. Römöyi kɔmɔ kugö ndəbɔ abo rɔ tütölü kömöyi ñgi di dɔ lende

laka kirasi kɔri di zi ya ame ga rɔ bɔ lende laka ne.

⁹ Kinza kebeke dë to'də kpɔŋi rɔ bɔ löwö. Römöyi kpe ikalike kpa loma rɔ bɔ löwö 'deni tönë bine di yida rɔye di mï Ezipeto.

Kɔɔ Ni Ti Tö'dö Də Modəmoriyyö

¹⁰ Nyaka 'bï orɔ'də ñge kɔmɔ kɔɔ modɔɔkɔtɔ kumu a mo ga.

¹¹ Tine mï modəmoriyyö 'ba kɔɔ mo nima ola kari mökö 'də kindawo rönü. Kina kinza kebe kumu taŋga ame ga kötu yïmo ne dë. Römöyi 'də bɔ lisa ni kumu kɔɔ ma kileke mo ga koloma 'jaa zi yëri ni. Rɔ gɔ nyaka 'be ga pili na ko'dəke lende mo ga te.

¹² O'də ndəbɔ 'bï ñge dɔ modɔɔkɔtɔ mï tö'dö dɔ modəmoriyyö. Tine mï tö'dö ma rɔ dɔ modəmoriyyö mo nima kinza ko'də ndəbɔ ɔtɔ dë. Römöyi 'də atɔli 'bï ga ti bɔ löwö 'bï ame ga këdï ko'də ndəbɔ ziyi ne kpaki ti yëri 'bï ga kindawo rönü.

¹³ Wa ame ga pili ma ñere Bɔko'ba mëdï miya ziye ne, uwöke. Kinza kebe kulömuke kpeye dë zi akoro ni ala kïdëkïkë möyï nnï dɔ kpeye.

Karama Löbu Ma Mota (TD 34:18-26)

¹⁴ O'dəke karama mï mota zö mï kɔmɔ kɔɔ kɔtɔ toro ma ñere Bɔko'ba timo.

¹⁵ Mï nyepe ma dɔgba 'ba tɔdɔ 'be di Ezipeto mo tönë kïdëki möyï mo rɔ nyepe 'ba Abibi ne, o'dəke karama 'ba mangolo'bɔ kinza laŋga gɔmo zö ti kɔri mo tönë ga mose ziye ne. Kinza konyoke mangolo'bɔ ma ti laŋga gɔmo dë mï tö'dö dɔ modəmoriyyö mo nima. Kina kinza kako

dë ŋgi rō ma sari zö tumötü ma ŋere Bəko'ba 'bi. Ako ti kpa közï ki'di.

¹⁶ O'dəke karama 'ba kpa dəlili ti wa la'ja ma kumuke di mii nyaka.

O'dəke karama 'ba loma mii ŋgöŋgöbö zö di pötö totötö wa 'deni kote yaga di mii nyaka.

¹⁷ Mii kada 'ba karama mota naga nime rō gə kəmə kəc pili kpe bətəni kələke me tumötü ma, ma ŋere Bəko'ba 'be.

¹⁸ Ədə kumu roma zö kinza ko'de maŋgolo'bə mo dë ti laŋga gəmo. Yeri ame ga kumu zö mii karama naga nime ne kinza kola 'bu mo ga dë kö'dö ŋbö bi kəzə dəmo.

¹⁹ Rō gə kəc pili dəndende 'ba nyönyu ma kumuke di mii nyaka o'deke kako mii rō ma 'ba Bəko'ba.

Kinza ku'di kole banya ala kole kamölö dë ti mba 'ba ma mo.

Ndose 'Ba Bəko'ba Zi Yisarele

²⁰ Oŋgəke, ti moja malayika ma dəgba ziye kəmçye tokəkə ye ŋbö ko'de ye mii gə bi ma mileño 'deni ziye.

²¹ Ojeke mbili ye kuwöke də bo. Kinza kamoke dë də bo römöyi ma na moja bo kari ti möyi ma. Kina mii bo inza këyï rō bətə ame kamo də bo ne.

²² Ne ədə kiya te kuwöke də bo ko'dəke wa ma mose naga, ma na ti mo'də ya gəye ti bə ya 'be ga pili.

²³ Bo na ti kösö dəgba ziye ko'de ye mii dəyayi 'ba Amora ni ti 'ba Ete ti 'ba Pereze ti 'ba Kanana ti 'ba Iwa gbii ti 'ba Yebusa. Ti mona lijë 'doyi yaga.

24 Tine kpe kinza kolodöke dë béri kulömuke kpeye zi akoro 'bënni ga. Kina kinza kinda'bake mötu ko'do 'bënni ga dë gbi. Tine icacake dəmo kitiköke mi toto koro 'bënni mo ga yaga.

25 Ma ñere Boko'ba 'be na ñge kumötuke. Kina yëyi ma ti këdi ñgi ziye do akonyo ni ti mini. Ti mogba rökö'c yaga di mi löngö ye.

26 Kina 'ja ma koto mɔtɔ te di mi löngö ye ti yëri 'be ga roma inza kolodö di rəmo ala kɔrɔ rɔ koto. Ti mi'di go loma 'be ga kowɔ.

27 Ti modɔ tikere mìnñi lijë bɔ kiteri ya tiye naga nima. Ti milikö dönni yaga rɔ go rönni. Ti mi'di lijë kuyi kpënni kirinja yaga di ziye.

28 Ti moja makalibögbö ma dəgba kɔmɔye mi Iwa naga nima ti Kanana 'bëni pili ti Ete mo ga 'dɔ koga lijë yaga di kɔri ziye.

29 Tine minza moga lijë ñgi yaga mi kɔmɔ kɔɔ koto römöyi kinza dɔyayi nima kari koloma ra rɔ yi mökö kuruku köyö koso yimo ziye.

30 Tine ti moga lijë yaga mbowambowa ziye ñbö karake titi kɔ'bɔke tinda'ba dɔyayi nima pili.

31 Ti mi'di kpa dɔ maga 'ba yayi 'be këdi ñbö kebe kpa Yopö Kasi kala kpa mini löbu koga rɔ yi mökö kudö te kala kpa yopö Epurate. Ti mi'di közi kakpa ziye dönni lijë bilaka 'ba mi dɔyayi mo naga nima pili. Kina ti kogake lijë ñgi yaga mi tari 'be nima.

32 Kinza ko'döke lömu dë tinni ala ti akoro 'bënni mɔtɔ ga.

33 Kinza ki'dike lijë bilaka naga nima dë koloma ga mi dɔyayi 'be. ɔdɔ kolake lijë ti ki'di ye ko'döke lende kënyë zö ma ñere Boko'ba. ɔdɔ

kebe kulömuke kpeye zi akoro 'bënni ga ti këdi rɔ laŋba ma löbu ziye."

24

Ndose 'Ba Kö'du Ki'di

¹ Nere Boko'ba iya zi Musa te, "Ni Musa kpe ti Arona ti Nadaba ti Abiwu ti löbu 'ba Yisarele ma kuluku koto kɔdɔ dɔmo 'butɛ riyo mɔtɔ ga, awoke zö dɔ döku tɔrɔ bine. Lijé ama ga kumötü 'bënni ɲbö rɔ ma kɔwɔ yayi.

² Tine ni Musa na ɲge koto gɔ kese ɲgɔsi zö. Kina kinza bɔtɔ mɔtɔ kékí dë kako tiy়i tɔrɔ bine."

³ Kina ɔdɔ Musa kileki kari kiya lende naga nime zinni Yisarele tine lijé pili uti ɲgi gɔmo, iya te, "Wa ame ga pili ɲere Boko'ba kose ne ti do'dɔ ɲgi."

⁴ Kina Musa kugu wa ame ga pili ɲere Boko'ba kiya ne ɲgi béri.

Mɔlo mi dɔŋbɔ na bo kënyi ɲgi kari ko'ba bi 'ba akumu ndi döku yayi. Bo idéyi dɔ döku 'butɛ dɔmoriyö yayi kileme kpa gɔli 'ba Yisarele mo tönë ga.

⁵ Kina bo koja kole yɔbi ɲgi kari koŋma akumu ma ko'do gbii ti ma koŋma ɲge rɔ bi koro mo zi Boko'ba.

⁶ Roma sa ma kumu mo nima Musa ogba mbowa mi gberi tine kɔsɔ mo bo uli rɔ bi 'ba akumu mo nima.

⁷ Kina bo kogba buku 'ba lömu mo tönë bo kebe tidiékí kö'du ki'di mo ga zi bilaka naga nima kina lijé pili kuti ɲgi kiya te, "Ti do'dɔ wa pili ame ga ɲere Boko'ba kose ne ɲgi. Kina ti duwɔ dɔmo gbii."

⁸ Roma mo tönë Musa ogba kuli rönni, kiya te, “Ame na rɔ roma 'ba lömu ma bo Boko'ba ko'dɔ 'deni tiye kozɔ ame bo kiya bine ne.”

⁹ Kina Musa ni ti Arona ti Nadaba ti Abiwi ti löbu 'ba Yisarele ma kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butē riyö mo tönë ga kari ŋgi

¹⁰ ko'ja kİNË Boko'ba 'ba Yisarele ti kömönni. Bi ndi bo béri ŋgi kozɔ olo 'deni ti a mɔtɔ ga kozɔ kİNË kili'di 'döyi naga tara kese kozɔ mütɔrɔ.

¹¹ Tine Boko'ba o'dɔ ɔtɔ dë zi bilaka naga nima. Lijë o'ja kİNË Boko'ba lijë koloma gba tonyo kpënni.

Lere 'Ba Kö'du Ki'di

¹² Boko'ba iya zi Musa te, “Ako zö tɔrɔ dɔ döku bine, koloma bine. Kina ti mi'di lere 'ba ndose ma ti kö'du ki'di ma dɔmo ŋgi ziyyi, ame ma na mugu 'deni zinni to'dɔ mo.”

¹³ Kina Musa ni kenyi ŋgi dɔmo lijë ti Yësuwa bɔ gɔ bo. Kina Musa kékì ŋgi tari tɔrɔ dɔ döku koro 'ba Boko'ba nima.

¹⁴ Bo iya zi löbu 'bënni mo ga te, “Odake ze bine ŋbö dileki. Arona ni ti Uru na me tiye bine. Bɔtɔ ame këdi ti lende kako zinni.”

¹⁵ Kina ɔdɔ Musa kékì 'deni dɔ döku koro 'ba Sinayı mo nima tɔrɔ yayi tine na pɔli kutu'bö dɔmo ŋgi.

¹⁶ Rɔ löbu 'ba Boko'ba oloma ŋgi dɔ döku yayi. Pɔli utu'bö dɔ döku nima ŋbö tö'dö mo dɔ modɔkɔtɔ. Mii dɔ modɔmoriyyö mo tine na Boko'ba kidéki Musa ŋgi di mii pɔli nima.

¹⁷ Ma di zinni Yisarele ma laki 'dë rɔ löbu 'ba Boko'ba nima inda ŋgi kozɔ pa'do ma këdi kilanma naga tara dɔ döku tɔrɔ yayi.

¹⁸ Kina Musa këki ñgi kədə mï pəli nima tərə də döku yayi. Kina bo kari ko'də ñgi yayi ñbö tö'də də 'butə sowə, kpaki ti kada mo ti korəndə 'bəni.

25

Kpa Közï Ki'di 'Ba Yisarele
(TD 35:4-9)

¹ Nere Bəko'ba ilende zi Musa iya te,

² "Iya zi Yisarele, lijë ko'de kpa közï ki'di zö. Wa ame ga pili lijë ko'de ne ogba kəzə ame mətə mï bo ko'dəkə ti'di mo tara.

³ Kpa közï ki'di ame 'də kogba di zinni ne na me ga, yamo ma köbököbö, sitéri, 'biləñjï,

⁴ sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kİNË mo ga rə ma kese, ma ñbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo, ti sunë banya,

⁵ ti kilaka kamölö ma kinyanyi 'deni kasi liyi, ti kilaka ma kinyanyi 'deni keñme laka, ti ñgëri kono,

⁶ ti 'bu 'ba toyi mo, agba'ji 'ba mï 'bu kondi rə gbi ti 'ba akato kele,

⁷ gbeyi ma ñbəwə ti lele ma kele mətə ga ame 'də kulöli rə nyama 'ba bə akumu mo tönë gbi ti bənġə 'ba kpa dənġo'do bo.

⁸ I'di lijë ko'də rə kilaka ma koro zö ma ñere Bəko'ba 'də moloma mï löŋgö lijë.

⁹ Rö nime ti jama 'ba yïmo ga o'də pili gə wa ame mëdi mileme ziyyi ne.

Sandu 'Ba Kö'du Ki'di
(TD 37:1-9)

¹⁰ I'di lijë ko'də sandu zö di mï ñgëri kono. Gəmo ma kakpa dəkəmə koləkə 'butə dəkətə.

Tö'bö mo dəkəmə koləkə modəmoriyö. Kina ma kakpa kari tərə mo gbü tara.

¹¹ Yimo ma di müyö ora ti yamo ma köbököbö ɲbö kala kebe gomo ma yaga. Kina gə kiyöru də kpamo ti yamo ma köbököbö.

¹² Oñgo yamo köbököbö rə kano mo kutötü rə riyöriyö gə ndümo naga nima kpaki sowə rə bi 'ba tombi mo timo.

¹³ Ngéri 'ba tombi mo o'də di mii kono kina 'də komba rəmo ti yamo ma köbököbö.

¹⁴ Kina 'də kusu mii kano mo tönə ga gə kapa ndümo ga ne.

¹⁵ Ngéri mo naga nime koloma 'benni ɲburu kö'bö yimo bətə koto dë yaga.

¹⁶ Kina 'də ki'di lere riyö mo tönə ga mugu kö'du ki'di ma 'deni dəmo ne mii sandu nima.

¹⁷ O'də a dəmo di mii yamo ma köbököbö. Gomo ma kakpa dəkəmə koləkə 'butə dəəkətə. Kina ma kö'bö mo dəkəmə koləkə modəmoriyö.

¹⁸ Uku bikoro sasa riyö ti kakala dəmo di mii yamo ma köbököbö.

¹⁹ Ma koto kebe kapa a 'ba dəmo ma kileki te mətə kebe kapa ma bine. O'də lijə kambi koto ti a dəmo.

²⁰ Sasa mo naga nima o'də mətə kuyi kömöni kari də ləpi nü tine konjə bi bəri. O'də də a dəmo tərə kakala lijə kutu'bö sandu nima.

²¹ I'di lere riyö mo tönə ga mii sandu yayi kutu'bö dəmo teyi ti a dəmo.

²² Kina ti mako mondəsə tiyii mii löngö sasa naga nima mi'di kö'du ki'di ma pili ziyyi zi Yisarele.

Tarabiza 'Ba Boko'ba
(TD 37:10-16)

²³ O'də tarabiza zö di mii ḥgéri kono. Gə ma kakpa mo dəkəmə koləkə modəmosowə. Gə ma kö'bö mo dəkəmə koləkə muyi. Ma kakpa kari tərə mo dəkəmə koləkə modəmoriyö.

²⁴ Ora rəmo ti yamo ma köbököbö kiyöru də kpamo ti yamo ma köbököbö.

²⁵ Dətara kpamo ma kə'də kari tərə o'də koriya ti dəkole közə ma zana nime. Kina 'də kiyöru də kpamo gbi ti yamo köbököbö.

²⁶ O'də kano 'ba 'də tombi mo timo kədə di mii yamo köbököbö. Utötü kano mo naga nime gə ndəmo ga ma sowə naga nima.

²⁷ O'də bi mo ga ḥgəsi ḥgilə dətara 'ba kpamo tərə.

²⁸ O'də ḥgéri 'ba tombi mo di mii kono kombə rəmo teyi ti yamo köbököbö.

²⁹ O'də gata mo ga ti kösu mo ti gberi mo ti lebe 'ba todə layi mo. Wa naga nime pili o'də di mii yamo ma köbököbö.

³⁰ Kina manqolə'bə koro kö'bö ḥburu ti'di mo zö də tarabiza mo nime.

Akidiyə Lamba
(TD 37:17-24)

³¹ O'də a 'ba tidiyə lamba di mii yamo ma köbököbö. Uku ndəmo ti dədərə mo rə tuku. Döwöru ma kiyada timo mo ga ti mbili ma kədə komo mo ga o'də kambi kətə timo.

³² Kapa mo ga kpaki riyö o'də ti dəngila rə motamota teyi.

³³ Dəngila ma konza mo naga nima kədə ti döwöru me rə motamota ti ma komo mo ga teyi.

³⁴ Dədərə mo kədī ti döwöru sowə teyi ti ma komo mo ga.

³⁵ Dəngila ma konza mo naga nima kədī pili ti mbili ma komo kpa əgoriya mo ga.

³⁶ Mbili mo ma komo nima ti dəngila mo ga ti akidəyī lamba mo nima kuku kambi kətə di mī yamo ma köbököbö.

³⁷ O'də lamba modəmoriyö də akidəyī mo nima 'də lijē kiycə bi ma dəgba nima.

³⁸ O'də makara mo ti akunzö buruku mo di mī yamo köbököbö.

³⁹ Kılç 'ba yamo köbököbö 'butē mota döömu na 'də ko'də pili rə wa naga nime.

⁴⁰ Oñgə laka 'də ko'də rönü kozə wa ame tönə mileme ziyyi di də döku bine ne.

26

Rö Koro
(TD 36:8-38)

¹ O'də rö kilaka zö, yimo ma müyö di mī bəŋgə ma kele kudö'bö 'butē ku'jö di mī sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də künë mo ga rə ma kese, ma əbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo. İyöru ti künë sasa tönə ga ti kakala dəmo ne.

² O'də bəŋgə mo naga nima takpa mo ga kədī pili rə ma koriya dəkəmə kumögu 'butē dəmoriyö. Tö'bö mo dəkəmə kumögu riyyö.

³ Ma muyi iyoso kpamo pili bi kətə rə mindalo. Kina 'də ko'də kapa ma muyi mətə nima gbə tara.

⁴ O'də bəŋgə kese rə kano teyi kora rə gə mindalo 'ba də kpamo ma yaga nima.

5 O'də rə ma dəgba mo kuluku kətə. Kina 'də ko'də mətə ga gbi kuluku kətə rə mindalo ma mī riyö mo, tulölü mo timo.

6 O'də monğə kuluku kətə di mī yamo köbököbö tiyoso kpa ma dəgba nima ti ma mī riyö mo timo 'də kədə rə akətə.

7 O'də gəmo ma yaga di mī bənəgo kudö'bö 'butə dəcəkətə ma ku'jö di mī sunə banya.

8 O'də lijə pili rə ma koriya. Takpa mo dəkəmə kumögü 'butə dəcəmota tö'bö mo dəkəmə kumögü riyö.

9 Uru kpa ma tuyi kiyoso bi kətə rə mindalo. Kina ma modəcəkətə ama uru kiyoso kpamo 'beri rə mindalo mətə. Kapa ma rə modəcəkətə mo nima uköku yimo teyi mī riyö kebe kapa kpadörə mo.

10 Kapa ma rə mindalo ma yi'böwu mo nima o'də kano rəmo kuluku kətə. Kina 'də ko'də kano gbi kuluku kətə rə mindalo mətə mo nima.

11 O'də monğə kuluku kətə di mī 'biləñjï tiyoso kpamo timo rə akətə.

12 Kəsə kapa mo ma kola nima owe kileki kebe kapa mo ma yikundö.

13 Kəsə ma dəkəmə koləkə tuyi mo naga nima o'də koləkə kuru kapa mo ga toko gə kutu'bö dəmo.

14 O'də akutu'bö dəmo mətə ga gbi 'böwu riyö teyi. Ma kətə di mī kilaka kamölö ame kinyanyi 'deni rəmo kasi liyi ne. Kina mətə rə kilaka ma kinyanyi 'deni keñme laka naga 'də bo na kədə kebe gəmo ma yaga.

15 O'də nzora 'ba rö kilaka nime ma rə dədərə mo di mī ŋgeri kono.

16 Takpa mo ga këdi pili dökəmə kumögü sowç. Ma kö'bö mo dökəmə koləkə modəmoriyyö.

17 O'də lösü riyö ndimo ga 'də kïdëyï timo. Nzora naga nima pili rə gəmo këdi ti lösü teyi.

18 O'də nzora 'butë riyö kapa mo ma kari də ro'c.

19 Kina o'də akidëyï mo ga 'butë sowç tutötü mo timo di mii sitéri. Nzora koto këdi ti akidëyï mo riyö ndimo.

20 O'də nzora 'butë riyö kapa mo ma kari də tugbu.

21 Kina o'də akidëyï mo ga 'butë sowç tidiyï mo timo. Nzora koto këdi ti akidëyï mo riyö ndimo.

22 Yikundö mo ame kileki te kapa də tərə ne o'də nzora teyi modəkkətə.

23 Kina gə də kumu mo ga o'də nzora riyö teyi.

24 Nzora 'ba gə də kumu mo naga nima iyoso kpamo di bëri di zana mo kina gbi di dəmo ma tərə. Nzora ma riyö 'ba toza mii də kumu mo naga nime na ko'də tara.

25 Nzora modəcmota ti akidëyï mo di mii sitéri 'butë döömu dəəkətə ndimo ga pili rə riyörïyö.

26 O'də mo'ba teyi 'butë döömu di mii ɳgéri kono. Muyi kapa ma koto,

27 muyi kapa ama, kina ma muyi mətə kebe yikundö mo ame kileki te kapa də tərə ne.

28 Mo'ba ma zana mo kisaki məlo di bine kunğunu ɳbō kala kapa mo ma 'dē.

29 Nzora mo naga nima om̄ba yɔki mo ti yamo köbököbö ko'də kano yɔki mo tusu mo'ba mo ga kebe yiimo. Mo'ba mo ga om̄ba yɔki mo gbi ti yamo ma köbököbö.

30 Rö kilaka nime ziyyi to'də mo gə kİNË mo ame mileme ziyyi di də döku tərə bine ne.

31 O'də bənġə di mİ sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kİNË mo ga rə ma kese, ma ɳbɔwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo rə bənġə kuröbö. Kina 'də kiyöru rəmo ti kİNË sasa naga tönë ti kakala dəmo ne.

32 Owe də lē'bérë sowə ma mİ zana mo yayi komba rəmo teyi ti yamo ma köbököbö. Iyoso kpamo ti moŋgə kutötü ndİmo bérï ti akidéyi mo sowə di mİ sítéri.

33 Osi kpamo ma di tərə də mindalo 'ba moŋgə ma kiyija nima. Kina 'də kutë sandu 'ba lömu ma mo tönë gönyi mo ma kari yikundö. Bənġə kuröbö nima na koza bi ma koro timo di rə bi ma koro rə də kiteli mo.

34 Sandu 'ba lömu nima utu'bö dəmo teyi ti a dəmo tönë.

35 Kebe kəmə bi koro rə də kiteli mo nima ma kileki kapa yaga na 'də kİdëyi tarabiza mo tönë teyi kapa mo ma kileki də tugbu. A 'ba tİdëyi lamba mo na kİdëyi te kapa kileki də ro'o.

36 Akpadörï mo o'də rə bənġə kuröbö di mİ sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kİNË mo ga rə ma kese, ma ɳbɔwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyada kiyöru laka.

37 Bənġə kuröbö ame o'də lē'bérë muyi teyi di mİ ɳgérï kono komba yamo köbököbö rəmo kiyoso kpamo ti moŋgə yamo köbököbö. O'də akidéyi mo muyi di mİ 'bilēñi teyi.

Bi 'Ba Akumu
(TD 38:1-7)

¹ O'də bi 'ba akumu di mii ɳgēr̩i kono rə də 'baga kapa mo ga kpaki rə ma koriya dəkəmə kumögü riyö. Tine takpa mo ma kari tərə kəd̩i dəkəmə kumögü kətə.

² O'də də də kumu mo ga kpaki sowə rə ma kapa kəzə biti. O'ba kambi kətə timo kora rəmo ti 'bilēnji.

³ O'də akunzö buruku mo ti körə ti lebe ti jakira 'ba tuyi gə yida mo timo ti gata 'ba tombi pa'do mo. Jama naga nime pili o'də di mii 'bilēnji.

⁴ O'də kayikayi kəmə ɳgurögbö di mii 'bilēnji ti kano 'ba tombi mo timo sowə teyi.

⁵ Kayikayi mo nima usu kebe bici dəmo ma kə'də mo tönə ɳbö kömə zana mo.

⁶ O'də ɳgēr̩i kombi mo ga di mii kono kombi 'bilēnji rəmo.

⁷ Kina 'də kusu mii kano mo tönə ga rə də kumu sowə 'ba bi 'ba akumu mo nima yayi ne, 'də tombi mo timo.

⁸ O'də bi 'ba akumu nime di mii ɳgēr̩i kola yimo rə gböñö di mii zana mo kəzə ame tönə mileme ziyyi di də döku bine ne.

Kali 'Ba Rə Rə Koro
(TD 38:9-20)

⁹ Tine 'ba rə ma mo tönə o'də kali 'ba rəmo di mii bəñjəcə rə bəñjəcə kuröbö ma kele. Kapa mo ma kari də ro'o'də kəd̩i dəkəmə kumögü 'butə sowə sowə.

¹⁰ Kiketi gəmo ti dədərə 'bilēnji 'butə riyö ti akidəyii mo ga gbii 'butə riyö ndimo. Mongə mo ga ti bi kiyöru mo ko'də di mii sitəri.

¹¹ Kapa mo ma kari te də tugbu 'dë këdii gbii tara.

¹² Kapa mo ma kileki te də tərə këdii dəkəmə c Kumögu 'butē riyö dəmoriyö ti dədərə mo ga 'butē gbii ti akidéyi mo ga.

¹³ Kapa mo ame kileki te yiibii ti kpadörə mo teyi ne këdii gbii tara dəkəmə Kumögu 'butē riyö dəmoriyö.

¹⁴⁻¹⁵ Kapa kpadörə mo naga nima kpaki riyö këdii dəkəmə Kumögu modəmoriyö ti dədərə mota ti akidéyi mo ga.

¹⁶ Akpadörə mo o'də gə ma kakpa mo dəkəmə Kumögu modəmota di mii sunē kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinē mo ga rə ma kese, ma ənbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru rəmo Kumöru. Kiketi gəmo ti dədərə sowə ti akidéyi mo ga teyi.

¹⁷ Dədərə 'ba kali mo ga ame kiyija toko ne iyiöru rəmo pili ti sitéri. Moñgə mo ga këdii di mii sitéri tine akidéyi mo ga na di mii 'bilənji.

¹⁸ Gə ma kakpa mo këdii dəkəmə Kumögu 'butē sowə dəmosowc. Tö'bö mo këdii dəkəmə Kumögu 'butē riyö dəmoriyö. Ma kakpa kari tərə mo këdii dəkəmə Kumögu riyö. Bənəgə kuröbö nime ko'də di mii bənəgə ma kele tine akidéyi mo ga na di mii 'bilənji.

¹⁹ Jama 'ba ndəbə timo mii rö nime ti akutötü mo ga ti 'ba kali 'ba rəmo ga këdii di mii 'bilənji.

'Bu 'Ba Mi Lamba'

²⁰ Ose zinni Yisarele lijé ko'de 'bu ma laka ziyyi 'də koyi nduwé rə kəmə ləndö ədə bi kölu 'deni.

²¹ Arona ni ti kole abo ga kütéyi lamba nime mii rö ma yayi kebe kəmə bənəgə kuröbö mo tönə ma

yaga kōmō sandu 'ba lömu. Lamba nima kö'bö ɳburu rō töbō tara kōmō ma di mī rō ma yayi kēzē dōmo tayi. Kö'du ki'di nime Yisarele kö'bö nduwē toro mo to'dō mo te rō gō dō kupō nnī ga rō ɳburuɳburu.

28

Bə Akumu (TD 39:1-7)

¹ Ogbə bə ländö yī Arona ni ti kole abo ga Nadaba ni ti Abiwu ti Elezara ti Itomara koza ljjë yaga di mī löngö Yisarele rō bə akumu toja laja zö ma ɳere Bəko'ba.

² O'dō bənəgə 'ba bə akumu zi Arona gō ki'di bo koyo rō bo gəmo gbi ti tele mo.

³ Ose bə miri ame ga pili mi'di akikali mo 'deni teyi ne. Kina 'dō kiya zinni ljjë ko'dō bənəgə rō Arona nime gō kulömu bo rō bə akumu toja laja zö mī ndəbə ma nime.

⁴ Iya zinni gō ljjë ko'dō bənəgə 'ba kpa dənəgo'do ti nyama mo ti bəbə ma löbu kakpa mo ti ma kolə rō kiyöru rəmo kele ti yima 'ba də ti lapo mo ma 'dō bo koga gəmo. Bənəgə 'ba bə akumu nime ko'dō zi bə ländö yī Arona ni ti kole abo ga gō ljjë kədī rō bə akumu toja laja zö.

⁵ Bə ko'dō mo naga nima kogba sunē kamölö ma kopiri 'deni ko'dō kİNË mo ga rō ma kese, ma ɳbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo ti yamo köbököbö.

Nyama

6 O'də nyama mo di mii sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kİNË mo ga rɔ ma kese, ma ɲbɔwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru rɔmo laka.

7 Kabi riyö 'ba dəkənyɔ mo ga ma 'də kosi kpamo timo béri kuru kpamo.

8 Gasi ma kele ku'jö di mii kİNË kɔtɔ mo nima gbii kiyoso kpamo yɔki nyama mo 'də kambi kɔtɔ timo.

9 Ogba lele ma ɲbɔwɔ ne riyö ko'de bɔ miri koga möyi kole 'ba Yakoba ga rɔmo,

10 rɔ ma kiyija gɔ töyü mo ga, modɔɔkɔtɔ rɔ ama kina gbii modɔɔkɔtɔ rɔ mɔtɔ.

11 O'de bɔ miri koga möyi kole 'ba Yakoba ga rɔ lele naga nime ko'ba'ba ti yamo köbököbö.

12 Kina 'də kuru rɔ kapa kabi 'ba dəkənyɔ mo naga nima kpa nyama ne gɔ kileme kpa gɔli 'butë dəmoriyö 'ba Yisarele gɔ Arona kombi möyi ljjë dəkənyɔ bo 'də dəma ma ɲere Bɔko'ba kö'bö ɲburu gönni kinza kudölu ljjë bilaka ma ga ra.

13 O'də yamo köbököbö rɔmo

14 kosi kpa nyɔri rɔmo kopi kɔzɔ ga'da naga tara.

Bɔnjɔ 'Ba Kpa Dɔŋgo'do (TD 39:8-21)

15 O'də bɔnjɔ 'ba kpa dɔŋgo'do zi bɔ dɔ bɔ akumu rɔ akileme ako'dəkɔ 'ba Bɔko'ba. KİNË mo këdi gbii di mii a kɔtɔ nima ko'də rɔ nyama ne gbii kpaki ti tiyöru mo ga.

16 Gɔmo këdi rɔ ma kö'bö rɔ ma koriya dəkɔmɔ kolɔkɔ riyö rɔ dɔ 'baga gɔ kuköku mìnii riyö.

17 Döku ndögjö kitigɔ kulöwu naga ulöli rɔ mindalo sowɔ dɔ kpamo. Mindalo ma dəgba mo i'di mboron ni ti ma kİNË dəŋjɔte ti ma kese teyi.

18 Mindalo ma mii riiyö mo i'di ma kinë biliwa ti ma ro yewë ti ma kilindekilinde teyi.

19 Mindalo ma mii mota mo i'di ma kese tiyyötiiyö ti ma kumöru ti ma liyi teyi.

20 Mindalo ma mii sowö mo i'di ma kididii ti ma kinë woliwoli ti ma kinë kili'di 'döyi teyi. Ko'ba'ba pili ti yamo köbököbö.

21 Lele 'butë dəmoriyö naga nime pili ro gomo ro kətəkətə koga möyi kole 'butë dəmoriyö 'ba Yakoba ga rəmo 'də kileme kpa gəli 'ba Yisarele.

22 Bənəgo 'ba kpa dənəgo'do mo nima o'də nyəri yamo köbököbö rəmo kəzə ga'da naga tara.

23 O'də magbaya riiyö kuru də kpamo ma tərə nima,

24 'də kosi kpa nyəri riiyö mo tönë ga rəmo.

25 Kpamo ma kapa mətə osi ro yamo köbököbö mo tönë ga. Osi ro ma kileki te də kapa mo ma kəmə dəkənyü kabi 'ba nyama mo nima.

26 O'də magbaya yamo köbököbö mətə ga gbii kuru kpa dəgali bənəgo 'ba dənəgo'do mo tönë ngəsi kpa nyama ma kapa bəri kebe müyö.

27 O'də magbaya mətə ga gbii 'bowu riiyö kuru kpa kabi 'ba dəkənyü nyama mo nima ngəsi kpa dəmoso mo tine mbowa tərə bi də gasi ku'jö kele mo tönë.

28 Magbaya 'ba kpa bənəgo 'ba dənəgo'do mo tönë osi kpamo ro 'ba nyama ti kabi kese 'də ma 'ba dənəgo'do mo nima kədi kebe də gasi mo, kinza koloma ra ro ma kungölö.

29 Ədə Arona kədi kədə kari mii bi ma koro mo nima bo kolo bənəgo 'ba kpa dənəgo'do mo nima ti möyi kpa gəli 'ba Yisarele mo tönë ga rəmo ne.

Römöyi 'də ma ñere Bəko'ba mö'bö nduwë kinza dəma kudölü lijë bilaka ma ga ra.

³⁰ Döku 'jə ləzə mo tönë ga kidiéki rə Urümu ni ti Tumümi ne i'di mii bənəgə 'ba kpa dənəgo' do mo nima 'də Arona kombi ti bo ədə bo kedi kako zö mii bi koro ma rə akileme ako'dəkə ma ziñni Yisarele.

Bəbə
(TD 39:22-31)

³¹ Bəbə ma löbu mo nima na 'də kusu titi gba bəri mii nyama mo yayi ame ko'də di mii sunë ma kese.

³² Tine kola bi gböñö teyi 'ba də, kolo dətara kpamo kitigo kinza kirica.

³³⁻³⁴ Də kpamo ma konjo kebe kapa mo ma bəri nima iyija ñgolongolo kese ti ma ñbəwə ti sunë kasi kujölu yimo ti lalaña yamo köbököbö.

³⁵ Ədə Arona kedi kari mii ndəbə 'ba akumu zö bo kolə bənəgə nime rə bo. Ədə bo kedi kako zö mii bi ma koro ma ala ədə bo kedi kədə yaga gə kuwö birə bo, lalaña kedi kozə. Kina inza kupö bo kpe.

³⁶ O'də dökulə yamo köbököbö kugu rəmo te, 'Ulömu 'deni zi Bəko'ba.'

³⁷ Kina 'də kudödu də yima ma tönë kpa də Arona ti kabi kese.

³⁸ Arona kolə wa naga nime kpa də bo 'də ma ñere Bəko'ba muti gə kpa közü ki'di ame ga pili Yisarele kedi ki'di zö ne. Ədə lijë kəcə ra pele zö di bi ti'di mo ti muti ñgi dəmo.

³⁹ U'jö bənəgə kolə rə zi Arona di mii alato kirilewo ko'də yima mo gbə di mii künə kətə mo

nima kina 'də ko'də lapo mo gbü teyi kiyada rəmo kiyörü kele.

40 O'də bəñgə ma kolə rə ti lapo mo ga ti adə zi kole 'ba Arona ga gə lịjë koyo rönni gəmo gbü ti tele mo.

41 Olə bəñgə nime rə löndö yī Arona ni lịjë ti kole abo ga. Kina 'də kondi 'bu rönni ko'də lịjë rə bə akumu toja laja zö.

42 O'də ridi zünni di bi kabi ɳbö kömö gə gölö bəri kinza atiti 'ba rönni ga kinda ra yaga.

43 Bəñgə naga nime Arona ni ti kole abo ga kö'bö tolə mo ɔdə lịjë kədə kari mii rö ma mo tönə ala kese ɳgilə bi 'ba akumu to'də mo mii bi koro mo nima. Römöyi kinza mupö lịjë ra gə tola atiti 'ba rönni ga kinda yaga. Kö'du ki'di nime kö'bö ɳburu tara zi Arona ni ti kole abo ga.

29

Ti'di Bə Akumu

1 A ma 'də ko'də ti'di lịjë timo rə bə akumu zö na me. Ogba ɳgulö sa ame kədə gba kənyi ne ti mo'də kamölö rịyö pili rə ame ga kinza bəti mətə rəmo ne.

2 Ogba ruzu ma kele tine kinza ki'di laŋga dë gomo. O'də mangolo'bə ti 'bu gəmo. Kina 'də ko'də mətə gbü kinza 'bu gəmo. Tine mətə ga ko'də kəzə ləmbérə naga tara kosa 'bu rəmo.

3 I'di mangolo'bə naga nime mii kee koto zö ɔdə kədə kumu ɳgulö mo tönə ti kamölö rịyö mo naga nima 'deni.

4 O'də Arona ni ti kole abo ga kako kpədörə 'ba rö ma mo tönə. Kina 'də kiya zünni lịjë kurögö rönni yaga kəpə.

⁵ Kina 'də kolə bəñgə 'ba bə akumu mo nima rə Arona, ma kolə rəmo ti bəbə ma löbu mo tönə kədī kolə kebe mī nyama mo titi dəgba ne. Kina 'də kolə nyama mo dəmo ki'di gasi mo ti 'ba dəñgo'do mo gəmo.

⁶ I'di yima mo tönə də bo kudödu dökulə koro mo nima kugu 'deni rəmo te 'Ulömu 'deni zi Bəko'ba' ne dəmo.

⁷ Kina 'də kogba 'bu kondi mo tönə kodə də bo kondi rə bo.

⁸ Kina 'də ko'de kole abo mo ga kolə bəñgə kolə rə rəmo.

⁹ Lapo mo tönə ga oga 'bömbö lijə kudödu adə dönni. Ti'di Arona ni ti kole abo ga zö rə bə akumu na 'də ko'də te. Lijə nime nduwə rə kupö nnī ga kö'bö rə bə akumu zö toja laja ma.

¹⁰ Kina 'də ko'de ŋgulö sa mo tönə kako kpadörə ma yayi. Kina 'də kiya zi Arona ni ti kole abo ga ki'di közinni dəmo.

¹¹ Upö ŋgulö sa nima kəmə ma yayi kpadörə 'ba rö ma.

¹² Ogba roma mo kusu dəkole köziyi yimo kosa də biti 'ba bi 'ba akumu. Kina 'də kodə kəsə roma mo bəri bi ndimo yayi.

¹³ Tine ogba 'bu mo ma kambi ame ga kora röni kebe rə a 'ba yimo ga ne ti kapa luru mo ma laka ti də'jə mo ga kpaki riyö ti 'bu mo ga rəmo konma zö də bi 'ba akumu yayi.

¹⁴ Tine yida mo ga ti kilaka mo ti tokpe mo ga ari konma ŋbö yaga mökö di mī taya. Kina rə kpa közü ki'di 'ba tombi lende kənyə 'ba bə akumu.

¹⁵ Ogba mo'de kamölö ma kətə kiya zi Arona ni ti kole abo ga ki'di közinni dəmo.

16 Upö kogba roma mo kuli kapa bi 'ba akumu nima kpaki sowɔ.

17 Ilele yïmo kurögö tokpe mo ga ti wato mo ga kodo'bɔ pili bi koto ti dəmo ni ti kapa mətə mo ga.

18 Kina 'də konjma pili də bi 'ba akumu yayi rɔ akanjma zö ma ɳere Bəko'ba. Tato kele mo ti kiyeyi dökü'di ma ɳgi.

19 Ogba mo'de kamölö mətə mo nima kiya zi Arona ni ti kole abo ga ki'di közinni dəmo.

20 Upö kogba roma mo kosa monda mbili Arona ni ma kapa döri lijë ti kole abo ga. Ondi rɔ dəkole ndinni ga ti dəkole közinni ga ma löbu ma də kapa döri. Kəsə roma mo nima uli rɔ bi 'ba akumu kebe də kapa mo ga pili sowɔ.

21 Ogba kəsə roma mo ame də bi 'ba akumu ne ti 'bu kondi rəmo tönë kinanza rɔ Arona kebe rɔ bəŋgɔ 'bənni ga pili lijë ti kole abo ga. Kina 'də kulömu bo pili ti kole abo ga ti bəŋgɔ abo zö.

22 Bi kambi 'ba kamölö mo nima umu yaga, giliti ma kambi mo nima ti 'bu ma kora rɔ a 'ba yïmo ga ti kapa luru mo ma laka mo ti də'jɔ mo ga kpaki rïyö ti 'bu mo ga rəmo ti wato mo ma kapa döri.

23 Kina 'də kogba dəkomali mangolɔ'bɔ mo tönë ga ki'di 'deni zö yayi ne di yïmo rɔ kətəkətə. Ma ko'də ti 'bu gəmo nima ogba koto, ma kinza 'bu gəmo mo nima ogba gbii koto kina ma kəzə ləmbərə mo tönë ogba gbii koto.

24 I'di akonyo naga nime közi Arona ni ti kole abo ga, kina 'də kiya zinni lijë kulömu zö rɔ kpa közi ki'di zö ma ɳere Bəko'ba.

25 Kina 'də kogba di közinni koñma də bi 'ba akumu yayi koto ti akonjma mo tönë. Tato kele mo iyeyi döki'di ma, ma ñere Bəko'ba ñgi.

26 Ogba dənço'do kamölö mo nima kulömu zö rə kpa közü ki'di ma koro. Dənço'do mo nime ma 'beyi na.

27 Ədə kədi ki'di bə akumu, oweli dənço'do ti wato kamölö ma kulömu 'deni zö rə kpa közü ki'di ma koro mo tönë 'beri zi bə akumu.

28 Meri ma ame 'də kö'bö ñburu kinza kuyi yimo na me zinni lijë bilaka ma ga Yisarele. Ədə lijë kumu akumu dənço'do mo ga ti wato mo ga 'ba bə akumu mo na. Ame na rə kpa közü ki'di 'benni 'ba bilaka zö ma ñere Bəko'ba.

29 Bənço 'ba Arona nime di pötö tölə abo kolçə 'jaa nduwë ki'di zi kole abo ga. Zinni tusu mo 'jaa ədə ki'di lijë 'deni rə bə akumu.

30 Kole 'ba Arona mo ame kinda'ba pötö bo rə bə akumu tari mii rö koro ma 'ba ñere Bəko'ba toja laja zö mii bi koro ma mo nima ne kolə bənço nima titi ñbö də modəmoriyö.

31 Ogba yida kamölö mo nima kumu rə Arona ni ti kole abo ga mii ti'di lijë rə bə akumu ne ki'di kile'di mii bi koro mo yayi.

32 Kina 'də lijë konyo di kpadörə mo bine ti kəsə mañgolə'bə mo tönë ga mii kee yayi ne.

33 Lijë konyo wa ma kumu rönni tileño lijë kəpə rə bə akumu nima. Bə akumu ni na ñge 'də konyo römöyi bi ma koro mo na.

34 Ədə kəsə yida mo ti mañgolə'bə mo ga kileke konyo rönni dë kote kinza kola dë kpe kö'dö 'də konyo 'jaa ñbə. Oñma yaga römöyi a koro na.

³⁵ Döləti 'ba ti'di wa rə bə akumu nime o'də rə Arona ni ɳbö də modəmoriyyö ko'də kəzə ame mose ziyi ne.

³⁶ Bi kəzə ma də kətə kiteli də kinza ma kumu ɳgulö yimo rə akumu. Römöyi 'də kola lijə gə lende kənye 'bənni ga. Kina gə kileño də bi 'ba akumu gbi timo yaga rə ma kəpə. Ondi 'bu rə bi 'ba akumu nima gə kədi yaga rə ma kəpə.

³⁷ Oto to'də mo nduwə te ɳbö də modəmoriyyö gə bi 'ba akumu kədi ɳgi rə ma koro. Kina ətə ame kako kosa rəmo ti kədi rə ma koro.

Tojma Akumu

³⁸ Ziye kpe də kupö ame ga kədi kako ne, umuke kole kamölö ma kəmə kəcə mo ga 'deni kətə ne nduwə rə riyöröyö zö rə kəmə ləndö də bi 'ba akumu ma.

³⁹ Kumu kətə rə mii dənəbə tine kətə rə mii dəkəpiyari.

⁴⁰ Kamölö ma dəgba mo o'de ti kilə kətə 'ba ruzu ma kele kuturö ti 'bu kizaza riyö. Odo kizaza layi riyö bəri rə yeyi zi Bəko'ba.

⁴¹ Kamölö mətə mo nima umu rə mii dəkəpiyari. Kina gə ko'de wa naga nime gbi ɳgila mo zö ma ɳere Bəko'ba. Tato kele mo iyeyi dökü'di ma, ma ɳere Bəko'ba ɳgi.

⁴² Kina 'də kö'bö nduwə tara zi də kupö ame ga kədi kako ne, akojma zö ma ɳere Bəko'ba nime ko'də zö kpadöri ma nime. Di bina na ti mondəsə ti bilaka ma ga milende tiyi.

⁴³ Ti mondəsə tinni lijə bilaka ma ga Yisarele bina. Bi nzari 'ba kəmə ma ti ko'də bi nima ɳgi yaga rə ma koro.

44 Ti mo'də rö nima ti bi 'ba akumu mo yaga rɔ ma koro. Kina ti moweli Arona ni ti kole abo ga zö rɔ bɔ akumu toja laja zö.

45 Ti moloma mii lönjö ljjë Yisarele mëdii rɔ ñere Bɔko'ba 'bënni.

46 Kina ljjë ti kikali ma ñgi rɔ ñere Bɔko'ba 'bënni ame koja ljjë yaga di Ezipeto 'də moloma mii lönjö ljjë. Ma na rɔ ñere Bɔko'ba 'bënni.

30

Bi Koŋma Akato Kele (TD 37:25-28)

1 O'də bi 'ba akumu toŋma akato kele dəmo di mii ñgéri kono

2 rɔ də 'baga rɔ ma koriya dəkɔmɔ kolɔkɔ muyi. Takpa mo ma kari tɔrɔ këdi dəkɔmɔ kolɔkɔ modəmosowɔ. Gɔ də kumu mo ga kpaki sowɔ o'də rɔ ma kapa kɔzɔ biti kambi kɔtɔ timo.

3 Ora rəmo pili kebe dəmo ma di tɔrɔ ti biti mo ga ti yamo köbököbö. Kina gɔ kiyöru də kpamo ga gbii ti yamo köbököbö.

4 O'də kano riyyö rəmo di mii yamo köbököbö kebe kpa bici ma kiyöru mo nima kebe gɔ də kapa mo ga kpaki riyyö tombi mo timo.

5 O'də ñgéri kombi mo ga di mii kono komba rəmo ti yamo köbököbö.

6 İdëyi bi 'ba akumu ame yaga kebe kɔmɔ bɔŋgɔ kuröbö mo tönë kɔmɔ sandu 'ba lömu yayi ne. Bi nima na ti mako mondɔsɔ tiy়i teyi.

7 Rɔ gɔ dəŋbə 'ba kɔmɔ lëndö löbu nime pili Arona kö'bö toŋma akato kele də bi 'ba akumu nime ɔdə bo këdi kako tileŋo lamba naga nime.

⁸ Kina gə bo ko'də gbi tara mī dəkəpiyari mo ga ədə bo kədə ki'di pa'do də lamba mo naga nime. Tonja akato kele nime kö'bö ənburu tara rə kəmə ləndö löbu nime kərə də.

⁹ Kinza kebe konja kinə agba'ji ame ma ənere Bəko'ba mo'dəkə də ne də də bi 'ba akumu nime. Kinza konja yida ma kumu rə kpa közə ala nyonyu mo ga də gbi dəmo. A mətə rə layi kinza kodə də gbi dəmo.

¹⁰ Arona kondi roma kamölö ma kumu gə tombi lende kənyə naga rə biti mo naga nime ənge mī kətə mī kəmə kəcə kətə. Kina 'də kö'bö to'də mo nduwə te rə gə də kupö ma kədə kako naga nime rə gə kəmə kəcə löbu nime pili. Bi 'ba akumu nime kulömu yaga mī kətə rə ma koro zö ma ənere Bəko'ba."

Möyə Kugu

¹¹ Ənere Bəko'ba iya zi Musa te,

¹² "Ədə kəddi kugu möyə Yisarele titetə mo, iya zinni mətə kopi gə didi ni di zö ti yamo kinza ko'de də kututu dənə mī möyə kugu nime.

¹³ Bətə ame kə'bə 'deni 'də kugu möyə mo ne kopi kəzə ma kiteri mo nima gə ndögö mo ma kərə 'deni dəmo. Lijə pili kopi rə kpa közə ki'di zö ma ənere Bəko'ba.

¹⁴ Bilaka ame pili kitetə 'deni mī möyə kugu nime kisaki di də ma kəmə kəcə mo 'butə riyyə nduwə kala dəgba kopi yamo nime zö.

¹⁵ Kinza ki'di də bə məri kopi kebe bə ma rə lisa tine lijə pili kopi rə ma koriya.

¹⁶ Ogba yamo nime lijə Yisarele kədə kopi ne ko'də ndəbə ma timo mī rö ma bine. Awada

nime 'ba tutë go didi nnii timo na. Kina ti mi'di lende mo ŋgi kedi dɔma zö tɔmɔ lijé."

Döləti 'Ba Akurögö

¹⁷ Nere Boko'ba iya zi Musa te,

¹⁸ "O'dɔ wöri 'biléŋji ti bi kidéyi mo teyi gbii di mi 'biléŋji. Uté mi lön̄gö rö ma nima ma ti bi 'ba akumu. Kina go kunö mini yimo.

¹⁹ Arona ni ti kole abo ga kurögö közinni ti ndünni ti mini mo nime

²⁰ ɔdɔ lijé kedi ko'dɔ tɔdɔ tari mi rö ma ala ŋjila bi 'ba akumu mo toŋma kpa közü ki'di mo ga zö.

²¹ Lijé kurögö közinni ti ndünni kinza mupö lijé ra. Kö'du ki'di nime lijé kinda'ba nduwé koro kö'bö rɔ ŋburuŋburu rɔ go dɔ kupö nnii ga."

'Bu Kondi

²² Nere Boko'ba iya zi Musa te,

²³ "Ogba agba'ji kato kele naga nime ko'dɔ 'bu kondi rɔ. Ogba a kidéki rɔ murii ne kilo modɔokɔtɔ, yoko ŋgeri kidéki rɔ girifa ne ma kato kon̄mi mo kilo mota, matuŋburu kilo mota,

²⁴ kono kilo modɔokɔtɔ kiyari go ndögö mo ma kɔrɔ 'deni dɔmo. Odo kizaza riyö 'ba 'bu ma kele gɔmo

²⁵ ko'dɔ 'bu kato kele rɔ a 'ba tondi mo.

²⁶ 'Bu kondi mo nime na 'dɔ kondi rɔ rö ma, rɔ sandu 'ba lömu,

²⁷ rɔ tarabiza mo pili ti jama mo ga, rɔ akidéyi lamba ni pili ti jama mo ga, rɔ bi 'ba akumu ma 'ba toŋma akato kele mo nima,

²⁸ kina ma 'ba tonjma yida mo nima gbii kpaki ti jama ma 'ba bo ga, rō wörö kurögö közö mo tönen kpaki ti bi kideyi mo.

²⁹ Ulömu kozö a nime te zö kina ti lijë këdii njii pili rō ma koro. Kina bötö ala otö ame kako kosa rōmo ti toro mo ko'be njii.

³⁰ Kina ondi 'bu mo nime gbii rō Arona ni ti kole abo ga 'dö lijë këdii rō bo akumu zö mi ndəbə ma.

³¹ Iya zinni lijë Yisarele, "Bu kondi koro ma nime kö'bö nduwë to'dö mo tara mi ndəbə ma rō njburunjburu.

³² Tine kinza kinzanzake dë rō bilaka ma sari. Kina kinza ni mötö kotötö dö amo naga nime dë gbii ko'dö 'beyi ziyyi tara. 'Bu koro na. Kina i'dike kö'bö rō ma koro.

³³ Bötö ame ko'dö kinë mo ala kosa rō bötö ame kinza rō bo akumu ne bo inza kpe rō bilaka ma.' "

Akato Kele

³⁴ Nere Boko'ba iya zi Musa te, "Ogba dəkomali agba'ji kato kele naga nime pili rō gəmo rō ma koriya, tagi 'ba ləkpo, yəkə kili'di, akiléri ti 'bonja ma kato kele naga,

³⁵ ko'dö akato kele kozö riya. Odə tikə'dö gəmo 'dö kö'bö rō ma laka rō ma koro.

³⁶ U'bë mötö yaga rō ruzu kari timo kinanza mi rö ma yayi kəmə sandu 'ba lömu mo nima. Bi nima na ti mako mondəsö tiiyi teyi. Akato kele nime këdii rō a koro ziye.

³⁷ Kinza ko'dəke agba'ji mötö dë ziye kozö a nime te. I'dike njie këdii rō a ma koro ame kulömu 'deni zö ne.

38 Bətə ame ko'də kİNË mo zi bo ala rə riya bo inza kpe rə bilaka ma."

31

Bə Miri
(TD 35:30-36:1)

1 Nere Bəko'ba iya zi Musa te,

2 "Moza Bezalele kole 'ba Urü kole 'ba kole 'ba Uru 'deni di mİ kupö e'be Yuda.

3 Mi'di Nyï Kötə Laka ma 'deni lə mİ bo. Mi'di akikali ti miri 'ba to'də wa pili 'deni zi bo,

4 tose wa rə miri to'də mo di mİ yamo köbököbö ni ti sütéri gbi ti 'bilëñi

5 kina mətə gbi toga lele ti tose ngeri ni pili rə gə ndəbə 'ba közï.

6 Moza Oliba kole 'ba Asamaka di mİ kupö e'be Dana 'deni 'də kədə rə bə gə Bezalele to'də ndəbə nime ti bo. Kina mi'di akikali mo ti tigo 'deni gbi zi bə miri mətə naga nima 'də lijə ko'də wa ma tönë ga pili mose gəmo ziyi tiya mo zinni 'də to'də mo ne,

7 rə kilaka ma nime ti sandu mo ti a dəmo ti jama mo ga pili,

8 ti tarabiza mo ti jama mo ga pili, ti akideyi lamba mo tönë di mİ yamo köbököbö ne ti jama mo ga pili, ti bi 'ba akumu ma 'ba tojma akato kele mo tönë

9 gbi ti ma 'ba tojma yida 'ba akumu mo dəmo nima kpaki ti jama mo ga pili, ti wörü 'ba turögö közï mo tönë ti bi 'ba tidiy়i mo,

10 ti bəngə koro 'ba rə bə akumu zi Arona ni ti kole abo ga zinni tolə mo ədə lijə kədə kari toja laja ma,

11 ti 'bu kondi mo tönë ti agba'ji kato kele mo tönë gbi mii go bi ma koro mo ne. Wa naga nime to'do mo këdi pili kozə ma tönë miya ziyyi ne."

Kada 'Ba Rə Kindawo

12 Boko'ba ose zi Musa

13 go bo kiya zi Yisarele te, "Oroke kada 'ba rə kindawo ma. Römöyi na rə akileme mii löngö ye tö ma njere Boko'ba nduwë mii kada ma këdi kako naga nime 'dë go kinda njigii omiba moza ye 'deni rə 'bama ga.

14 Ziye toro kada 'ba rə kindawo römöyi kada ma koro koto laka ma na. Boto ame koro dë kebe ko'do ndəbo mii kada nime ne kupö njigii yaga.

15 Tö'dö edü 'do ziyyi do modəkkətə to'do ndəbo yimo. Tine tö'dö ma rə do modəmoriyö mo nima 'ba rə kindawo na nge, ulömu 'deni zö. Boto ame kosa ndəbo közi bo mii kada nime kupö yaga.

16 Kpe Yisarele inda'bake lende 'ba kada nime rə akileme 'ba lömu ma, ma njere Boko'ba.

17 Akileme ma njburunjburu na mii löngö ze tiye kpe Yisarele. Römöyi ma njere Boko'ba mo'ba mütərə ni ti dɔyayi 'deni pili mii tö'dö do modəkkətə. Tine mii tö'dö ma rə do modəmoriyö mo mörə ndəbo pili 'deni mindawo rəma."

18 Kina ədə Boko'ba kote tilende 'deni ti Musa di do döku Sinayı yayi na bo ki'di lere riyyö 'ba kö'du ki'di mo tönë ga bo kugu 'deni ti közi bo ne njigii zi Musa.

32

Akoro Sa

1 Tine ədə Yisarele naga nima lijë kongə 'deni Musa kigabi njigii do döku bitə to ne ga yayi kileki

dë kpe welo tine, na lijë kototə rönni ŋgi kari zi Arona kiya te, "Ako ko'do akoro zize 'do kokoko ze. Musa bɔ ko'de ze yaga di mii Ezipeto mo nime dikali abo dë wa'di na kömö 'deni zi bo di bitɔ yayi."

² Arona ileki zinni te, "Ari kototəke yamo köbököbö di mbili 'ja 'be ga ti yitötü 'be ga ti kole 'be ga ko'deke kako zö dayi."

³ Kina lijë pili kari kototə ambili ŋgi ko'de kako zi Arona.

⁴ Kina bo kogba a tönë ga ŋgi ko'do rɔ akoro zinni. Bo uku kɔzɔ kİNé kole sa naga nima tara. Kina lijë kebe nati tiya mo rɔ gɔ rönni tégë, "Yisarele, mütɔrɔ 'be mo tönë ko'de ye yaga di mii Ezipeto ne bo na me."

⁵ Tine ɔdɔ Arona koŋjɔ 'deni tara bo o'ba bi 'ba akumu kebe kɔmɔ a nima yayi. Na bo kuwöwö zinni te, "Tilëndö, karama ma löbu ëdï bine zi njere Bɔko'ba."

⁶ Kina ŋgi molo mii bi këzë mo nima na bilaka naga nime ko'de akoŋma ŋgi kako gbii ti akumu. Kina lijë koloma ŋgi nati rɔ tonyo kpënni tuwë mo. Tine ari kuyi roni za 'böwu ŋgi yaga di dōmo rɔ lende yawa.

⁷ Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ëkii kileki kari bëri. Bilaka 'bi tönë ga ko'de lijë kako yaga di mii Ezipeto ne dönni ele dë kpe.

⁸ Lijë ebe 'deni ŋgi kuyi kpënni yaga welo di zö lijë ko'do akoro zinni kuku kɔzɔ kİNé kole sa naga nima tara. Kina me lijë këdi 'deni rɔ tumötü mo lijë kumu roma teyi. Lijë ebe 'deni bi tiya mo te, 'Yisarele, mütɔrɔ 'be mo tönë ko'de ye yaga di mii Ezipeto ne bo na me.' "

9 Bəko'ba iya zi Musa te, "Bilaka naga nima mikali lende 'bənni 'deni. Lijə ŋgi rə a də kitigə tə ne ga.

10 Kina me nü, kinza ko'də kpəri də kpe zö. Ola lijə zö gə mileme wa zinni mote dönni yaga. Kina ti mi'di yi ŋgi kara rə kpa də'be ma kinza kiya."

11 Tine Musa ebe toma'jo rə bo zi ŋere Bəko'ba abo, iya te, "Yö ŋere Bəko'ba, i'di miyi ŋgi kata kulowö te gə wa'di rönni lijə bilaka 'bi naga nime kəmə lijə 'deni ti tigə 'bi koja lijə yaga di mī Ezipeto ne?

12 Gə wa'di na 'də ki'di Ezipeto kebe 'böwu togora gönni kiya te o'de lijə ka tote dönni yi mökö kəmə döku bine? I'di miyi tə kpe kəyi rönni. Kinza ko'de də kote də dönni lijə bilaka 'bi ga.

13 Lömu 'bi ma tönə ko'də ti bə laja 'bi ga Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ne, omeri gəmo te. Lömu 'bi ma tönə ko'də 'deni zinni 'də ki'di kupö lijə kara kəzə kəlu 'ba mütərə ne, omeri gəmo te. Kina gbii lömu 'bi ma tönə ko'də gə yayi nime ti'di mo zi də kupö lijə ga rə ë'bənni rə ŋburunjburu ne, omeri gəmo te."

14 Kina Bəko'ba kola a tönə ga bo komeri 'də tote də bilaka abo ga yaga timo ne ŋgi gbə.

Də Kilikö 'Ba Yisarele

15-16 Musa ényi 'deni kədə rə təki tako bəri di də döku ti lere riyyö mo tönə ga Bəko'ba kugu kö'du ki'di abo ga 'deni dəmo ne. Bəko'ba na ko'də lere nima kugu kö'du ki'di abo ga dəmo ti közə bo kebe kapa mo ga kpaki riyyö.

17 Yēsuwa uwö birə də kudu, na bo kiya zi Musa te, "Ya édi mī taya."

18 Musa ileki zi bo te, “Biro ya inza tara. Römöyi udu dë kozə biro aka'da ala biro gə koga. Birō ɳgala ma këdi koba na za muwō 'bama.”

19 Kina ədə Musa ni kako kömō 'deni ɳgəsi ɳgila taya bo ko'ja künə kole sa nima ti ɳgala kusü tara tine na mī bo kata ɳgi bo ku'du lere tönə ga ɳgi bəri kila'ba kitikə yaga ndi döku yayi.

20 Kina bo kako kogba kole sa 'bənni mo tönə lijē kuku ne ɳgi ku'du dō pa'do kilanma yaga. Na bo kosono ɳgi kodə mī mini ki'di kpa Yisarele naga nima kuwē.

21 Bo ititi Arona, iya te, “Wa'di na ya naga nime ko'də ziyyi ki'di yi kusu kpənni mī lende kənyē löbu də kiteli nime?”

22 Arona iya te, “Kinza kembe dë ka rə 'dürü tö. Bilaka naga nime ndörö 'bənni ma gə lende kənyē ikali è'bī 'deni gbi məlo.

23 Lijē na kalo dəma bine, kiya te, ‘O'də akoro zize gə kösö dəgba zize. Musa bə ko'de ze yaga di Ezipeto nime dikali abo dë wa'di na kömō 'deni zi bo di bitə yayi.’

24 Kina me mənyi miya zinni te, ‘Nī bə ame kəddi ti ambili yamo köbököbö ogba yaga ko'de kako.’ Kina ma lijē ko'de kako zö mogba mu'du mī pa'do na kədə ɳgi rə kole sa nima.”

25 Musa ongo Arona ola bilaka naga nima 'deni dəmo kaya kebe todə laja rönni kəmə bə ya 'bənni ga.

26 Kina bo kərə ɳgi yaga kpa reki bo kuwöwö də bo rə ma kembe kiya te, “Lijē ame ga rə 'ba Boko'ba ne kako bine.”

Kina kupö e'be Lëwë ga kələ ɳgi kuru bo bəri.

²⁷ Kina bo kiya zünni te, “Ni mətə njere Bəko'ba 'ba Yisarele i'di kö'du mo 'deni ziyyi, inda'ba mbele 'bi kisaki di kapa taya ma bine ənbö kala 'də, upö löndö yi, bə murə yi ti bə pəri yi.”

²⁸ Kina e'be Ləwə naga nima pili ko'də əngi kəzə ma Musa kiya zünni. Bilaka ma kupö mi kada nima ədi pili kəzə kuluku 'butə bi modəökətə (3000) tara.

²⁹ Musa ileki zi e'be Ləwə naga nima te, “Təne, ulomuke rəye 'deni rə bə akumu zi njere Bəko'ba ti ləpö nime kupöke kole 'be ga ti löndö ye ga ne. Bəko'ba o'də yeyi 'deni dəye.”

³⁰ Mi bi kəzə ma di pötö mo na Musa kiya zi bilaka naga nima te, “O'dəke lende kənyə ma də kiteli 'deni. Mədə mileki mari də döku tərə zi njere Bəko'ba. Mətəga ti mi'di bo kola ye go lende kənyə 'be nime.”

³¹ Kina Musa kuyi də bo kileki kari zi njere Bəko'ba kiya te, “Bilaka tönə ga o'də lende kənyə ma rə də kiteli 'deni. Lijə uku akoro zünni di mi yamo köbökəbə lijə koloma rə tumötü mo.

³² Moma'jo rəma ziyyi ola lijə gəmo. Ne ədə kola lijə də kpe go lende kənyə nime, möyi ma mo na kore gəbə yaga di mi buku 'bi ame kugu möyi bilaka 'bi ga yimo ne.”

³³ Nere Bəko'ba ileki dəmo zi Musa te, “Lijə bətə bə kirasi lende mo naga nima na ti more möyi nnü yaga di mi buku ma.

³⁴ Ne ari kokəkə lijə koto bi mo tönə miya ne. Malayika ma ti koda bi di rəye. Ne kada mo ti kömə 'deni ame 'də modə karama dönni lijə bilaka naga nima go lende kənyə 'bənni ga.”

35 Kina Boko'ba koja rəkə'cə ŋgi də Yisarele römöyi llijë ebe ki'di Arona ko'də akoro zinni di mii yamo köbököbö kozə kinë kole sa naga tara.

33

Tənyi 'Ba Yisarele Di Sinayi

1 Kina ŋere Boko'ba kilende zi Musa iya te, "Enyi di bine tinni llijë bilaka naga nima ko'de llijë di Ezipeto ne karike mii døyayı ma mulömu ti'di mo ziye mo tönë, døyayı mo tönë mulömu ti'di mo zi Abarayama zi Yisika zi Yakoba gbii zi də kupö llijë ga ne.

2 Ti moja malayika kari dəgba kəməye 'də koga Kanana naga nima ti Amora ti Ete ti Pereze ti Iwa ti Yebusa mo ga pili yaga.

3 Eddi karike nime mii yayi ma laka ame wii sa ni ti tagi kambi di teyi kozə səgə. Tine minza mari tiye römöyi kpe rə bilaka də kitigə to ne ga. Ədə mari tiye ti mote dəye go kəri."

4 Kina ədə bilaka naga nima kuwö 'deni te tine na llijë kudu ŋgi kolali yamo ma köbököbö 'doyi yaga di rönni.

5 Römöyi ŋere Boko'ba i'di kö'du mo 'deni zi Musa kiya zinni te, "Kpe rə bilaka də kitigə to ne ga. Ma mədi mari ra tiye pele ŋgəsi te dəne ti mote dəye ŋgi yaga. Kina me ti olalike yamo köbököbö 'ba tiyada rəye timo naga nime 'doyi yaga di rəye gə momeri dəma gə wa ma 'də mo'də ziye."

6 Kina Yisarele kolali yamo köbököbö ŋgi 'doyi yaga di rönni di ndi döku Sinayi yayi.

Rö Koro

⁷ Tine Musa ödii nduwë rö tombi rö kilaka kilingere timo. Bi ame lijë koga taya teyi bo ogba rö kilaka nima kutötü mbowa sege yaga di ŋgila mo. Bo idëki möyi mo rö "Rö 'ba tondəsö." Bə ame ko'dəkə tikali ako'dəkə 'ba Bəko'ba kako teyi bina.

⁸ Ədə Musa kədii kari 'deni teyi yayi bilaka pili ədə kərə yaga kpadörü 'bənni ga tonğə gə bo ŋbö bo kədə yimo.

⁹ Ədə bo kədə 'deni yimo na pəli kakpa mo tönə kako kutu'bö röni ŋgi kpadörü mo. Kina ŋere Bəko'ba ti kebe ŋgi rö toloma tilende ti bo di yimo yayi.

¹⁰ Tine ədə lijë konğə pəli nima 'deni kutu'bö röni kpadörü də Musa tara na lijë kenyi kolədə ŋgi bəri.

¹¹ Kina ŋere Bəko'ba koloma ŋgi rö tilende ti Musa di də kəmə də kəmə te, kəzə nü bilaka ame kəddi kilende ti ləpi yï mətə ne. Di pötö mo tine Musa ileki 'jaa kako mii taya. Tine kole yəbi ame rö bə gə bo mo kidëki möyi mo rö Yēsuwa, kole 'ba Nunu ne oloma ma 'ba bo ŋgi kö'bö ŋburu mii rö 'ba Bəko'ba yayi.

Bəko'ba Na Kokəkə Yisarele

¹² Musa ənyi kileki zi Bəko'ba iya te, "Ədii ŋgi rö ma laka kəzə lende kiya 'bï tara zö 'də mokəkə bilaka naga nime mii dəyayi nima. Ne onğə a mətə ödii gba kətə bine ame kola kinza kiya dë. Yē na kədii kari tize? Iya 'deni te ikali ma laka, nü Bəko'ba ti mii kəyï tö.

¹³ Ne ədə kiya te kədii ŋgi tara iyətii gə meri 'bï ga ma ko'dəkə to'də mo zö, römöyi gə mö'bö toja

laja ziyyi tiyyeyi döki'di yi. Kina omeri gbi te ni na koza do kupö nime 'deni ziyyi ro e'bii ga."

¹⁴ Nere Boko'ba iya te, "Ti mari tiye mi'di ye ka'dake bɔ ya 'be ga."

¹⁵ Musa iya zi Boko'ba te, "Odo tari 'bii tize kinza, kinza ki'di dombi ndize de dari bito di mi go bi nime bine."

¹⁶ Ti kikali tondo ma këddi ti mi këyi ro bilaka 'bii ga gbi tö, odo kiya te kari de tize? Kinë yi mo odo këdi tize na ti koza ze 'beri yaga di ro bilaka ma laki 'ba döyayi nime."

¹⁷ Boko'ba iya zi Musa te, "Ti mo'do nge ziyyi koza ma kititi. Römöyi ni mikali yi 'deni laka ma ti mi këyi tiyyi."

¹⁸ Musa iya te, "I'di ma mongo bi nzari 'ba kömöyi te."

¹⁹ Boko'ba iya te, "Ti mi'di ro löbu ma kinda kömöyi kidëki möyi koro ma ziyyi. Ma na ro nere Boko'ba. Ti mileme mi konjmi ma ti mi këyi ma zinni lijë ame ga migeli 'deni ne."

²⁰ Tine minza mi'di yi ko'ja komo ma. Römöyi bozo ma koto moto te o'ja komo ma de kebe koloma gba 'böwü 'biri ro ma kididi."

²¹ Nere Boko'ba iya gbi zi Musa te, "Ne ame na ro bi ma ngeesi ngila ma, ziyyi toro do döku nime.

²² Odo tigo do kiteli ma kudö kebe bina ti mideyi yi mi bi ngeanji 'ba döku mutu'bö yi ti közö ngebö miteli di röyi.

²³ Kina odo miteli yi 'deni tine na ti mombi közö 'jaa yaga di döyi go ko'ja nge ro goma tine komo ma ko'ja de."

34

Lere 'Ba Kö'du Ki'di

¹ Nere Bəko'ba iya zi Musa te, "Ose lere riyö kozə ma dəgba tönə ga. Kina ti mugu lende tönə ga də ma dəgba kitikə tönə ga ne dəmo.

² Ileño röyi ndö mii dənəbə tiləndö kako kota ma tərə də döku Sinayı.

³ Kinza bətə mətə kako də tiyyi. Kina a mətə rə kİNƏ bətə kinda də kapa də döku nima yayi. Yəri ma kozə kamölö ni ti banya ni konyo kpənni də gbi ndi döku yayi."

⁴ Kina Musa kose lere njii riyö kozə ma dəgba tönə ga na bo kari njii timo tərə də döku Sinayı yayi məlo rə mii dənəbə kozə ma nere Bəko'ba ki'di kö'du mo zi bo tara.

⁵ Kina Bəko'ba kako njii bəri di mítərə ti poli kərə njila Musa yayi kidekə möyii koro abo mo tönə rə nere Bəko'ba ne.

⁶ Bo udö kebe kəmə Musa yayi bo iya te, "Ma nere Bəko'ba ma na rə Bəko'ba 'ba mii koñmi bə tongə lisa. Mənyii də gbi welo rə 'diri. Mileme akə'cə ma də kiteli ma ame kinza kote roni də ne 'deni.

⁷ Akə'cə ma na kö'bö 'deni njburu tara tola wa gə lende kirasi ni ti lende kənyə. Tine minza mola karama 'ba lende kirasi 'ba 'bu löbu ni gbii di bi todə mo də kole 'ba kole mo ga ma mii mota njbö kala gə ma mii sowə mo ga."

⁸ Kina Musa kolədə njii bəri kumötü

⁹ kiya te, "Ədə kiya te miyyi kəyii 'deni njii rəma moma'jo rəma ziyii ari tize. Bilaka naga nime uwö mbili də. Tine ola ze gə lende kirasi ti lende kənyə ze ga. Kina uti kogba ze rə ma 'beyii ga."

*Bəko'ba Nge Kətə
(TD 23:14-19)*

10 Kina njere Bəko'ba kileki zi Musa iya te, "Mëdï mo'də lömu ma tiye kpe bilaka ma ga Yisarele. Gə koto ame ga ko'də rönni də molo mī löngö də kupö ma koto mətə di mī dəyayi nime ne ti mo'də ziye ko'jake ti kəmçye. Bilaka ame ga kəddi kolomake mī löngö mo ne ti ko'ja tuwi 'ba ako'də ma 'ba Bəko'ba ma mëdï mo'də gəye 'deni.

11 Kö'du ki'di nime mëdï mi'di ziye təne ne uwöke dəmo. Ti mogə lijə bətə naga nima pili yaga di kəmçye, Amora ni ti Kanana mo ga ti Ete ti Pereze ti Iwa kpaki ti Yebusa 'bənii ti mogə yaga.

12 Tine i'dike kəmçye kandi laka kinza ko'dəke lömu də tənni lijə bilaka 'ba mī dəyayi mo nima kəddi karike teyi ne. Römöyi lende kənyə 'bənni ti kari koloma yaga ziye rə abari.

13 Ma laka mo ziye titikə bi 'ba toñma akumu zi akoro 'bənni ga yaga, kicacake mī toto koro mo ga yaga kogake sari 'ba akoro Asera 'bənni mo bəri.

14 Kinza kebeke də tulömu kpeye zi a mətə römöyi ma Bəko'ba ame möyi ma rə Mī Kombi ne ma ti mī kombi gəye.

15 I'dike kəmçye kandi laka kinza ko'dəke lömu də tənni lijə bilaka 'ba mī dəyayi nima. Römöyi ədə kiya te lijə kədi tulömu kpənni zi akoro 'bənni naga nima lijə kumu roma teyi, lijə ti kose ye gbəi todə'bə rəye tənni konyoke akonyo mo ga.

16 Kina ti kole 'be ga kogbe yütötü 'bënni ga
ŋgi gbi ki'di kole 'be ga pele koro ma, ma ñere
Boko'ba dë kpe kebe za tulömu kpënni zi akoro
'ba ya naga nima.

17 Kinza ko'dəke akoro yamo dë ziye kumötuke
gbii.

18 Karama 'ba tonyo mangolo'bə kinza laŋga
gomo tönë na 'də kinda'bake lende mo ki'dike
kedi dɔye. Kozo ma mose ziye tönë tara
konyoke mangolo'bə ma kinza laŋga gomo də
modəmoriyö mi nyepe 'ba Abibi. Römøyi nyepe
nime na kënyike yiimo di Ezipeto.

19 Kole dəndende 'be ga pili ti 'ba yeri 'be ga
ma 'bama na.

20 Tine ma rə akaca naga utëke gomo yaga ti
kamölö. Ne ɔdə kutë gomo dë, upö yaga. Kole
dəndende 'be ga pili utëke gomo yaga. Kina
kinza bətə mətə kako dë kəmə ma rə ma sari
kinza kpa közi ki'di.

21 Tö'dö edü də modəokətə ziyi to'də ndəbə 'bi
ga yiimo. Tine tö'dö ame rə də modəmoriyö mo
ne kinza ko'də ndəbə dë yiimo. ɔdə kedi pele
rə bi də rə'də ala kpa dəlili ziyi tindawo röyi mi
kada nime.

22 Karama 'ba kpa dəlili ame kedi ko'də ti
bi də tumu nyonyu ne i'dike lende mo kö'bö
dɔye. Kina gbi karama ma tönë rə 'ba loma bici
ŋgöngöbö kedi ko'də di pötö totətə wa 'deni kote
yaga di mi nyaka ne kinza ki'dike lende mo dë
kudölu di dɔye.

23 Rə goye bətəni pili, awoke tüləlu ma, ma ñere
Boko'ba 'be 'ba Yisarele mi mota mi kəmə kəc
kətə.

24 Kina ədə mogə də kupö bilaka naga nima 'deni yaga di kəməye miyese gə də maga 'be 'deni kəwə, bətə mətə inza kə'bə kpe 'də tiyəzə talo ya dəye 'də ta'da ye mii kada 'ba karama mota naga nime.

25 Ədə kumuke roma zö kinza ko'deke manjolə'bə ma ti laŋa gəmo də teyi. Kina kinza kola kəsə akonyo 'ba karama 'ba Pasaka nime də gbi kö'dö ɳbö bi kəzə dəmo.

26 Rə gə kəmə kəc pili ziyyi to'de a la'ja 'ba mii nyaka 'bii kako mii rö koro 'ba ɳere Bəko'ba 'bii.

Tine kinza kebe ku'di kole banya ala kole kamölö də ti mba 'ba ma mo."

27 Kina Bəko'ba kiya zi Musa te, "Lende naga nime ugu bəri, römöyi na mo'də lömu ma 'deni gəmo tiyyi gbi zünni lijə Yisarele pili."

28 Musa oloma ko'də tö'dö ɳbö də 'butə sowə ti ɳere Bəko'ba yayı kinza konyo a mətə rə akonyo ala kuwə mini. Kina Bəko'ba kugu lömu abo mo ɳgi də lere. İdəkə möyi mo 'deni rə kö'du ki'di 'butə.

Də Kəmə Musa

29 Tine ədə Musa kuyi də bo 'deni kömə di də döku Sinayi ti lere mo tönə ga kugu kö'du ki'di mo ga 'deni dəmo ne bo ikali də dəmbə də kəmə bo 'deni rə ma köbə römöyi bo oloma rə tilende ti Bəko'ba.

30 Kina ədə Arona ni ti Yisarele pili konğə te də kəmə bo 'deni ɳgi rə ma köbə, kina lijə kere ɳgi di bi tese ɳcli rə bo.

31 Tine bo idəkə lijə na Arona ni ti löbu mo ga kuyi dönni kako zi bo, bo koloma rə tilende tinni.

³² Di pötö mo tine na bilaka pili kako 'jaa nati zi bo, bo kebe tiya gə kö'du ki'di nima Bəko'ba ki'di zi bo di də döku Sinayi ne pili zünni.

³³ Kina ɔdə Musa kote tilende 'deni pili tünni tara tine na bo kogba bəŋgə kolo ŋgi kutu'bö də kəmə bo.

³⁴ Tine ɔdə bo kari 'deni kədə mī rö koro mo tönə tilende zi Bəko'ba bo ogba bəŋgə nima ŋgi yaga ŋbö ɔdə bo kədə kileki 'deni tine na 'jaa bo kolo kileki teyi. ɔdə bo kədə 'deni yaga na bo kebe gbə tütüyti go wa ame ga ŋere Bəko'ba kose ne zünni Yisarele.

³⁵ Kina lijə konjə də kəmə bo ma kədə köbö ŋgi. Musa ö'bö ŋburu ti bəŋgə nima rə ma kutu'bö kpa də bo ŋbö ɔdə bo kədə kədə 'deni mī rö koro 'ba Bəko'ba tine na 'jaa bo kogba yaga.

35

Kada 'Ba Rə Kindawo

¹ Musa otətə də Yisarele pili kiya teyi te, "Wa ma ŋere Bəko'ba kose ziye to'də mo na me.

² Nī mətə ziyi to'də ndəbə 'bī ga ŋge mī tö'dö də modəkətə. Tine tö'dö ma rə də modəmoriyö mo nima i'di kədə rə kada ma koro ziyi, kada 'ba rə kindawo 'ba ŋere Bəko'ba na. Bətə mətə ame kebe ko'də ndəbə mī kada nime kupö yaga.

³ Pele ŋge rə pa'do, kinza kulö'jöke dë mī rö 'be ga mī kada nime."

Kpa Közï Ki'di (TD 25:1-9)

⁴ Musa iya zi Yisarele te, "Wa ma 'də ko'dəke na me.

⁵ Nî môtô wa ame këddi timo ogba ki'di rɔ kpa közï ki'di zi ñere Boko'ba 'bï. Nî ame miyï ko'dökö ne o'de yamo köbököbô rɔ kpa közï ki'di zi Boko'ba gbï ti wa ma kɔzo sítéri ni ti 'biléñjï

⁶ ti sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kïnë mo ga rɔ ma kese, ma ɻbowɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ti sunë banya,

⁷ ti kilaka kamölö ma kinyanyi 'deni kasi liyi, ti kilaka ma kinyanyi 'deni kejme laka, ti ŋgéri kono

⁸ ti 'bu 'ba toyi mo, agba'ji 'ba mï 'bu kondi rɔ ti 'ba akato kele,

⁹ ti gbeyï ma ɻbowɔ ti lele ma kele môtô ga ame gɔ kulöli kpa nyama mo ne ti bɔñgɔ 'ba kpa dɔñgo'do mo tönë.

¹⁰ Bilaka ame ga rɔ bɔ miri di mï löñgö ye kako ko'dɔ wa naga nime pili Boko'ba kose ne,

¹¹ rö koro 'ba Boko'ba mo tönë ti a 'ba dɔmo ga gbï ti a 'ba gɔmo ma kebe yaga ti mongɔ mo ga gbï ti nzora mo ga ti mo'ba mo ga ti dɔdɔrɔ mo ga ti akidéyï mo ga,

¹² sandu 'ba lõmu mo tönë ti ŋgéri 'ba tombi mo ga, a dɔmo ti bɔñgɔ kuröbö 'ba turöbö mo koke bi ma koro mo nima timo yaga mo tönë,

¹³ tarabiza mo ti ŋgéri mo ga kpaki rɔ gɔ jama mo ga, mañgolɔ'bɔ ma ki'di zi Boko'ba

¹⁴ ti akidéyï lamba 'ba toyi mï rö mo nima tönë kpaki ti jama mo ga, lamba mo ga ti 'bu mo,

¹⁵ bi 'ba akumu 'ba 'dɔ toñma akato kele dɔmo mo ti ŋgéri 'ba tombi mo ga, 'bu kondi mo ti agba'ji kato kele mo tönë ga ti bɔñgɔ kuröbö 'ba kpadörï mo,

16 bi 'ba akumu 'ba tonjma akumu dəmo ti kayikayi 'bilənji mo tönë teyi, ti ŋgeri 'ba tombi mo kpaki rɔ gɔ jama mo ga, ti wöri kurögö közi mo tönë ti bi kidéy়i mo,

17 ti bɔŋgɔ kuröbö ma kuröbö rɔ kali 'ba rəmo mo tönë ga kpaki ti dədərɔ mo ga pili ti akidéy়i mo ga, gbii ti 'ba kpadöri mo,

18 ti akutötü mo ga ti kabi 'ba rö koro nime ti 'ba kali 'ba rəmo ga,

19 kina gbii ti bɔŋgɔ koro ma 'dɔ bɔ akumu mo ga kolɔ rönni ɔdɔ lijé kédii kari toja laja mii bi ma koro mo nima, ti bɔŋgɔ koro rɔ Arona ni ti kole abo ga."

20 Kina ɔdɔ Yisarele naga nime pili kita'ba 'deni kari di ŋgilə Musa bina tine,

21 mɔtɔ ame yimo ko'dökɔ ne ari ko'de wa ŋgi rɔ kpa közi ki'di to'dɔ ndəbɔ 'ba rö koro 'ba Boko'ba 'benni timo. Wa ame ga pili ko'dökɔ 'dɔ tumötü Boko'ba timo ti ma 'dɔ ko'dɔ rɔ bɔŋgɔ koro 'ba rɔ bɔ akumu mo ga, lijé o'de ŋgi pili kako.

22 Bilaka ame ga pili dökii'di mo ko'dökɔ ne ala rɔ bɔtɔni ala rɔ 'ja o'de wa ma kɔzɔ yamo köbököbö ni ti a mbili ti a dökole közi ni ti a mugu ti dəkomali wa ma kele naga ŋgi pili ki'di rɔ kpa közi zi Boko'ba.

23 Bilaka ame ga pili kédii ti sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kiné mo ga rɔ ma kese, ma ŋbowɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ti sunë banya ti kilaka kamölö ma kinyanyi 'deni kasi liyi naga ti kilaka ma kinyanyi 'deni keñme laka naga o'de ŋgi kako.

24 Ya ame ga pili kɔ'bɔ tireke wa ma kɔzɔ sütéri ni ti 'bilēnji ni ne o'de kpa közi ki'di ma 'bënni ga ŋgi gbi kako zi Boko'ba. Bilaka ame ga këdi ti ŋgéri kono ma kele kɔ'bɔ 'dɔ to'dɔ ndɔbɔ nima timo ne o'de ŋgi gbi kako.

25 'Ja ame ga pili rɔ bɔ kopiri alato ne o'de dökəmali sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga rɔ ma kese, ma ŋbɔwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ŋgi.

26 Sunë banya ma kopiri naga lijë o'de gbi kako.

27 Löbu mo ga o'de lele ma ndögö kitigɔ naga ŋgi ma kinë mo ŋbɔwɔ ti ma kele mɔtɔ ga gbi tulölö mo kpa nyama mo tönë ti bɔŋgɔ ma 'ba kpa dɔŋgo'do mo.

28 Lijë o'de agba'ji ŋgi ti 'bu 'ba mi lamba ti ma kondi mo tönë ti akato kele mo ga.

29 Rɔ go bilaka ame ga pili yimo ko'dɔkɔ ti'di kpa közi ki'di zi Boko'ba kɔzɔ ma Musa kose ne o'de ŋgi kako.

Bɔ Kubö Rö Koro (TD 31:1-11)

30 Kina Musa kileki kiya gbi zinni te, "Boko'ba oweli Bezalele kole 'ba Uri kole 'ba kole 'ba Uru di mi kupö e'be Yuda 'deni.

31 Boko'ba odo Nyi Kötɔ Laka abo 'deni lɔ mi Bezalele ki'di miri 'ba to'dɔ wa naga nime ti akikali mo 'deni pili teyi.

32 Kina ti bo ko'dɔ wa naga nime di mi yamo köbököbö ni ti sütéri ti 'bilēnji

33 toga mi lele ti to'ba'ba wa ti tose ŋgéri ni pili rɔ go ndɔbɔ 'ba közi.

³⁴ Bəko'ba i'di ndəbə naga nime 'deni zi Bezalele ni ti Oliba kole 'ba Asamaka di mii kupö e'be Dana kina 'də lijë kiyandi ya mətə ga gbi to'də mo tara.

³⁵ Akikali ti miri pili 'ba akose ti akokpiri ti lö'jö ame gə ku'jö bəngə ko'də kele di mii sunə kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinə mo ga rə ma kese, ma ŋbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo pili rə gə kinə bəngə mətə ga, Bəko'ba i'di 'deni pili zünni. Lijë ti kə'bə ŋgi to'də ndəbə 'ba közə pili rə gəmo.

36

¹ Kina Bezalele ni ti Oliba ti bə miri mətə mo naga nima Bəko'ba ki'di tigo 'ba akikali 'ba ndəbə nime 'deni teyi ne kako ŋgi. Kina gə lijë ko'də wa ame pili kə'bə 'də to'də rə koro nima timo ne ŋgi ko kəzə ndose mo ma Bəko'ba kose tönə tara."

² Kina Musa kotətə dönni lijë bə miri mo naga nima ŋgi, Bezalele ni ti Oliba gbi ti bə miri pili mətə mo ga tönə, lijë ma Bəko'ba ki'di akikali ti tigo 'ba ndəbə nima 'deni zünni mo tönə ga lijë kuti 'deni 'də tako to'də mo ne.

³ Wa mo ga ame pili Yisarele kireke dəmo 'deni 'də to'də ndəbə nima timo ne lijë ako ŋgi kogba di zi Musa kari timo. Tine Yisarele ö'bö ŋgi to'de kpa közə ki'di rə kəmə kada löbu nime,

⁴ ŋbə bə miri mo naga nima kənyi kako

⁵ kiya zi Musa te, "Bilaka o'de kpa közə 'deni kebe də ame do'dəkə go do'də ndəbə nime timo kəzə ma Bəko'ba kose."

⁶ Kina Musa ki'di kari kuwöwö lende mo ŋgi kote mii taya pili kinza bətə kireke wa də kpe dəməyəi ndəbə 'ba rə koro nima.

7 Wa ame ga pili kireke ne o'bə ndəbə nima 'deni kebe gbii.

*Kinē Rö Koro
(TD 26:1-37)*

8 Bə miri ma rə də kiteli di mii lönjö lijë bə ndəbə mo naga nima na ko'də rö koro mo tönë. Lijë o'də di mii bənġə ma kudö'bö 'butë ku'jö di mii sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kİNË mo ga rə ma kese, ma ɳbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru ti kİNË sasa ti kakala dəmo tönë ga.

9 Takpa mo ga pili rə ma koriya dəkəmə kumögü 'butë dəmoriyö tö'bö mo dəkəmə kumögü riyyö.

10 Ma muyi lijë uru kpamo kiyoso pili teyi rə mindalo kötə. Kina lijë ko'də gbii tara ti kapa ma muyi mətə nima.

11 Lijë o'də kano rəmo di mii bənġə kese kiyija kebe də kpa mindalo mo ga ma yaga.

12 Lijë iyija kano mo ga kuluku kötə gə mindalo ma dəgba kina gbii tara gə mindalo ma rə mii riyyö mo.

13 Lijë o'də monjə teyi kuluku kötə di mii yamo köbököbö tosi kpamo timo bi kötə.

14 A dəmo ma kebe gəmo ma yaga lijë o'də di mii bənġə kudö'bö 'butë dəkəkötə ma ku'jö di mii sunë banya.

15 Lijë o'də pili rə ma koriya takpa mo dəkəmə kumögü 'butë dəcmota, tö'bö mo dəkəmə kumögü riyyö.

16 Ma muyi lijë uru kpamo kiyoso bi kötə rə mindalo, kina ma modəökötə ama gbii 'beri rə mindalo mətə.

¹⁷ Lijë o'də kano kuluku kətə kiyija kpa mindalo ma dəgba mo nima kebe kapa də kpamo ma kileki yi'böwu. Kina lijë ko'də kano mətə ga gbi 'böwu kuluku kətə kiyija kpa mindalo mətə mo nima.

¹⁸ Lijë o'də monğə kuluku kətə di mī 'biləñjī 'də kosi kpamo timo kiyoso bi kətə.

¹⁹ Kina lijë ko'də a dəmo ma kebe yaga 'böwu gbi riyö teyi, ma kətə di mī kilaka kamölö ame kinyanyi 'deni rəmo kasi liyi ne, kina mətə gbi di mī kilaka ma kinyanyi 'deni keñme laka naga 'də bo na kədi kebe gəmo ma yaga.

²⁰ Nzora 'ba rö koro nima lijë o'də di mī ŋgəri kono.

²¹ Takpa mo ga pili dəkəmə kumögü sowə, tö'bö mo dəkəmə koləkə modəmoriyö.

²² Lösi kədi rə riyöriyö mī ndımo ga gə kidięyi timo. Nzora naga nime pili rə gəmo kədi ti lösi teyi.

²³ Lijë o'də nzora 'butə riyö zi kapa mo ma kileki te də ro'c

²⁴ ti akidęyi mo ga 'butə sowə di mī sütəri tutötü mo timo. Akidęyi mo ga kədi rə riyöriyö ndi ma kətə.

²⁵ Lijë o'də nzora 'butə riyö də kapa mo ma kileki te də tugbu

²⁶ ti akidęyi mo ga 'butə sowə di mī sütəri rə riyöriyö ndi nzora kətə.

²⁷ Ma kebe yikundö mo kileki te kapa də tərə lijë o'də nzora teyi modəökətə.

²⁸ Tine gə də kumu mo ga lijë o'də nzora teyi kpaki rə riyöriyö.

²⁹ Nzora ma riyö 'ba də kumu mo naga nima

iyoso kpamo di bëri ɳbö kala tərə. Rə gə nzora 'ba də kumu mo naga nima kpaki rə gəmo na lịjë ko'də tara.

³⁰ Nzora pili modɔɔmota ti akidéyi mo ga di mi sítéri 'butē döömu dɔɔkɔtə rə riyöriyö ndimo ga.

³¹ Lịjë o'də mo'ba teyi 'butē döömu di mi ɳgéri kono,

³² muyi gə nzora ma kapa ama, muyi gə ma kileki te kapa də ro'ɔ kina gbii muyi gə kapa ma rə yikundö mo tönë kileki te kapa də tərə ne.

³³ Mo'ba ma zana mo ame kuruwö mi löngö nzora mo naga nime ne kunguŋgu di bine ɳbö kala gə kapa mo ma 'dë.

³⁴ Lịjë om̄ba rə nzora mo ga teyi ti yamo köbököbö ti kano yɔki mo tusu mo'ba mo ga kebe yimo ame komba rəmo ra gbii ti yamo köbököbö ne.

³⁵ Lịjë o'də bɔŋgɔ kuröbö mo tönë di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinë mo ga rə ma kese, ma ɳbɔwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru ti kinë sasa ti kakala dəmo naga.

³⁶ Lịjë o'də lë'bérë sowɔ di mi ɳgéri kono komba rəmo teyi ti yamo köbököbö towe bɔŋgɔ kuröbö mo tönë dəmo, kosi kpamo ga ti moŋgɔ yamo köbököbö. Kina lịjë ko'də akidéyi mo ga di mi sítéri sowɔ tutötü lë'bérë mo naga nima timo.

³⁷ Akpadörə 'ba rö koro nima lịjë o'də rə bɔŋgɔ kuröbö di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinë mo ga rə ma kese, ma ɳbɔwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru rəmo kiyada.

³⁸ Lịjë o'də lë'bérë muyi zi bɔŋgɔ kuröbö ame kosi kpamo ti moŋgɔ. Dəmo ma tərə ti ndimo

ma di béri komba yamo köbököbö teyi ti akidëyi
mo ga muyi rö 'bilënji.

37

Kinë Sandu Mo
(TD 25:10-22)

¹ Bezalele o'də sandu 'ba lömu nima di mii
ŋgéri kono. Gomo ma kakpa mo dəkəmə
koləkə 'butə dəcəkətə. Tö'bö mo dəkəmə koləkə
modəmoriyyö. Takpa mo ma kari tərə gbii tara.

² Yimo ti gəmo ma yaga bo ora ti yamo
köbököbö bo kiyoru də kpamo.

³ Bo o'də kano 'ba tombi mo timo ga sowə teyi
di mii yamo köbököbö kosi kapa gə ndiimo ga
kpaki sowə rö riyöriyyö.

⁴ Bo o'də ŋgéri 'ba tombi mo ga di mii kono bo
komba yamo köbököbö rəmo,

⁵ bo kusu kebe mii kano mo tönə ga kapa 'ba
sandu mo nima kpaki riyö ne.

⁶ Bo o'də a dəmo di mii yamo ma köbököbö,
takpa mo dəkəmə koləkə 'butə dəcəkətə, tö'bö mo
dəkəmə koləkə modəmoriyyö.

⁷ Bo uku sasa ti kakala dəmo naga riyö di mii
yamo köbököbö,

⁸ kətə kapa ame kətə kapa ama. Bo uku kambi
kətə ti a dəmo nima.

⁹ Sasa mo naga nime mətə kuyi kömöni kari də
ləpi ni tine konjə bi béri kakala mo ga kutu'bö
də sandu nima.

Kinë Tarabiza Mo
(TD 25:23-30)

¹⁰ Bo o'də tarabiza mo di mii ŋgéri kono,
takpa mo dəkəmə koləkə modəmosowə, tö'bö

mo dəkəmə koləkə muyi, takpa mo ma kari tərə
dəkəmə koləkə modəmoriyö.

¹¹ Bo ora rəmo ti yamo köbökökö bo kiyöru də
kpamo ga.

¹² Bo o'də dətara kpamo ma kə'də koriya ti
dəkole közü ma zana nime bo kiyöru də kpamo
ti yamo köbökökö.

¹³ Bo o'də kano 'ba tombi mo timo sowə teyi di
mii yamo köbökökö bo kosi kebe gə ndümo naga
nima kpaki sowə.

¹⁴ A 'ba tombi tarabiza nima bo o'də ŋə̄si kpa
dətara mo tərə.

¹⁵ Bo o'də ŋə̄ri 'ba tombi mo timo di mii kono
bo kombə rəmo ti yamo köbökökö.

¹⁶ Bo o'də lebe yamo köbökökö zi tarabiza
nima, gata mo ga ti kösu mo ga ti gberi mo ga
ti lebe 'ba todə layi mo ga timo.

Kiné Akidéyi Lamba Mo

(TD 25:31-40)

¹⁷ Bo o'də akidéyi lamba mo di mii yamo
köbökökö. Bo uku ndümo ti dədərə mo di mii
yamo köbökökö ti döwöru 'ba tiyada mo ga ti
mbili ma kədii komo mo ga kambi kətə timo.

¹⁸ Dəŋgila konza pili rə motamota di gə də
kapa mo ga kpaki riyyö.

¹⁹ Dəŋgila mo naga nima pili rə gəmo ma kətə
ti döwöru ma kiyada timo mo tönə ga mota dəmo
ti ma komo mo ga teyi.

²⁰ Dədərə mo ti döwöru 'ba tiyada mo timo mo
tonə sowə teyi ti ma komo mo ga.

²¹ Kpa dəŋgoriya ma konza mo naga nima rə
motamota ne kpaki ti ma komo mo teyi.

22 Ma komo mo nima ti dəŋgila mo ga ti akidəyi lamba mo nima ambi pili rɔ akoto kuku 'deni di mii yamo köbököbö.

23 Bo o'də lamba modəmoriyö də akidəyi mo nima. Kina bo kuku makara mo ga ŋgi ti akunzö buruku mo ga di mii yamo köbököbö.

24 Kilə 'butə mota döömu 'ba yamo köbököbö na ma bo kote də ndəbo 'ba akidəyi lamba nima ti jama mo ga.

*Kinē Bi 'Ba Toŋma Akato Kele
(TD 30:1-5)*

25 Bo o'də bi 'ba toŋma akato kele dəmo di mii ŋjéri kono rɔ də 'baga də kapa mo ga pili rɔ ma koriya dəkəmə koləkə muyi. Tine takpa mo ma kari tərə dəkəmə koləkə modəmosowə. Biti 'ba gə də kumu sowə mo naga nima bo o'də kambi kətə timo.

26 Dəmo ma di tərə ti rəmo ga kpaki ti biti mo ga bo ora rəmo ti yamo köbököbö bo kiyöru də kpamo ga toko teyi.

27 Bo o'də kano 'ba tombi mo riyö teyi di mii yamo köbököbö. Bo o'də kano mo naga nima ŋgəsi kpa bici ma kiyöru mo nima kebe gə də kapa mo ga kpaki riyö tusu ŋjéri 'ba tombi mo ga yiimo.

28 Bo o'də ŋjéri 'ba tombi mo di mii kono bo komba rəmo ti yamo köbököbö.

29 Kina bo ko'də 'bu koro 'ba tondi mo rəmo tönə ŋgi gbii ti akato kele mo ga kudölö yiimo kɔzə riya tara.

38

Kinë Bi 'Ba Akumu
(TD 27:1-8)

¹ Bo o'də bi 'ba toŋma akumu mo di mii ŋgéri kono rə də 'baga, kapa mo ga dəkəmə kumögu riyö. Tine takpa mo ma kari tərə dəkəmə kumögu kətə.

² Bo o'də biti teyi kebe kapa gə də kumu mo ga kpaki sowə kambi kətə timo. Bo ora rəmo pili ti 'bilēnji.

³ Kina bo ko'də jama mo ga gbii teyi. Bo o'də akunzö buruku mo ga ti körə mo ga ti lebe mo ga ti jakira mo ga ti gata 'ba pa'do mo ga. Jama naga nime pili bo o'də di mii 'bilēnji.

⁴ Bo o'də kayikayi di mii 'bilēnji kusu kebe bici dəmo ma kə'də mo nima ŋbö kömö mii zana mo.

⁵ Bo o'də kano 'ba tombi mo timo ga sowə ki'di kebe gə dəgali mo ga.

⁶ Bo o'də ŋgéri 'ba tombi mo timo ga gbii teyi bo komba rəmo ti 'bilēnji.

⁷ Kina bo kusu ŋgi mii kano mo naga nima. Bi 'ba toŋma akumu ame lijë o'də di mii ŋgéri kola yimo rə gböŋjö.

⁸ Bo o'də wöri kurögö közə mo tönə ti akidəyii mo di mii mandara 'ba 'ja ma kədə ko'də ndəbə kpadörə 'ba rö koro nima.

Kinë Kali Mo
(TD 27:9-19)

⁹ Tine 'ba rö koro mo nima lijë ari ko'də kali rəmo di mii bəŋgə ma kele naga. Kapa mo ma kari te də ro'cə dəkəmə kumögu 'butə sowə cəmosowə

10 kikëti ti dədərə 'bilëñi 'butë riyö gbi ti akidëyi mo ga. Mongə mo ga gbi teyi ti bi kiyöru mo ga di mi sitéri.

11 Kali nima kapa mo ama gbi rə ma koriya ti ame kileki te kapa də tugbu ne.

12 Kapa mo ma kileki te də tərə lijë o'də dəkəmə kumögü 'butë riyö dəmoriyö ti dədərə mo ga ti akidëyi mo ga gbi teyi. Kina gbi ti mongə ti kabi mo ga teyi ko'də di mi sitéri.

13 Kapa ma kileki te yibii ti kpadörə mo teyi ne gbi dəkəmə kumögü 'butë riyö dəmoriyö.

14 Kapa kpadörə mo ma kileki te lijë o'də bənəgə kuröbö mo ga teyi dəkəmə kumögü modəmoriyö. Dədərə mo ga mota ti akidëyi mo ga teyi.

15 Kina lijë ko'də kapa mo ma kari 'də nima gbi tara ti dədərə ti akidëyi mo ga teyi.

16 Bənəgə kuröbö mo naga nima lijë ko'də toko rə kali nima ne pili di mi bənəgə ma kele.

17 Akidëyi 'ba ndi dədərə mo ga di mi 'bilëñi, tine mongə mo ga ti bi kiyöru mo ga ti a ma komba də dədərə mo ga di mi sitéri. Dədərə mo naga nima pili rə gəmo ti bi kiyöru rəmo di mi sitéri.

18 Bənəgə kuröbö ma rə akpadörə mo di mi sunə kamölö ma kopiri 'deni ko'də kİNƏ mo ga rə ma kese, ma əbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo kiyada kiyöru rəmo kele. Tö'bö mo dəkəmə kumögü modəmota tine takpa mo dəkəmə kumögü riyö koriya ti də bənəgə kuröbö ma laki mətə ga 'ba kali mo nima.

19 İkëti ti dədərə sowə ti akidëyi mo ga teyi pili di mi 'bilëñi. Tine mongə mo ga ti a ma komba

də dədərə mo ga na di mii sitéri.

²⁰ Akutötü rö koro nima ti 'ba kali mo ga pili o'də di mii 'biləŋi.

Dəkomali Wa Mo Ga

²¹ Akiyija 'ba wa ame ga ko'də rə rö koro nima ki'di lere riyö 'ba kö'du ki'di 'butë mo tönë ga yimo ne na me ga. Musa na kose gə wa naga nime pili zi kupö e'be Lëwë titetë mo kozə a nime te. Itomara kole 'ba Arona na ki'di mbiri rə bə dönni titetë mo.

²² Bezalele kole 'ba Uri kole 'ba kole 'ba Uru di mii kupö e'be Yuda na ko'də wa naga nime pili Boko'ba kose zi Musa ne.

²³ Bə gə bo Oliba kole 'ba Asamaka di mii kupö e'be Dana na rə bə tose mo ga gbii rə bə toga yimo gbi rə bə tu'jö bɔŋgə di mii sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinë mo ga rə ma kese, ma ŋbəwə ti ma kasi ti alato kirilewo.

²⁴ Yamo köbökököbö ame ga pili kireke kulömu zi Boko'ba ne edü kilə kuluku 'butë riyö gə akiyari mo.

²⁵ Sítéri edü pili kilə kuluku 'butë bi modəəkətə kədə dəmo kuluku modəəmota kora dəmo 'butë mota (3,430) gə akiyari mo ma bilaka ma kugu möyi mo naga nima kireke.

²⁶ Wa naga nime pili ma bilaka mo ga kireke na, mətə opi kozə ma ko'dəkə ziyi tara gə akiyari mo. Bətoni ame ga kəmə kəcə mo kisaki 'deni di də 'butë riyö kugu möyi mo ne edü pili kuluku kpa mota bi sowə kədə dəmo kuluku kpa riyö bi 'butë sowə dəəkətə kora dəmo kuluku 'butë riyö dəəkətə (603,550).

²⁷ Di mii sitéri mo nima ma kilə kuluku 'butë bi modəəkətə kədə dəmo kuluku modəəmota

(3,400) na ko'də pili rə akidéyi mo ma kuluku riyö 'ba rə rö koro mo nima ti 'ba bəñgə kuröbö mo ga, ma kətə ombi ɳbö kilə 'butë mota dəmosowə, pili rə gəmo.

28 Kəsə mo ma kileke kilə 'butë mota nima na Bezalele ko'də bi kiyöru ti moñgə 'ba gə dədərə mo ga di yimo. Kina gbii bo ko'də rə a 'ba də dəcəpə mo ga.

29 'Bilənji ma kireke kulömu zi Bəko'ba ëdii pili kilə kuluku 'butë sowə döömu dəcmota kora dəmo 'butë riyö döömu (2,425).

30 Kina Bezalele ko'də akidéyi 'ba kpadörə 'ba rö koro mo nima gbii di yimo ti bi 'ba toñma akumu ma di mii 'bilənji mo nima ti kayikayi 'bilənji mo tönə ti jama pili 'ba bi 'ba akumu.

31 Kina ma bo ko'də akidéyi kali mo tönə ga gbii di yimo ti 'ba kpadörə mo ga ti akutötü rö koro nima pili ti 'ba kali mo.

39

Kinē Bəñgə 'Ba Bə Akumu (TD 28:1-14)

1 Di mii sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinë mo ga rə ma kese, ma ɳbowə ti ma kasi ti alato kirilewo mo tönə ga na lijë ko'də bəñgə 'ba rə bə akumu mo ga ɳgi ma 'do lijë kolə ədə lijë kədii kari toja laja mii bi ma koro mo. Lijë o'də bəñgə koro 'ba bə akumu rə Arona ni kəzə ma Bəko'ba kose zi Musa tara.

2 Lijë o'də nyama mo di mii sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinë mo ga rə ma kese, ma ɳbowə ti ma kasi ti alato kirilewo gbii ti yamo köbököbö.

³ Lijë uku yamo köbököbö kore yaga ndenden-dende ku'jö kötö ti sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dö kinë mo ga rö ma kese, ma ḥbawö ti ma kasi ti alato kirilewo mo tönë.

⁴ Lijë o'dö kabi 'ba dökonyö riyö kpa nyama mo nima kosi kpamo dö kapa mo ga 'dö kuru kpamo timo.

⁵ Gasi ku'jö kele mo tönë ko'dö ra gbü di mi kinë wa kötö mo nima ne iyoso kpamo gbü yoki nyama mo nima 'dö kambi kötö timo kozö ma Boko'ba kose zi Musa.

⁶ Lele kinë ḥbawö mo tönë ga lijë ileño koga möyi kole 'butë dəmoriyö 'ba Yakoba ga römo ko'ba'ba ti yamo köbököbö.

⁷ Lijë uru rö kapa kabi 'ba dökonyö nyama mo nima go kileme kpa goli 'butë dəmoriyö 'ba Yisarele, kozö ma Boko'ba kose zi Musa.

Kinë Bəyğəc 'Ba Dəŋgo'do Mo (TD 28:15-30)

⁸ Lijë o'dö bəyğəc ma kpa dəŋgo'do mo gbü di mi kinë akötö nima ko'dö nyama mo di yimo ne gbü ti kinë akiyöru kötö mo nima.

⁹ O'dö yaga rö ma kö'bö rö dö 'baga kuköku yimo riyö teyi. Takpa mo ti tö'bö mo pilil dökömö kolökö riyö.

¹⁰ Lijë ulöli mindalo 'ba döku ndögö kitigö naga sowö römo. Mindalo ma dəgba mo lijë i'di mborö ni ti ma kinë dəŋjöte ti ma kese na teyi.

¹¹ Mindalo ma riyö mo lijë i'di ma kinë biliwa ti ma yewë ti ma kilindekilinde teyi.

¹² Mindalo ma mota mo lijë i'di ma kese tiyötöyö ti ma kumöru ti ma liyi teyi.

¹³ Mindalo ma rɔ mii sowɔ mo lijë i'di ma kiidüti ti ma kiné wöliwöli ti ma kiné kili'di 'döyi teyi. Lijë ko'ba'ba pili ti yamo köbököbö.

¹⁴ Di mii döku 'butë dəmoriyö naga nima pili oga möyi kole 'butë dəmoriyö 'ba Yakoba ga rɔmo rɔ kɔtökɔtɔ 'dɔ kileme kpa gɔli 'butë dəmoriyö 'ba Yisarele.

¹⁵ Lijë o'dɔ nyɔri yamo köbököbö kpa bɔŋgɔ 'ba dəŋgo'do mo nima ko'dɔ kɔzɔ ga'da naga tara.

¹⁶ Lijë o'dɔ yamo köbököbö ko'ba'ba mo ga riyyö gbii ti magbaya riyyö. Magbaya riyyö mo naga nima lijë uru kpa bɔŋgɔ 'ba dəŋgo'do mo ma tɔrɔ.

¹⁷ Kina lijë kosi kpa nyɔri yamo köbököbö mo tönë ga njii rɔmo.

¹⁸ Tine kapa 'ba kpamo ama lijë osi rɔ yamo köbököbö ko'ba'ba mo tönë ga rɔ kabi 'ba dəkɔnyɔ mo yayi kebe kɔmɔ ne.

¹⁹ Lijë o'dɔ magbaya yamo köbököbö riyyö kuru kpa bɔŋgɔ 'ba dəŋgo'do mo nima ma kapa béri kebe miyyö njɔsi kpa nyama.

²⁰ Lijë o'dɔ magbaya mɔtɔ ga 'böwu gbii riyyö kuru kpa kabi 'ba dəkɔnyɔ nyama mo ma béri njɔsi kpa dɔgali mo tine mbowa tɔrɔ bi dɔ gasi ku'jö kele mo tönë.

²¹ Kɔzɔ ame Boko'ba kose 'deni zi Musa ne tara na lijë kosi kpa magbaya 'ba bɔŋgɔ 'ba dəŋgo'do mo njii ti ma 'ba nyama mo ti kabi kese 'dɔ bɔŋgɔ ma 'ba dəŋgo'do nima koloma tɔrɔ dɔ gasi mo kinza kuŋgölö ra.

²² Bëbë ma löbu mo ame kebe mï nyama mo yayi ne o'də pili di mï sunë ma kese.

²³ Bi gböñö 'ba dəmo uru kpamo kitigə teyi kinza kirica ra.

²⁴⁻²⁵⁻²⁶ Də kpamo ma konjо kebe kapa mo ma bëri lijë iyija ḥgolongolo kese ti ma ḥbowə ti ma kasi kujölu yimo ti lalana yamo köbököbö kɔzɔ ame Bəko'ba kose zi Musa ne.

²⁷ Lijë o'də bənġə kolɔ rɔ zi Arona ni ti kole abo ga,

²⁸ ti yima kolo dəmo ga ti a dəmo ga ti ridi mo ga

²⁹ gb̄i ti lapo di mï sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'də kinë mo ga rɔ ma kese, ma ḥbowə ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru rɔmo kele ne kɔzɔ ma Bəko'ba kose zi Musa.

³⁰ Lijë o'də dökulë 'ba tileme tulömu wa zi Bəko'ba di mï yamo köbököbö. Lijë kugu rɔmo te, "Ulömu 'deni zi Bəko'ba."

³¹ Lijë udödu kpa də yima mo nima ti kabi kese kɔzɔ ma Bəko'ba kose zi Musa.

Jama 'Ba Rɔ Rö Koro (TD 35:10-19)

³² Ndəbɔ 'ba to'də rö koro 'ba Bəko'ba ote röniñ ḥgi pili kɔzɔ a nime te. Yisarele o'də wa pili ḥgi ko kɔzɔ ma Bəko'ba kose zi Musa.

³³ Lijë o'də rö koro nima koto kari zi Musa ti jama mo ga pili, mongɔ mo ga ti nzora mo ga ti mo'ba mo ga ti dədərɔ mo ga ti akidéyi mo ga,

³⁴ kilaka kamölö ma kuti rɔmo kasi liyi rɔ 'ba dəmo mo tönë ga ti a 'ba dəmo ma rɔ kilaka ma kinyanyi keñme laka mo tönë ga, ti bənġə kuröbö mo ga

³⁵ ti sandu 'ba lömu mo tönë ti lere rïyö 'ba kö'du ki'di mo tönë ga yïmo, ɳgëri kombi mo ga ti a dəmo,

³⁶ tarabiza mo ti jama mo ga pili ti maŋgolo'bə ma ki'di zi Bəko'ba mo,

³⁷ akidëyi lamba mo di mï yamo köbökököbö ne ti lamba mo ga ti jama mo ga pili ti 'bu mo ga,

³⁸ bi 'ba akumu ma di mï yamo köbökököbö ti 'bu kondi rəmo tönë ti agba'ji kato kele mo ga ti bəŋgə kuröbö 'ba kpadörə mo,

³⁹ bi 'ba akumu ma di mï 'bilënji mo ti kayikayi mo ti ɳgëri 'ba tombi mo ga ti jama mo ga pili, wörə kurögö közü mo ti akidëyi mo,

⁴⁰ bəŋgə kuröbö 'ba kali mo ti dədərə mo ga ti akidëyi mo ga, bəŋgə kuröbö ma 'ba kpadörə 'ba kali mo ti kabi mo ga ti akutötü mo ga pili,

⁴¹ gbü ti bəŋgə koro ma 'də bə akumu mo ga kolo di mï bi ma koro mo nima, bəŋgə koro rə Arona bə akumu ni lijë ti kole abo ga.

⁴² Yisarele o'də wa naga nime 'deni pili kəzə ma Bəko'ba kose zi Musa.

⁴³ Musa ongə gəmo lijë o'də 'deni ko kəzə ma Bəko'ba kose zi bo. Kina bo ko'də yeyi ɳgi zinni.

40

Tulömu Mo

¹ Kina njere Bəko'ba kiya zi Musa te,

² "Mï tö'dö ma dəndende 'ba nyepe ma dəgba nime ziyyi tutötü rə 'ba tondəsə, rə koro ma 'ba Bəko'ba nime.

³ Utə sandu 'ba lömu mo tönë ti kö'du ki'di 'butə yïmo ne mï zana mo yayi. Kina 'də kowe bəŋgə kuröbö mo tönë kebe kəmə mo.

4 O'de tarabiza mo tönë yïmo kiyija jama mo ga dömo. O'de akideyi lamba mo tönë yïmo yayi kiyija lamba mo ga dömo.

5 Utë bi 'ba akumu ma di mï yamo köbököbö mo tönë kõmõ sandu 'ba lömu mo nima yayi. Kina 'dç kowe bçngõ kuröbö 'ba kpadörï mo teyi.

6 Utë bi 'ba akumu ma 'ba tonjma kpa közï ki'di dömo nima kõmõ rö koro nima ma yaga.

7 Utë wöri kurögö közï mo tönë mï löngö bi 'ba akumu ni ti rö koro kunö mini lõ yïmo.

8 Utötï kali 'ba römo ga toko kowe bçngõ kuröbö 'ba kpadörï mo teyi.

9 Kina 'dç kulömu rö koro nima kpaki ti jama mo ga ti tondi 'bu koro mo tönë römo kina ti këdi ñgi pili rö ma koro.

10 Kina 'dç kulömu bi 'ba akumu mo ga pili ti jama mo ga ti tondi 'bu römo. Kina ti lijë këdi ñgi rö ma koro.

11 Kina 'dç kulömu wöri kurögö közï nima gbü tara ti akideyi mo.

12 O'de Arona ni ti kole abo ga kpadörï 'ba rö koro bina kina 'dç ki'di lijë kurögö rönni tileño rönni kçpo.

13 Olö bçngõ 'ba bç akumu mo tönë rö Arona kondi 'bu mo rö bo. Kina 'dç ki'di bo kçzä a nime te toja laja rö bç akumu ma zö.

14 O'de kole abo mo ga kolç bçngõ kolç rö rönni.

15 Kina 'dç kondi 'bu gbü rönni kçzä ma kondi rö 'bu nnii, 'dç lijë koja laja zö rö bç akumu ma ga. 'Bu kondi nime ti ki'di kupö lijë kö'bö rö bç akumu zö nduwë mï kada ma këdi kako naga nime 'dë."

16 Kina Musa ko'də wa pili ɳgi kəzə ma ɳere Bəko'ba kose zi bo.

Akiyija Mo Ga

17 Mī tö'dö ma dəndende mī nyepe ma dəgba 'ba mī kəmə kəzə ma rə riyö mo di pötö tədə 'bənni yaga di mī Ezipeto na rö koro 'ba Bəko'ba kutötü röni ɳgi.

18 Musa utötü akideyi mo ga bəri kiyija nzora mo ga kudodu mo'ba mo ga kideyi dədərə mo ga.

19 Bo uröbö də rö nima ti ma kebe gəmo ma yaga kəzə ma Bəko'ba kose zi bo.

20 Kina bo kogba lere riyö 'ba kö'du ki'di mo tönə ga ɳgi ki'di mī sandu mo. Bo usu ɳgeri 'ba tombi mo mī kano mo tönə ga ko'də yəki sandu mo nima ne. Kina bo kogba a dəmo kutu'bö teyi.

21 Kina bo kutə sandu 'ba kö'du ki'di nima mī rö koro yayi bo kowe bənəgə kuröbö mo koza bi ma 'ba sandu mo nima timo yaga kəzə ma Bəko'ba kose.

22 Bo ideyi tarabiza mo yimo yayi kebe kapa mo ma kileki te də tugbu gönyi bənəgə kuröbö mo tönə ma kako te yaga.

23 Kina bo ki'di manjolə'bə mo ga ɳgi dəmo yayi kəmə Bəko'ba, kəzə ma Bəko'ba kose zi bo.

24 Bo i'di akideyi lamba mo tönə kebe ɳgilə tarabiza mo nima kapa ma kari te də ro'c.

25 Kina bo ki'di lamba mo ga ɳgi dəmo yayi kəmə Bəko'ba, kəzə ma Bəko'ba kose zi bo.

26 Bo i'di bi 'ba akumu ma di mī yamo köbökəbə tönə rö yayi kebe kəmə bənəgə kuröbö mo nima.

²⁷ Kina bo koñma agba'ji kato kele mo tönë ñgi dəmo kɔzɔ ma Boko'ba kose zi bo.

²⁸ Kina bo kowe bɔñgɔ kuröbö 'ba kpadörï mo ñgi teyi.

²⁹ Bo utë bi 'ba toñma akumu ma 'ba kpa közï ki'di nima yaga kebe gɔ bɔñgɔ kuröbö 'ba kpadörï mo. Kina bo kumu kpa közimo ga dəmo yayi ti a ma kɔzɔ nyonyu ni kɔzɔ ma Boko'ba kose zi bo.

³⁰ Bo idëyi wörï 'ba turögö közï mo tönë mï löngö bi 'ba akumu ni ti rö koro nima, ti mini lɔ yïmo.

³¹ Musa ni ti Arona ti kole 'ba Arona ga urögö ga közinñi ti ndinñi bina

³² Ədə lijë këdï ko'də tədə mï rö koro 'ba Boko'ba kɔzɔ ma Boko'ba kose.

³³ Musa utötï kali toko rɔ rö koro nima ti bi 'ba akumu mo. Kina bo kowe bɔñgɔ kuröbö 'ba kpadörï mo ñgi teyi. Bo kote ndəbə mo pili kɔzɔ a nime te.

Pɔli Utu'bö Dɔ Rö Koro

³⁴ Kina pɔli kako kutu'bö dɔ rö koro nima ñgi bi nzari 'ba bi kɔpo 'ba Boko'ba kogba yïmo ñgi ti röni.

³⁵ Kina ki'di Musa ñgi kədə dë rö yayi.

³⁶ Yisarele ö'bö tunyë taya 'bënni ñge kolclɔ dɔgba ədə kiya te pɔli nima kënyi kokpe mïni 'deni tɔrɔ di dɔ rö koro nima.

³⁷ Ne ədə koloma le lijë ogbɔgbɔ rönni dë.

³⁸ Mï kada 'ba liñgere 'bënni nima pili lijë ö'bö to'ja pɔli 'ba Boko'ba dɔ rö koro nima rɔ mï kada. Tine ma rɔ mï korɔndɔ pa'do na köbö dəmo mï pɔli mo nima.

Jur M ödö

**Jur Modo: Ndose K ö d ö Laka, Buku 'ba Tisaki ni T ö d ö
to Lömu La'ja 'Ba Y è s u Kurisítö Nere Ze New
Testament⁺**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Jur M ödö

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source
files dated 26 Apr 2025
4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07